

Utgiftsprognos för budgetåren 2022 – 2025

April 2022

Vårt diarienummer: FK 2022/002244
Upplysningar: Renée Blomberg
Områdeschef Prognos
renee.blomberg@fk.se
Webbplats: www.fk.se

Förord

Enligt regleringsbrevet för budgetåret 2022 ska Försäkringskassan senast den 27 april 2022 redovisa utgiftsprognoser för åren 2022–2025 för samtliga anslag och anslagsposter. Prognoserna ska kommenteras både i förhållande till föregående prognostillfälle och i förhållande till budgeten. Denna rapport är svar på regeringsuppdraget och lämnas genom inrapportering till Regeringskansliets och myndigheternas gemensamma statsbudgetsystem Hermes.

Rapporten omfattar dels prognoser för förmånerna inom Försäkringskassans ansvarsområde, dels prognoser för Försäkringskassans förvaltningsanslag. Samtliga belopp i rapporten är angivna i löpande priser.

Prognoser är nästan alltid osäkra. Särskilt osäkra är prognoserna för de förmåner som påverkas av covid-19. Även Ukrainakrisen är en osäkerhetsfaktor. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser och om reglerna för förmånen ändras. I prognoserna i denna rapport har hänsyn tagits till föreslagna regeländringar i lagda propositioner med lagförslag. Aviserade regeländringar utan lagförslag är dock inte beaktade då det saknas detaljerade underlag för att utföra beräkningarna. I denna rapport har utfall till och med mars 2022 i största möjliga utsträckning använts till prognoserna.

Innehåll

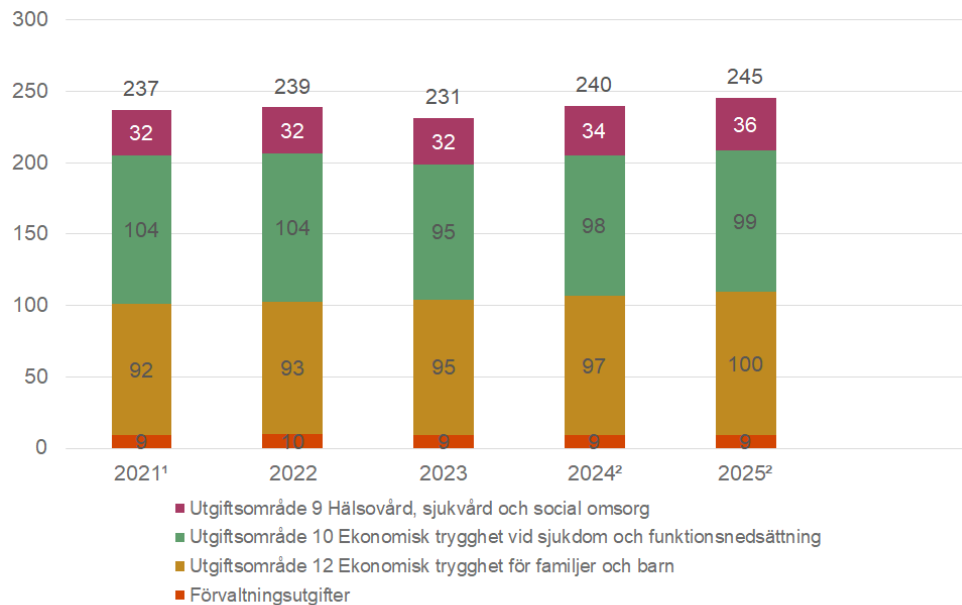
Sammanfattning	5
Utvecklingen inom olika försäkringsområden	6
Utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	17
1:4.1 Tandvårdsförmåner	17
1:6 Bidrag till folkhälsa och sjukvård	21
1:7 Sjukvård i internationella förhållanden.....	24
4:3 Bilstöd till personer med funktionsnedsättning	27
4:4 Kostnader för statlig assistansersättning.....	30
Utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning	37
1:1 Sjukpenning och rehabilitering m.m.	37
1:2 Aktivitets- och sjukersättningar m.m.....	59
1:3 Merkostnadsersättning och handikappersättning.....	69
1:4 Arbetssskadeersättningar m.m.....	74
1:5 Ersättning inom det statliga personskadeskyddet	77
1:6 Bidrag för sjukskrivningsprocessen	80
1:7 Ersättning för höga sjuklönekostnader	88
2:1 Förvaltningsmedel	91
Utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn...	94
1:1 Barnbidrag	94
1:2 Föräldraförsäkring.....	101
1:3 Underhållsstöd.....	119
1:4 Adoptionsbidrag.....	123
1:6 Omvårdnadsbidrag och vårbidrag	125
1:8 Bostadsbidrag.....	133

Sammanfattning

De totala utgifterna för Försäkringskassans anslag inklusive förvaltningsmedel blev 237 miljarder kronor år 2021. Utgifterna beräknas vara fortsatt höga på grund av pandemin, även i år. År 2023 beräknas utgifterna inte längre påverkas av pandemin och minska till 231 miljarder kronor. Därefter förväntas de att öka igen och uppgå till 245 miljarder år 2025. Ökningen beror främst på regeländringar inom assistansersättningen och sjukförsäkringen samt ett ökat nyttjande inom föräldraförsäkringen.

Utgifter per utgiftsområde. Miljarder kronor

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Anm. På grund av avrundning stämmer inte summeringen av staplarna alltid med summan ovanför.

Denna utgiftsprognos är sammantaget högre för hela prognosperioden. Uppjusteringen i år är särskilt stor och beror främst på en kraftig höjning av prognosen för ersättning för höga sjuklönekostnader. Detta till följd av att regeringen beslutat att tillfälligt ersätta alla arbetsgivare för delar av sjuklönekostnaden som de redovisat för december 2021 till mars 2022 och att sjuklönekostnaderna för främst januari och februari var betydligt högre i år än tidigare år.

En höjning av prognosen för föräldrapenning har gjorts över hela prognosperioden, till följd av att SCB reviderat upp sin prognos över antal barn i befolkningen.

Utvecklingen inom olika försäkringsområden

Försäkringskassans utgifter ingår i tre utgiftsområden:

- 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg
- 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning
- 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn

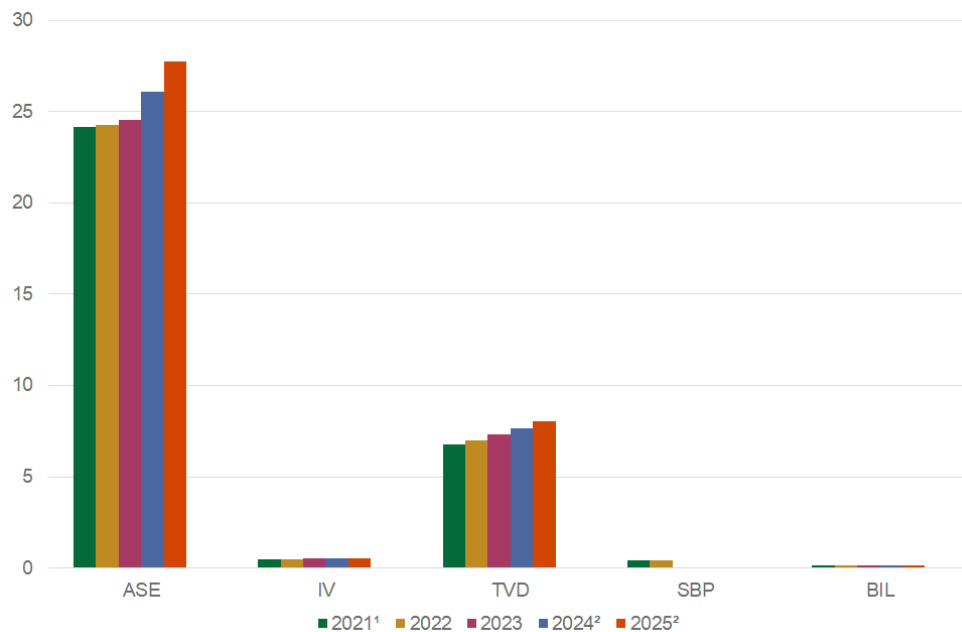
Utgifterna inom utgiftsområde 9 beräknas öka under hela prognosperioden. Större delen av ökningen väntas inom assistansersättningen, under åren 2024 och 2025.

Inom utgiftsområde 10 beräknas utgifterna för ersättning för höga sjuklönekostnader bli tre miljarder lägre jämfört med år 2021, men fortfarande vara betydligt högre än normalt, till följd av pandemin. De sammanlagda utgifterna för utgiftsområde 10 prognostiseras att minska under åren 2022–2023, för att sedan öka under 2024–2025. Minskningen sker främst inom ersättning för höga sjuklönekostnader, medan ökningen förväntas inom sjukpenning och aktivitets- och sjukersättning. För såväl sjukpenning som aktivitets- och sjukersättning beror utgiftsökningen på ändringar i pensionssystemet och regeländringar inom förmånerna. Inom sjukpenningen förklaras utgiftsökningen även av ökat inflöde inom psykiatriska diagnoser.

För anslagen inom utgiftsområde 12 beräknas de sammanlagda utgifterna att öka under hela prognosperioden. Ökningen sker främst inom föräldraförsäkringen, där antalet nyttjande dagar och medelersättningen beräknas öka inom tillfällig föräldrapenning och föräldrapenning.

Utgiftsområde 9 - Hälsovård, sjukvård och social omsorg Utgifter inom utgiftsområde 9. Miljarder kronor

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Anm. Diagrammet visar utgifter för statlig assistansersättning (ASE), vård i internationella förhållanden (IV), statligt tandvårdsstöd (TVD), smittbärappening (SBP) och bilstöd (BIL).

Inom utgiftsområde 9 är kostnader för statlig assistansersättning det största anslaget. Statens utgifter för assistansersättning uppgick till 24,1 miljarder kronor 2021. Utgifterna ökade med 2,9 procent jämfört med 2020. Under 2021 höjdes schablonbeloppet (ersättningen per timme) kraftigt. För 2022–2025 antas schablonbeloppet ha en lägre ökningstakt än år 2021. Åren 2022 och 2023 väntas en låg ökningstakt av utgifterna för assistansersättning vilken efterföljs av kraftigare ökning under 2024 och 2025. Regeringen har föreslagit lagändringar inom assistansersättningen från 1 januari 2023. I korthet förslås förändringar i de grundläggande behoven, i egenvård samt en schablonisering av föräldraansvaret. Det kommer att leda till att fler personer har möjlighet att bli beviljade assistansersättning. Dessa förslag är medräknade sedan den prognosen som lämnades i oktober. Nytt i denna prognos är dock att förslagen, och därmed effekten av dem, justerats. Sammanfattningsvis beräknas antalet mottagare att minska under 2022 för att från mitten av 2023 öka. Det leder till att utgifterna ökar något 2023 och i takt med att allt fler beviljas assistansersättning kommer kostnaderna öka betydligt 2024 och 2025.

Utgifterna för statligt tandvårdsstöd ökade under 2021 jämfört med 2020. Det beror främst på att pandemin inte påverkade tandvårdsstödet lika mycket förra året. I år väntas pandemin få ännu mindre påverkan, vilket gör

att utgifterna prognostiseras öka från 6,8 miljarder kronor till 7,0 miljarder kronor. För kommande år väntas utgifterna öka med högre förändringstakt än innan pandemin, till 8,0 miljarder kronor för 2025. Det beror på att Tandvårds- och läkemedelsförmånsverket har höjt referensprisindexet vilket innebär att fler når upp till gränsen för högkostnadsskydd och förväntas nyttja det.

Utgiftsområde 10 - Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning

Utgifter inom utgiftsområde 10 inklusive statlig ålderspensionsavgift.
Miljarder kronor

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser

Anm. Diagrammet visar utgifter för bidrag till hälso- och sjukvården (BS), ersättning för höga sjuklönekostnader (EHS), arbetsskadelivränta (LAF), ersättning inom det statliga personskadeskyddet (LSP), sjukpenning (SJR), aktivitets- och sjukersättning (SA) samt handikappersättning och merkostnadsersättning (HE).

Utgifterna för anslaget Sjukpenning och rehabilitering m.m. uppgick till 42,6 miljarder kronor 2021 och prognostiseras öka till 45,5 miljarder år 2022. Detta trots en beräknat mycket mildare påverkan från coronapandemin jämfört med 2021. Den kraftiga ökningen under 2022 beror istället på en ökad övrig sjukfrånvaro i kombination med en högre ersättning per sjukskriven då taket i försäkringen höjs från 8 till 10 prisbasbelopp från och med 2022. Utgifterna beräknas sedan fortsätta öka till 47,7 miljarder kronor år 2025.

Utbrottet av covid-19 har medfört ökade utgifter både på grund av tillfälliga regeländringar och genom ökad sjukfrånvaro. Generellt medförde dock virusutbrottet en klart mindre påverkan på sjukpenningen under senare

smittspridningstoppar jämfört mot första vågen under våren 2020, trots att man kan anta ungefär lika omfattande samhällsspridning av viruset. Under den senaste smittspridningsvågen (omikron) blev igen ansökningsvolymerna väldigt höga, men det har inte resulterat i någon anmärkningsvärd påverkan på utgifterna för sjukpenning. Även om covid-19 leder till långvarig sjukdom hos vissa drabbade så orsakar viruset i huvudsak korta sjukskrivningar, varför påverkan på utgifterna blir begränsad.

Däremot har vi under slutet av 2021 sett en tydlig ökning av startade sjukfall inom övrig sjukfrånvaro, framför allt sjukfall med psykiatriska diagnoser. Inflödet av dessa sjukfall har generellt varit lägre under pandemin, vilket har dämpat pandemins nettoeffekt på sjukfrånvaron. Vi räknar med en fortsatt ökning i inflödet av sjukfall med psykiatriska diagnoser under 2022. Då dessa sjukfall generellt blir långa blir påverkan på de samlade utgifterna mycket större vid en förändring av inflödet inom psykiatriska diagnoser än vid till exempel smittspridningstoppar av covid-19.

Även sjukfallens varaktighet ökade tydligt under 2021, främst genom att färre sjukfall avslutades efter omkring 180 dagars sjukfrånvaro. Anledningen är att regeringen införde utökade undantagsmöjligheter vid bedömning av arbetsförmåga enligt rehabiliteringskedjan i mars 2021. Ytterligare undantag har införts från och med 2022 och vi bedömer att den sammanvägda effekten av alla regeländringar blir att det inte längre kommer finnas en förhöjd sannolikhet för att sjukfall avslutas runt dag 180.

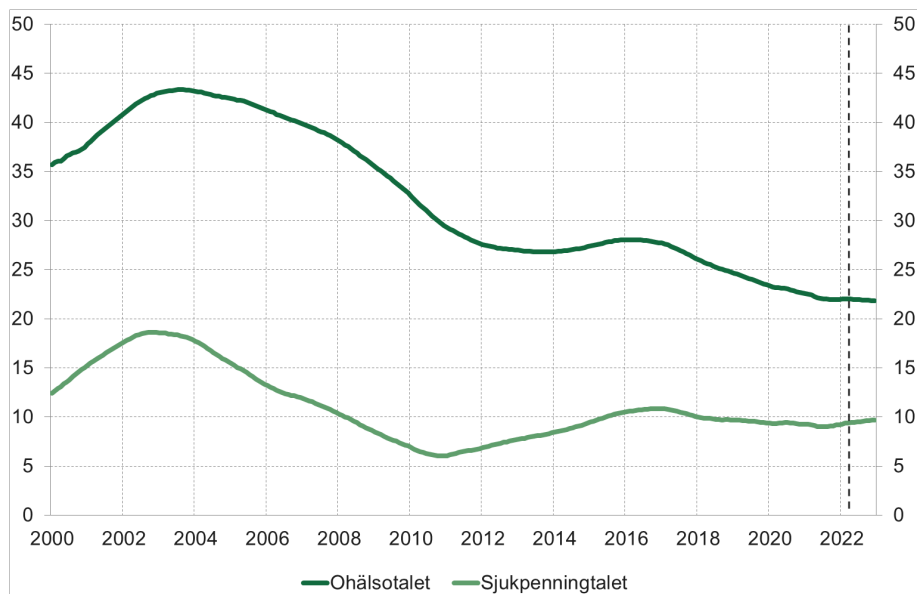
Utöver ökningarna i antalet startade sjukfall och deras förväntade varaktighet, vilka leder till fler sjukskrivna, kommer även utgiften per sjukskriven att öka från och med 2022. Detta då taket i ersättningen höjs från 8 till 10 prisbasbelopp.

Utgifterna för Aktivitets- och sjukersättningar m.m. förväntas minska fram till september 2022. De föreslagna regeländringarna för personer mellan 60 och 64 år antas därefter gälla, vilket ökar inflödet och utgifterna. Antalet personer med aktivitets- och sjukersättning har minskat sedan våren 2007 och förväntas att fortsätta att minska, vilket främst beror på att antalet personer med sjukersättning blir färre. Utflödet på grund av att personer fyller 65 år har varit och prognostiseras att vara större än antalet påbörjade sjukersättningar under hela prognosperioden. Från och med år 2023 föreslås däremot att den högsta tillåtna åldern i sjukersättningen höjs från 64 till 65 år. Det innebär att ett stort antal personer blir kvar i förmånen ytterligare ett år.

Det minskande antalet personer som får sjukersättning medför att ohälsotalet¹, som i dagsläget befinner sig på en historiskt låg nivå om 22,0 nettodagar, beräknas minska ytterligare till 21,9 nettodagar i december 2022. Under pandemitoppen 2020 ökade sjukpenningtalet² något, men återgick sedan till den tidigare svagt minskande trenden. Sjukpenningtalet började sedan öka igen under sommaren 2021 och ökningen tilltog under hösten och vintern. Sjukpenningtalet beräknas fortsätta öka från dagens 9,4 nettodagar till 9,7 nettodagar i december 2022.

Ohälsotalet och sjukpenningtalet. Nettodagar. Utfall och prognos

Anm. Den höjda lägsta åldern för garantipension som enligt förslag införs 2023 kommer att påverka både täljare och nämnare i sjukpenning- och ohälsotalen. Det är ännu inte beslutat hur detta ska hanteras och Försäkringskassan prognostiserar därför för tillfället talen endast till och med 2022.

Den stora historiska variationen gör att prognoser över sjukfrånvarons utveckling generellt blir osäkra. De senaste årens stabila utveckling har dock medfört att Försäkringskassans prognoser blivit mer träffsäkra. En särskild osäkerhetsfaktor för tillfället är om den lägre nivån på det underliggande

¹ Ohälsotalet är Försäkringskassans mått på frånvarodagar som ersätts från sjukförsäkringen under en 12-månadersperiod. Ohälsotalet är antal utbetalda dagar med sjukpenning, arbetsskadesjukpenning, rehabiliteringspenning samt sjukersättning/aktivitetsersättning från socialförsäkringen relaterat till antal registrerade försäkrade 16–64 år. Alla dagar är omräknade till nettodagar, t.ex. 2 dagar med halv ersättning blir 1 dag.

² Sjukpenningtalet är antal utbetalda dagar med sjukpenning och rehabiliteringspenning per registrerad försäkrad i åldrarna 16–64 år exklusive försäkrade med hel sjukersättning eller aktivitetsersättning (före år 2003 hel förtidspension eller helt sjukbidrag). Alla dagar är omräknade till nettodagar, t.ex. 2 dagar med halv ersättning blir 1 dag.

inflödet som observerats under pandemin kommer att kvarstå, eller om inflödet ökar igen när pandemin klingar av. Hur de nyligen införda (samt kommande) regeländringarna vid bedömning av arbetsförmåga efter 180 dagars sjukskrivning kommer att påverka sjukfallens samlade varaktighet är ytterligare en stor osäkerhetsfaktor i prognosen.

Utgifterna för ersättning för höga sjuklönekostnader har ökat kraftigt under pandemin, från drygt 1 miljard 2019 till 19 miljarder 2020 och 14 miljarder kronor 2021. Den kraftiga ökningen kan förklaras av regeringens beslut att tillfälligt ersätta arbetsgivarna för stora delar av sjuklönekostnaden under pandemin. Under år 2022 förväntas utgifterna uppgå till drygt 11 miljarder kronor. De fortsatt höga utgifterna i år beror främst på ytterligare en regeländring som innebär att Försäkringskassan ersätter mer än normalt även under december 2021 – mars 2022. Dessutom har sjuklönekostnaderna varit betydligt högre i januari och februari i år jämfört med tidigare år. Regeländringen innebär samtidigt att utgifterna minskar 2023 till knappt 900 miljoner kronor. 2024 beräknas utgifterna att återgå till den tidigare nivån kring drygt 1 miljard kronor och ligga kvar där under resten av prognosperioden.

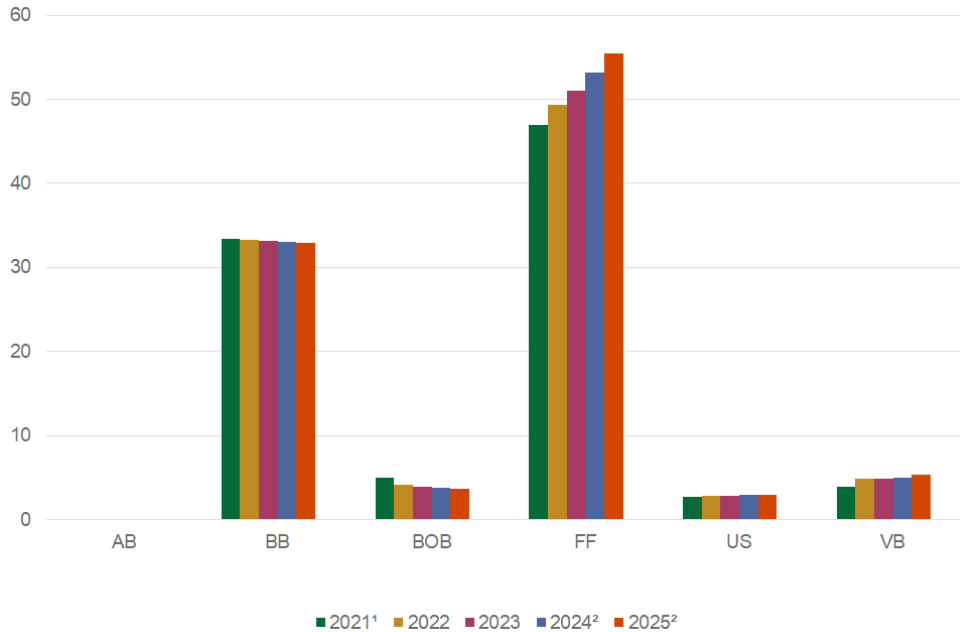
Den 1 januari 2019 infördes merkostnadsersättning, som på sikt kommer att ersätta handikappersättning. De sammantagna utgifterna för anslaget Merkostnadsersättning och handikappersättning prognostiseras att öka svagt, från 1,25 miljarder kronor 2021 till 1,33 miljarder kronor 2025. Ökningen sker endast inom merkostnadsersättning, där ersättningen till vuxna hittills har ökat snabbast. Utgifterna för handikappersättning minskar istället. Antalet mottagare av denna ersättning förväntas minska långsamt under prognosperioden, på grund av att beslutad handikappersättning enligt nuvarande regelverk ofta är beviljad tillsvidare och omprövas först när den försäkrade går i ålderspension.

Utgifterna för förvaltningsanslaget beräknas att öka från 9,3 till 9,4 miljarder kronor mellan 2021 och 2025. Försäkringskassans verksamhet påverkas på många sätt av pandemin. De pandemirelaterade förmåner vars ersättningsperioder förlängts, handläggs fortfarande. Omfördelningen av personal i handläggningen till förmåner med högt ansökningstryck har inneburit att balanser uppstått inom andra förmåner. Dessa balanser behöver hanteras framöver.

Utgiftsområde 12 - Ekonomisk trygghet för familjer och barn

Utgifter inom utgiftsområde 12 inklusive statlig ålderspensionsavgift.
Miljarder kronor

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser

Anm. Diagrammet visar utgifter för adoptionsbidrag (AB), barnbidrag (BB), bostadsbidrag (BOB), föräldraförsäkring (FF), underhållsstöd (US) samt vårdbidrag och omvårdnadsbidrag (VB).

De totala utgifterna inom föräldraförsäkringen förväntas att öka kraftigt under hela prognosperioden. Utgiftsökningen gäller främst tillfällig föräldrapenning och föräldrapenning. Båda ersättningarna påverkas av stigande inkomster som leder till högre ersättningsnivåer. För föräldrapenningen beror det även på att antalet årskullar som är aktuella för uttag ökar. Detta samtidigt som prisbasbeloppet höjs.

Jämförelse med föregående prognos

I denna rapport har utfall till och med mars 2022 i största möjliga utsträckning använts. Vid föregående prognostillfälle användes utfall till och med december 2021. Skillnaderna jämfört med prognosen som lämnades i februari 2022 redovisas nedan.

Prognosjämförelse. Miljontal kronor

	2022	2023	2024 ¹	2025 ¹
Föregående prognosbelopp	233 510	229 052	236 720	242 757
Överföring till/från andra anslagsposter	0	0	0	0
Ändrade makroekonomiska antaganden	27	1 854	3 116	3 628
Volym- och strukturförändringar	4 410	92	78	-127
Regelförändringar	728	-104	-748	-1 429
Ändrat regleringsbelopp för statliga ålderspensionsavgifter	0	123	116	-6
Övrigt	0	-7	-11	-117
Ny prognos	238 674	231 010	239 271	244 707
Differens i miljoner kronor	5 164	1 959	2 551	2 950
Differens i procent	2,2	0,9	1,1	0,8

¹ Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser. Anm. Inkl. statlig ålderspensionsavgift och förvaltningsanslaget.

Prognosen har justerats upp för alla år och särskilt mycket för år 2022.

Ändrade makroekonomiska antaganden

Prognosrevideringen under ändrade makroekonomiska antaganden beror bland annat på förändringar i Konjunkturinstitutets senaste prognos, som publicerades i mars 2022. Från den prognosen har bland annat uppgifter om löneutveckling och prisbasbelopp hämtats. Revideringar av de övergripande makroekonomiska antagandena påverkar prognoserna på flera sätt. De mest väsentliga förändringarna som skett jämfört med beräkningarna till föregående prognos beskrivs nedan:

- Konjunkturinstitutet har höjt ökningstakten i prognosen för timlöneutvecklingen något åren 2023–2025. Detta har en höjande effekt på bland annat prognosen för sjukpenning och prognoserna inom föräldraförsäkringen.
- Prognosen för prisbasbeloppet har höjts för 2023–2025. Detta har en höjande effekt på prognoserna för till exempel aktivitets- och sjukersättningar, föräldraförsäkringen samt omvårdnadsbidrag.

Volym- och strukturförändringar

Prognosen för ersättning för höga sjuklönekostnader höjs med drygt 4 miljarder kronor för 2022. Detta eftersom sjuklönekostnaderna varit betydligt högre än väntat, för främst januari och februari.

Antalet barn i SCB:s befolkningsprognos har justerats upp, vilket innebär en höjning av prognosen för föräldrapenning.

Prognosen för sjukpenning har justerats ner något över hela prognosperioden, främst på grund av ett något lägre inflöde inom psykiatriska diagnoser.

Regelförändringar

Utgifterna för den tillfälliga coronaåtgärden *ersättning för karens* bedöms bli cirka 200 miljoner kronor högre än vad som senast beräknades, vilket innebär en uppjustering av prognosen år 2022.

Regeringen har lämnat en proposition och en lagrådsremiss gällande de lagförslag som bygger på utredningen ”stärkt rätt till assistans”. Förslagen är något mer begränsade än utredningens förslag. Det innebär en mindre utgiftsökning än vad som tidigare beräknats. Därför justeras prognosen för assistansersättning ned med mellan 100 och 1 400 miljoner kronor per år under 2023 till 2025.

Regeringen har infört ett tillfälligt tilläggsbidrag på cirka en halv miljard för andra halvåret 2022 för bostadsbidraget. Ett liknande tillfälligt tillägg fanns 2020 och 2021.

Anslagsposter som beräknas överskrida anslagskrediten för 2022

De två tabellerna nedan redovisar de anslagsposter där utgifterna beräknas överskrida tillgängliga medel³ för 2022.

Försäkringskassan kommer att i en särskild skrivelse begära tilläggsanslag för de fyra posterna i tabellen nedan.

Anslagsposter som beräknas överskrida anslagskrediten 2022 och som Försäkringskassan kommer att begära tilläggsanslag för

Tusental kronor

Anslagspost	Ingående överföring från 2021	Anslag år 2022	Prognos 2022	Avvikelse från tilldelade medel	Överskridande av anslagskredit
Boendetillägg	-2 448	252 657	266 966	-16 757	4 125
Sjukpenning	-1 177 684	37 204 400	40 072 804	-4 046 088	2 257 868
Sjukpenning respektive rehabiliteringspenning i särskilda fall	-6 401	189 513	203 961	-20 849	11 374
Tilläggsbelopp vid familjeförmån	0	26 969	30 813	-3 844	2 496

³ Tillgängliga medel är summan av ingående överföringsbelopp, anslagna medel och högsta tillåtna anslagskredit.

I regeringens vårändringsbudget föreslås 513 miljoner kronor tillföras 1:8 Bostadsbidrag, 5,8 miljarder kronor tillföras 1:7 Ersättning för höga sjuklönekostnader och 1,14 miljarder kronor tillföras 1:2 Föräldraförsäkringen. Beloppen täcker avvikelserna från tilldelade medel för bostadsbidrag och ersättning för höga sjuklönekostnader samt överskridandet av anslagskrediterna för graviditetsspenning och tillfällig föräldrapenning. Försäkringskassan behöver därför inte begära tilläggsanslag för de fyra posterna i tabellen nedan.

Anslagsposter som beräknas överskrida anslagskrediten 2022 i den beslutade statsbudgeten, men inte om tilläggsanslaget i regeringens vårändringsbudget inkluderas

Tusental kronor

Anslagspost	Ingående överföring från 2021	Anslag år 2022	Prognos 2022	Avvikelse från tilldelade medel	Överskridande av anslagskredit
Bostadsbidrag	0	4 286 404	4 543 362	-256 958	42 638
Ersättning för höga sjuklönekostnader	0	7 407 000	11 401 534	-3 994 534	3 624 184
Graviditetsspenning	0	662 008	1 126 051	-464 043	430 943
Tillfällig föräldrapenning	0	8 272 845	9 298 688	-1 025 843	612 201

Prognosen för smittbärrapenning år 2022 är endast 18 miljoner lägre än tillgängliga medel och därmed nära gränsen till att överskrida anslagskrediterna. I april 2022 tillfördes en anslagskredit på 200 miljoner kronor med anledning av de höga utgifterna under första kvartalet samma år.

Om rapporten

Försäkringskassan strävar efter att i alla prognossammanhang använda det mest aktuella dataunderlaget med godtagbar kvalitet som finns tillgängligt. Eftersom en viss eftersläpning finns i statistiken innebär det för denna rapport att ekonomiska månadsutfall till och med mars 2022 i största möjliga utsträckning har använts. De utfall som används i diagram och tabeller är, om inte annat anges, hämtade från Försäkringskassans statistikdatabaser.

Som underlag för beräkningarna i den här rapporten har Statistiska centralbyråns (SCB) befolkningsprognos från april 2022 och Konjunkturinstitutets (KI) prognos från mars 2022 använts. Från KI:s prognos har uppgifter hämtats om bland annat löneutveckling och prisbasbelopp.

I prognoserna i denna rapport har hänsyn tagits till föreslagna regeländringar i lagda propositioner med lagförslag. Aviserade regeländringar för vilka det saknas lagförslag är dock inte beaktade.

Enligt regleringsbrevet för budgetåret 2022 ska Försäkringskassan redovisa utgiftsprognoser för 2022–2025. Prognoserna ska kommenteras både i förhållande till föregående prognostillfälle och i förhållande till budgeten. Prognoserna lämnas i Hermes enligt instruktion från Ekonomistyrningsverket.

Vid prognostillfällena ska, om inte annat anges, följande redovisas:

- belastning på samtliga anslag och anslagsposter redovisat totalt samt fördelat per månad
- prognostiserat utfall för 2022 för samtliga anslag och anslagsposter, redovisat totalt samt fördelat per månad
- förklaring och analys till förändringar i prognos och utfall med hjälp av makro- och volymförändringar
- beskrivningar och motiveringar av eventuella förändringar av prognosmodeller
- handläggningstidernas utveckling per förmån.

Denna rapport är svar på regeringsuppdraget. I respektive avsnitt redovisas en jämförelse med statsbudgeten och närmast föregående prognos. Samtliga belopp i rapporten är angivna i löpande priser.

Utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg

1:4.1 Tandvårdsförmåner

1:4.1 Statligt tandvårdsstöd

Prognos anslagspost. Beloppen anges i tusental kronor

	2021 ¹	2022	2023	2024 ²	2025 ²
Ingående överföringsbelopp	0	0	0	-21 694	-194 425
Anslag ³	7 286 296	7 053 669	7 282 766	7 477 739	7 682 472
Tilldelade medel	7 286 296	7 053 669	7 282 766	7 456 045	7 488 047
Utfall/Prognos	6 775 094	6 975 946	7 304 460	7 650 470	8 017 272
Avvikelse från anslag	511 202	77 723	-21 694	-172 731	-334 800
Avvikelse från tilldelade medel	511 202	77 723	-21 694	-194 425	-529 225
Högsta anslagskredit	364 314	352 683	364 138	373 886	384 123
Tillgängliga medel	7 650 610	7 406 352	7 646 904	7 829 931	7 872 170
Överskridande av anslagskredit	0	0	0	0	145 102

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

³ Enligt 2022:RK22:maj. Hämtad 2022-04-21.

Utgifterna för anslagsposten 2022 beräknas bli 7 miljarder kronor, vilket är 78 miljoner kronor lägre än anslagsbeloppet och tilldelade medel.

Bakgrundsfakta

Det statliga tandvårdsstödet består av ett skydd mot höga kostnader och av tandvårdsbidrag. Tandvårdsbidragen finns i två former, dels ett allmänt som gäller alla försäkrade och dels ett särskilt som ges till vissa patientgrupper som har behov av förebyggande tandvård.

Högekostnadsskydd

Högekostnadsskydd lämnas för tandvårdsåtgärder som ger rätt till ersättning och som har slutförts under en ersättningsperiod om högst ett år. Ersättningen täcker en viss andel av patientens sammanlagda kostnader, i den mån dessa överstiger ett fastställt belopp. För den del av kostnaderna som överstiger 3 000 kronor men inte 15 000 kronor lämnas tandvårdsersättning med 50 procent och för den del som överstiger 15 000 kronor lämnas ersättning med 85 procent av kostnaderna. Högekostnadsskyddet beräknas enligt en fastlagd lista med referenspriser.

Allmänt tandvårdsbidrag

Allmänt tandvårdsbidrag får användas för betalning av tandvårdsåtgärder som ger rätt till ersättning. Storleken på bidraget beror på i vilken åldersgrupp patienten befinner sig. Patienter som är 24–29 år eller 65 år eller äldre är berättigade till 600 kronor per år och patienter som är mellan 30 och 64 år har rätt till 300 kronor per år. Bidraget kan sparas upp till två år.

Särskilt tandvårdsbidrag

Personer som har ökad risk för försämrad tandhälsa på grund av sjukdom eller funktionsnedsättning kan få särskilt tandvårdsbidrag. Det särskilda tandvårdsbidraget är på 600 kronor per halvår och får inte sparas. Det kan endast användas till förebyggande tandvårdsåtgärder.

Analys

Coronapandemin har haft stor påverkan för det statliga tandvårdsstödet. Jämfört med 2019 minskade antalet besök med drygt en och en halv miljon under 2020 och drygt en halv miljon under 2021. Främst var det under de perioder när smittspridningen var som högst som besöksfrekvensen minskade mest. Under mars i år var besöksnivån för vuxentandvården ungefär 5 procent lägre än innan pandemin trots låg smittspridning och avskaffade restriktioner. Folk tandvården står för nästan hela minskningen eftersom de i första hand behöver prioritera barn- och ungdomstandvården. För de privata vårdgivarna är däremot antalet besök tillbaka på samma nivå som innan pandemin.

Utgifterna för 2021 blev 6,8 miljarder kronor, vilket är högre än både för 2019 och 2020. Det är dock 300 miljoner kronor lägre än den prognos som lades innan pandemin. Att utgifterna ökat trots den minskade besöksfrekvensen har flera förklaringar. Bland annat har de patienter med störst behov och därmed störst kostnader prioriterats under pandemin. Dessutom genomfördes en regeländring under september 2020 till augusti 2021. Den innebär att de patienter som inte besökte tandvården under inledningen av pandemin fick sina ersättningsperioder förlängda med gynnsammare regler för högkostnadsskyddet än vad de annars hade fått. En tredje orsak är att både referenspriserna och vårdgivarpriserna har höjts. Även antalet åtgärder per besök har ökat något.

Utgifter fördelat på ersättningstyp. Tusental kronor

	2021 ¹	2022	2023	2024 ²	2025 ²
Totalt	6 775 094	6 975 946	7 304 460	7 650 470	8 017 272
Högekostnadsskydd	4 557 106	4 701 138	5 005 193	5 328 531	5 673 492
Allmänt tandvårdsbidrag	2 159 736	2 205 258	2 226 233	2 242 192	2 257 324
Särskilt tandvårdsbidrag	61 017	69 550	73 034	79 747	86 456
Övrigt	-2 765	0	0	0	0

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Högekostnadsskyddet utgör fortsatt den största delen av tandvårdsstödet och är också den del som påverkades mest under coronapandemin. Eftersom pandemin påverkade tandvårdsstödet mindre ifjol än 2020 blev ökningen för samtliga ersättningstyper större än normalt 2021. Ökningstakten för högekostnadsskyddet väntas bli högre framöver än innan pandemin. Det beror på att Tandvårds- och läkemedelsförmånsverket har höjt referensprisindex från 1,7 till 3,6 procents ökning per år. För allmänt tandvårdsbidrag väntas ökningstakten däremot bli ungefär som innan pandemin. Från och med 2023 beräknas utgifterna för särskilt tandvårdsbidrag att utgöra drygt en procent av de totala utgifterna.

Osäkerhetsanalys

Under pandemin har en vårdskuld uppstått när många avstått från att besöka tandvården. Vilken förmåga tandvårdsbranschen har att möta denna förmodat ökade efterfrågan kan komma att påverka utgifterna framöver. Under de perioder av pandemin när smittspridningen var låg var mängden utförd tandvård på ungefär samma nivå som innan pandemin, vilket tyder på att det är svårt att skapa den överproduktion som krävs för att tandvårdsskulden ska betas av i någon större utsträckning.

Det finns ytterligare osäkerhet kring vad pandemin får för beteendeförändringar för befolkningens tandvårdsvanor framöver. Ett möjligt scenario är att de som avstått tandvårdsbesök under pandemin fortsätter med samma beteende även i framtiden, exempelvis till följd av att de inte upplevt sämre tandhälsa.

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i februari 2022. Beloppen anges i tusental kronor.

	2022	2023	2024 ¹	2025 ¹
Föregående prognosbelopp	7 106 630	7 282 766	7 477 739	7 682 472
Överföring till/från andra anslagsposter	-	-	-	-
Ändrade makroekonomiska antaganden	-	+13 163	+20 375	+19 719
Volym- och strukturförändringar	-130 684	+8 531	+152 356	+315 081
Regelförändringar	-	-	-	-
Övrigt	-	-	-	-
Ny prognos	6 975 946	7 304 460	7 650 470	8 017 272
Differens i 1000-tal kronor	-130 684	+21 694	+172 731	+334 800
Differens i procent	-1,8	+0,3	+2,3	+4,4

¹ Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Ändrade makroekonomiska antaganden

En ny version av SCB:s mikrodatabaseringsmodell FASIT⁴ har använts i beräkningarna jämfört med vid föregående prognostillfälle. De makroekonomiska antagandena medför en ökning för åren 2023–2025.

Volym- och strukturförändringar

Utfallen under första kvartalet var lägre än föregående prognos. Trots avskaffade restriktioner är besöksnivån fortsatt lägre än den var innan pandemin. Det görs att prognosen sänks med knappt två procent. Däremot har Tandvårds- och läkemedelsförmånsverket höjt referensprisindex från 1,7 till 3,6 procent från och med 2023. Detta beror främst på den höga inflationen för de material som används inom tandvården. Højningen av referensprisindex leder även till en højning av prognosen. För 2023 tar de båda effekterna i stort sett ut varandra, medan prognosen höjs för både 2024 och framförallt 2025.

⁴ FASIT 2020 v1

1:6 Bidrag till folkhälsa och sjukvård

Prognos anslag. Beloppen anges i tusental kronor

	2021 ¹	2022	2023	2024 ²	2025 ²
Hela anslaget	393 063	400 623	4 474	44 822	45 190
Därav					
1:6.37					
Smittbärrpenning	392 761	400 000	4 474	4 603	4 736
1:6.27 Statlig ålderspensionsavgif t för smittbärrpenning	302	623	0	40 219	40 454

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Anm. Detaljerade uppgifter om den statliga ålderspensionsavgiften återfinns i bilaga 4. Där finns förutom anslagsbelastning även uppgifter om preliminär avgift, reglering avseende förhållandena tre år tidigare, prognostiserad avgift för respektive år samt en jämförelse med föregående prognos. Vid önskemål om att få bilagor till rapporten, kontakta områdeschef Prognos: Renée Blomberg, renee.blomberg@fk.se

1:6.37 Smittbärrpenning

Prognos anslagspost. Beloppen anges i tusental kronor

	2021 ¹	2022	2023	2024 ²	2025 ²
Ingående					
överföringsbelopp	451 746	106 984	-181 836	-178 310	-174 913
Anslag ³	48 000	218 164	8 000	8 000	8 000
Tilldelade medel	499 746	325 148	-173 836	-170 310	-166 913
Utfall/Prognos	392 761	400 000	4 474	4 603	4 736
Avvikelse från anslag	-344 761	-181 836	3 526	3 397	3 264
Avvikelse från tilldelade medel	106 984	-74 852	-178 310	-174 913	-171 649
Högsta anslagskredit	0	200 000	0	0	0
Tillgängliga medel	499 746	418 164	-173 836	-170 310	-166 913
Överskridande av anslagskredit	0	0	178 310	174 913	171 649

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

³ Enligt 2022:RK22:maj. Hämtad 2022-04-21.

Utgifterna för anslagsposten 2022 beräknas bli 400 miljoner kronor, vilket är 182 miljoner kronor högre än anslagsbeloppet och tilldelade medel, men ryms inom medgiven anslagskredit. I april 2022 tillfördes en anslagskredit på 200 miljoner kronor med anledning av de höga utgifterna under första kvartalet samma år. Krediten beräknas att nyttjas nästan fullt ut under år 2022.

Bakgrundsfakta

Smittbärrpenning är en ersättning för dem som inte kan arbeta på grund av att de har eller antas ha en smittsam sjukdom. Ersättningsnivån för smittbärrpenning är knappt 80 procent av den försäkrades sjukpenninggrundande inkomst (SGI).

Analys

I samband med omikrons intåg i slutet november 2021 ökade smittspridningen igen. Som en konsekvens av detta ökade både ansökningar och utgifter i december 2021. Ökningen fortsatte och i januari 2022 kom det in 63 790 ansökningar vilket är det högsta inflödet sedan pandemins start. De höga inflödesvolymerna kvarstod, om än med en tydlig minskning, även i februari då det kom in många ansökningar; 38 100 stycken.

De många ansökningarna gjorde att en lång kö bildades. För att kunna hantera dessa volymer tog Försäkringskassan fram en tillfällig delvis automatiserad hantering för att snabbare korta ner kön. Ett resultat av det höga inflödet och införandet av en delvis automatiserad hantering syns på utbetalningarna som ökade kraftigt i mars.

Ansökningarna fortsatte att minska under mars och blev totalt cirka 6 900. Detta är oerhört stora volymer inom smittbärrpenningen jämfört med perioden innan pandemin.

I april upphörde klassifikationen samhälls- och allmänfarlig sjukdom för covid-19. Detta medför att man kan inte längre få smittbärrpenning för covid-19. Vi bedömer att det då blir en kraftig minskning i ansökningsärendena från och med april men att de ändå är på en högre nivå jämfört med före pandemin. Detta främst då det kan komma in ansökningar avseende perioder före 1 april 2022.

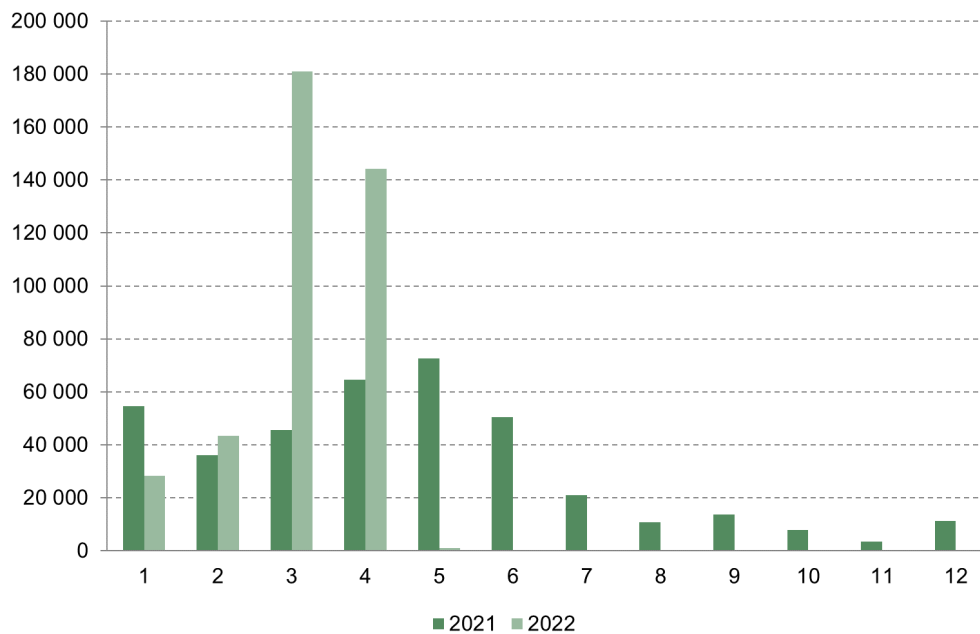
Under andra halvan av 2022 bedömer vi att antalet ansökningar är tillbaka på en normal nivå igen.

Nedan visas ett diagram över utgifterna (i tusental kronor) för 2021 och 2022 (prognos fr o m april 2022). Utgifterna bedöms minska mycket efter april och vara åter på en normal nivå under andra halvan av 2022.⁵

⁵ En analys av användningen av smittbärrpenning under åren 2020 och 2021 ges i *Smittbärrpenning under coronapandemin*, Korta analyser 2022:1, Försäkringskassan.

Utgifter för smittbärrpenning 2021 och 2022 (prognos fr o m april 2022)

Tusental kronor

Anm: Utgifterna för maj 2022 och framåt är så små att de inte framgår tydligt av diagrammet

Osäkerhetsanalys

Prognosen är väldigt osäker. Det är svårt att bedöma storleken på utgifterna som ärendena genererar. Det finns också en osäkerhet kring virusets vidare spridning och utveckling.

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i februari 2022. Beloppen anges i tusental kronor.

	2022	2023	2024 ¹	2025 ¹
Föregående prognosbelopp	218 164	4 474	4 603	4 736
Överföring till/från andra anslagsposter	-	-	-	-
Ändrade makroekonomiska antaganden	-	-	-	-
Volym- och strukturförändringar	+181 836	-	-	-
Regelförändringar	-	-	-	-
Övrigt	-	-	-	-
Ny prognos	400 000	4 474	4 603	4 736
Differens i 1000-tal kronor	+181 836	0	0	0
Differens i procent	+83,3	0,0	0,0	0,0

¹ Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Volym- och strukturförändringar

Utfallet för mars 2022 blev mycket högre än prognosen som lämnades till regeringen i februari 2022. Prognosen för 2022 höjs kraftigt på grund av att ansökningarna ökat mycket till följd av den omfattande smittspridningen. För övriga år är prognosen oförändrad.

1:7 Sjukvård i internationella förhållanden

1:7 Sjukvård i internationella förhållanden

Prognos anslagspost. Beloppen anges i tusental kronor

	2021 ¹	2022	2023	2024 ²	2025 ²
Ingående överföringsbelopp	0	0	0	0	0
Anslag ³	513 238	511 472	506 308	523 148	540 628
Tilldelade medel	513 238	511 472	506 308	523 148	540 628
Utfall/Prognos	473 876	499 715	506 308	523 148	540 628
Avvikelse från anslag	39 362	11 757	0	0	0
Avvikelse från tilldelade medel	39 362	11 757	0	0	0
Högsta anslagskredit	25 661	25 573	25 315	26 157	27 031
Tillgängliga medel	538 899	537 045	531 623	549 305	567 659
Överskridande av anslagskredit	0	0	0	0	0

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

³ Enligt 2022:RK22:maj. Hämtad 2022-04-21.

Utgifterna för anslagsposten 2022 beräknas bli 500 miljoner kronor, vilket är 12 miljoner kronor lägre än anslagsbeloppet och tilldelade medel.

Bakgrundsfakta

Konventionsvård

Konventionsvård är en ersättning till regionen för utförd vård av personer som är försäkrade i länder som Sverige har ingått konventioner, överenskommelser om sjukvårdsförmåner eller avtal om betalningsavstående med. De fakturerade beloppen motsvarar de faktiska vårdkostnaderna.

Turistvård

Turistvård avser ersättning till andra länder för utförd vård av personer som är försäkrade i Sverige, som blivit sjuka i samband med en vistelse i ett annat EU/EES-land eller Schweiz. Även planerad vård med förhandstillstånd ingår i turistvård. De fakturerade beloppen motsvarar de faktiska vårdkostnaderna. Turistvården omfattas av kostnadsfördelningen mellan stat och region.

Pensionärsvård

Pensionärsvård avser ersättning till andra länder för vård av pensionärer som är försäkrade för vårdförmåner i Sverige och har valt att bosätta sig i ett annat EES-land eller Schweiz. Även deras familjemedlemmar omfattas. Begreppet innefattar även ersättning för vårdförmåner till familjemedlemmar som inte är bosatta i samma medlemsstat som den försäkrade personen. Vissa länder debiterar Sverige fasta belopp per skuldmånad medan andra skickar fakturor på faktiska belopp.

Sjuk- och tandvårdstjänster

Sjuk- och tandvårdstjänster avser ersättning i efterhand för planerad och nödvändig vård. Ersättningen motsvarar som högst nivån för vad värden hade kostat om den utförts i Sverige. Sjuk- och tandvårdstjänster omfattas av kostnadsfördelningen mellan stat och region.

Analys

Under det första kvartalet 2022 betalades ungefär 89 miljoner kronor ut för sjukvård i internationella förhållanden. Jämfört med första kvartalet 2021 är detta en minskning med runt 4 miljoner kronor (4 procent). Under 2022 förväntas utgifterna öka med cirka 5 procent för att därefter öka med cirka 1 procent under 2023.

Utgifterna uppdelat på ersättningsområden. Miljontal kronor

	2017 ¹	2018 ¹	2019 ¹	2020 ¹	2021 ¹	2022	2023	2024 ²	2025 ²
Totalt	433	493	518	495	474	500	506	523	541
Konventionsvård	185	216	184	155	128	130	136	143	150
Pensionärsvård	219	224	307	296	308	330	330	340	350
Turistvård	20	44	17	36	30	32	32	32	32
Sjuk- och tandvårdstjänster	9	9	10	8	7	8	8	8	8

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Anm: På grund av avrundning stämmer inte summeringen av kolumnerna med summan i tabellen.

Konventionsvård

Utgifterna för konventionsvård uppgick till cirka 44 miljoner kronor under det första kvartalet 2022, vilket är cirka 16 miljoner kronor högre (57 procent) än motsvarande period 2021. Under 2022 förväntas de totala utgifterna för konventionsvård vara runt 130 miljoner kronor. Utgifterna för konventionsvård påverkas av antalet besökande turister som uppsöker vård i Sverige och som kommer från något av de länder som Sverige har ett konventionsavtal med. En övervägande del av dessa utbetalningar avser vård av turister från de nordiska grannländerna. Under 2021 utgjorde kostnaderna för vård av turister från Norge, Finland och Danmark 90 procent av de totala utbetalningarna för konventionsvård. Under 2022 prognostiseras utgifterna för konventionsvård att vara på samma nivå som

2021. Under perioden 2023–2025 förväntas utgifterna öka i en jämn takt till en nivå om 150 miljoner kr år 2025.

Pensionärvård

Under det första kvartalet 2022 betalades cirka 32 miljoner kronor ut för pensionärvård, vilket är cirka 26 miljoner kronor mindre (45 procent) jämfört med första kvartalet 2021. Många medlemsländer har övergått till att fakturera för faktiska vårdkostnader istället för fasta kostnader, vilket förväntas stabilisera utveckling av utgifterna för pensionärvård över tid och har kortare eftersläpning. På sikt förväntas också antalet pensionärer som söker vård utomlands att öka, vilket medför en utgiftsökning för pensionärvård. Under 2022 beräknas utgifterna för pensionärvård bli 330 miljoner kronor och därefter ökar årligen från och med 2024.

Turistvård

Utbetalningarna för turistvård under det första kvartalet 2022 uppgick till cirka 11 miljoner kronor, vilket är 7 miljoner kronor högre (142 procent) än motsvarande period föregående år. Variationerna över tid skapar osäkerhet i prognosen, och utgifterna hålls därför konstanta för hela prognosperioden 2022–2025.

Sjuk- och tandvårdstjänster

Sjuk- och tandvårdstjänster omfattas liksom turistvården av kostnadsfördelningen mellan stat och region. Utgifterna beräknas ökas till drygt 8 miljoner kronor under 2022 och resterande prognosperiod.

Osäkerhet

Prognosen innehåller ett antal osäkerhetsfaktorer. De mest påtagliga av dessa beror på administrativa moment. De fasta beloppen för pensionärvård fastställs med flera års eftersläpning och i varierande takt mellan länderna, vilket medför en viss oregelbundenhet i fakturahanteringen. På lång sikt är det osäkert i vilken takt de länder som kräver Sverige på schablonbelopp kommer att övergå till att skicka krav på faktiska kostnader. Eftersläpningen i faktureringen, det ojämna inflödet av fakturor samt variationen i storlek på kraven, gör att det saknas tydliga trender och säsongsmönster. Det i sin tur leder till att prognosen blir mycket osäker på månadsbasis.

Handläggningstiden på Försäkringskassan kan ibland skjuta upp utbetalningar från slutet av ett år till efterföljande år

Utgifterna påverkas även av förändringar i växelkurserna. Eftersom många länder använder euro som betalmedel är utgifterna för sjukvård i internationella förhållanden framförallt känsliga för förändringar i kronans växelkurs mot euron.

Ovissheten i hur utbrottet av covid-19 och de nya olika varianter kommer att påverka människors beteendemönster gällande boende, studier, arbete och resande under 2022 och framåt är mycket stor. Även kriget i Ukraina bidrar med osäkerhetsfaktorer, främst kring hur en utdragen konflikt kommer att påverka de reserelaterade kostnaderna för internationell vård.

Denna osäkerhet påverkar utgifterna för internationell vård, både på kort och lång sikt.

Jämförelse med föregående prognos

Prognosen är oförändrad jämfört med föregående prognos som lämnades till regeringen i februari 2022.

4:3 Bilstöd till personer med funktionsnedsättning

4:3 Bilstöd till personer med funktionsnedsättning

Prognos anslagspost. Beloppen anges i tusental kronor

	2021 ¹	2022	2023	2024 ²	2025 ²
Ingående överföringsbelopp	0	0	0	0	0
Anslag ³	263 395	263 395	264 395	266 395	266 395
Tilldelade medel	263 395	263 395	264 395	266 395	266 395
Utfall/Prognos	138 136	137 764	138 969	141 319	145 569
Avvikelse från anslag	125 259	125 631	125 426	125 076	120 826
Avvikelse från tilldelade medel	125 259	125 631	125 426	125 076	120 826
Högsta anslagskredit	13 169	13 169	13 219	13 319	13 319
Tillgängliga medel	276 564	276 564	277 614	279 714	279 714
Överskridande av anslagskredit	0	0	0	0	0

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

³ Enligt 2022:RK22:maj. Hämtad 2022-04-21.

Utgifterna för anslagsposten 2022 beräknas bli 138 miljoner kronor, vilket är 126 miljoner kronor lägre än anslagsbeloppet och tilldelade medel.

Bakgrundsfakta

Bilstöd beviljas till personer som, på grund av sitt eget eller sitt barns varaktiga funktionsnedsättning, har väsentliga svårigheter att förflytta sig på egen hand eller att använda allmänna kommunikationer.

Grundbidrag

Grundbidrag ges till alla som har rätt till bilstöd. Bidraget är högst 30 000 kronor.

Anskaffningsbidrag

Anskaffningsbidraget är inkomstprövat. Maximal ersättning är 40 000 kronor och ges till den som har en årlig bruttoinkomst som understiger 121 000 kronor. Storleken på bidraget sjunker därefter stegvis för att helt upphöra vid inkomster på 220 000 kronor eller mer.

Tilläggsbidrag

Tilläggsbidrag ges utöver grund- och anskaffningsbidrag och kan lämnas i tre fall som inte utesluter varandra.

(A) vid behov av efteranpassning. Bidraget är högst 50 000 kronor och lämnas till en försäkrad som för att kunna använda bilen har behov av en sådan ändring av eller anordning på bilen för vilken det kan lämnas anpassningsbidrag. För ansökningar gjorda innan 1 oktober 2020 är maxbeloppet 30 000 kronor.

(B) för särskilt lämpad personbil. Bidraget är högst 60 000 kronor och lämnas för inköp av en bil som är särskilt lämpad för personer som behöver färdas i bilen sittandes i rullstol, göra överflyttning från rullstol till bilsäte inne i bilen eller medföra en motordriven rullstol eller ett annat jämförbart hjälpmedel för förflyttning. För ansökningar gjorda innan 1 oktober 2020 är maxbeloppet 40 000 kronor.

(C) för särskilda originalmonterade anordningar. Bidraget lämnas med fasta schablonbelopp för sådana kostnader som följer av att bilen har vissa särskilda originalmonterade anordningar.

Anpassningsbidrag

Anpassningsbidraget är avsett för kostnader för de ändringar som behövs för att den person som beviljats bilstödet ska kunna bruka fordonet. Beloppet är obegränsat men lämnas inte för kostnader som tilläggsbidrag lämnas för eller hade kunnat lämnas för. Det lämnas inte heller om behovet av anpassning kan tillgodoses genom köp av en lämplig bil.

Analys

Bilstödet har haft flera stora regeländringar de senaste åren vilket har påverkat utgifterna kraftigt. Som högst var utgifterna 2013 med 368 miljoner kronor. 2017 genomfördes den mest genomgripande regeländringen vilket gjorde att utgifterna sjönk kraftigt, 2018 var de nere i 100 miljoner kronor. En viss återhämtning har skett de senaste åren med utgifter på cirka 140 miljoner kronor per år, ifjol var utgifterna 138 miljoner kronor.

I slutet av 2020 genomfördes en ny regeländring som väntades ge ökade utgifter på 50 miljoner kronor per år. Den innebar att vissa anpassningar, till exempel golvsänkningar, blev tillåtna samt att ersättningsnivån för tilläggsbidrag A och B höjdes med 20 000 kronor. Än så länge har det dock

inte gett någon effekt, men det är möjligt att det kommer ske under kommande år. Eventuellt har coronapandemin haft en bromsande effekt på reformen och på bilstödet. Att genomföra ett köp med bilstöd innebär många kontakter för den sökande, både med myndigheter och bilföretag, vilket har försvårats under pandemin.

Utgifter per bidragstyp. Tusental kronor

	2021 ¹	2022	2023	2024 ²	2025 ²
Totalt	138 136	137 764	138 969	141 319	145 569
Grundbidrag	13 993	15 283	15 622	15 829	16 057
Anskaffningsbidrag	3 957	3 973	4 865	5 090	5 291
Anpassningsbidrag	90 210	88 128	88 033	89 124	92 117
Tilläggsbidrag	29 953	30 376	30 449	31 276	32 104
Övrigt	23	4	0	0	0

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Anpassningsbidraget är fortsatt den bidragstyp som är störst, trots att det minskade förra året och även ser ut att minska något i år. Tilläggsbidraget var den bidragstyp som ökade mest ifjol, mycket beroende på att bidragsnivån har höjts med 20 000 kronor för både tilläggsbidrag A och B. Även grundbidraget och anskaffningsbidraget ökade något ifjol och väntas göra det även framöver.

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i februari 2022. Beloppen anges i tusental kronor.

	2022	2023	2024 ¹	2025 ¹
Föregående prognosbelopp	150 721	154 841	158 938	163 059
Överföring till/från andra anslagsposter	-	-	-	-
Ändrade makroekonomiska antaganden	-	-	-	-
Volym- och strukturförändringar	-12 957	-15 872	-17 619	-17 490
Regelförändringar	-	-	-	-
Övrigt	-	-	-	-
Ny prognos	137 764	138 969	141 319	145 569
Differens i 1000-tal kronor	-12 957	-15 872	-17 619	-17 490
Differens i procent	-8,6	-10,3	-11,1	-10,7

¹ Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Volym- och strukturförändringar

Utfallen för januari och februari blev klart lägre än föregående prognos medan prognosen för mars träffade bra. De lägre utfallen berodde framförallt på färre och lägre utbetalningar för anpassningsbidraget. Det leder till att prognosen sänks med 8–11 procent.

4:4 Kostnader för statlig assistansersättning

4:4 Kostnader för statlig assistansersättning

Prognos anslagspost. Beloppen anges i tusental kronor

	2021 ¹	2022	2023	2024 ²	2025 ²
Ingående överföringsbelopp	0	0	0	0	-432 661
Anslag ³	24 475 898	25 043 066	24 991 192	25 650 078	26 285 079
Tilldelade medel	24 475 898	25 043 066	24 991 192	25 650 078	25 852 418
Utfall/Prognos	24 134 737	24 289 561	24 521 548	26 082 739	27 743 301
Avvikelse från anslag	341 161	753 505	469 644	-432 661	-1 458 222
Avvikelse från tilldelade medel	341 161	753 505	469 644	-432 661	-1 890 883
Högsta anslagskredit	1 223 794	1 252 153	1 249 559	1 282 503	1 314 253
Tillgängliga medel	25 699 692	26 295 219	26 240 751	26 932 581	27 166 671
Överskridande av anslagskredit	0	0	0	0	576 630

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

³ Enligt 2022:RK22:maj. Hämtad 2022-04-21.

Utgifterna för anslagsposten 2022 beräknas bli 24,3 miljarder kronor, vilket är 754 miljoner kronor lägre än anslagsbeloppet och tilldelade medel.

Bakgrundsfakta

Assistansersättning lämnas till personer som ingår i någon av de definierade personkretsarna i lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade och som har behov av personlig assistans för sina grundläggande behov i sin dagliga livsföring med fler än i genomsnitt 20 timmar per vecka.

Personkretsindelningen är:

1. Personer med utvecklingsstörning, autism eller autismliknande tillstånd.
2. Personer med betydande och bestående begåvningsmässig funktionsnedsättning efter hjärnskada i vuxen ålder föranledd av yttre våld eller kroppslig sjukdom.
3. Personer med andra varaktiga fysiska eller psykiska funktionsnedsättningar som uppenbart inte beror på normalt åldrande, om de är stora och orsakar betydande svårigheter i den dagliga livsföringen och därmed ett omfattande behov av stöd eller service.

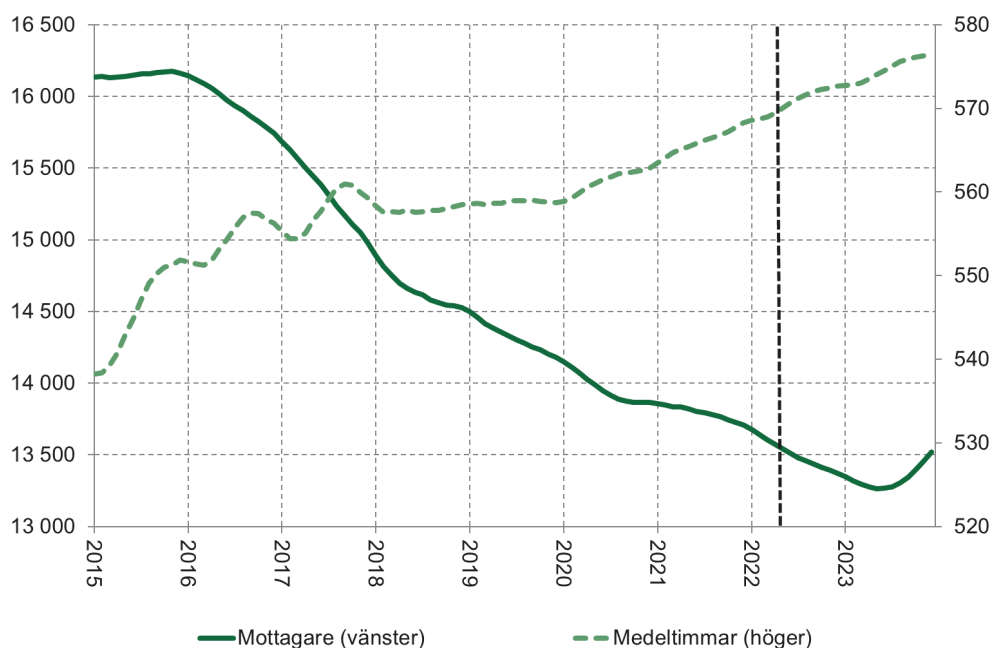

Assistansersättning betalas ut med ett timbaserat schablonbelopp. Om det finns särskilda skäl kan den ersättningsberättigade beviljas ersättning med ett högre belopp.

Analys

Kostnadsutvecklingen inom assistansersättningen kan främst förklaras med utvecklingen av tre variabler. Dessa tre variabler är antalet mottagare av assistansersättning, antalet assistanstimmar per individ samt nivån på ersättningen per timme. Antalet mottagare har under flera år minskat, samtidigt som antalet assistanstimmar har ökat. Den genomsnittliga timersättningen stiger i och med de årliga schablonhöjningarna och fortsätter att ligga något över timschablonen. Det beror på att vissa mottagare är beviljade ersättning med ett högre timbelopp. I diagrammet nedan illustreras antalet mottagare i ersättningen samt antalet medeltimmar som ett glidande 3-månaders medelvärde.

Antal mottagare och medeltimmar per mottagare och månad 2015–2023. Glidande 3-månaders medelvärden, prognos fr.o.m. april 2022

Anm. Fram till våren 2018 beräknas antalet medeltimmar utifrån periodbeslut. Därefter används en ny datakälla där antalet medeltimmar istället baserar sig på grundbeslut. Antalet medeltimmar varierar säsongsmässigt fram till slutet av våren 2018. Därefter upphör denna variation då antalet medeltimmar istället beräknas utifrån grundbeslutet.

Mottagare av assistansersättning

Antalet mottagare ökade från införandet av assistansersättningen fram till 2015. Därefter har antalet mottagare minskat med varierande takt. Under andra halvåret 2020 stannade nedgången av och antalet mottagare var

konstant under några månader. Våren 2021 började antalet mottagare återigen minska. Denna minskning väntas fortgå till mitten av 2023 när effekterna av de lagändringar som föreslås införas 1 januari 2023 blir tydliga^{[6][7]} (se mer under avsnittet *osäkerhetsanalys*). Utvecklingen av antalet mottagare bestäms av hur inflödet respektive utflödet utvecklas.

Inflöde

Inflödet till assistansersättningen minskade påtagligt fram till 2017. Det minskade inflödet förklaras av att antalet ansökningar gick ned och samtidigt sjönk andelen av de sökande som beviljades assistansersättning.⁸ Andelen avslag har ökat kontinuerligt sedan 2001 och ökade ytterligare 2015. Då kom en dom i Högsta förvaltningsdomstolen (HFD), som gällde det grundläggande hjälpbehovet *annan hjälp* som förutsätter ingående kunskaper om den funktionshindrade. Domen klargjorde att detta hjälpbehov endast avser personer med psykisk funktionsnedsättning. Avslagen ökade också efter att personlig hygien avgränsades till att hålla sig ren och liknande.⁹ Från 2017 till mitten av 2020 fortsatte inflödet att minska, men med en mycket långsammare takt.

Utvecklingen av inflödet har på senare tid påverkats av två lagändringar kring rätten till assistans. Den 1 november 2019 infördes andning som ett grundläggande behov.¹⁰ Från 1 juli 2020 gjordes lagändringar som syftar till att alla hjälpmoment för hjälp med andning och måltider i form av sondmatning ska räknas som grundläggande behov.¹¹ Det blev dessutom lättare att få rätt till assistans för dessa behov under tid i barnomsorg eller skola samt att dessa hjälpbehov normalt sett inte ingår i föräldraansvaret. Inflödet har ökat för alla åldersgrupper men barn i låga åldrar har haft högst procentuell ökning.¹² Dessutom har andelen bifall varit högre för de

⁶ Proposition 2021/22:214. Stärkt rätt till personlig assistans – grundläggande behov för personer som har en psykisk funktionsnedsättning och ökad rättssäkerhet för barn. Socialdepartementet.

⁷ Lagrådsremiss. Stärkt rätt till personlig assistans vid behov av egenvård.

⁸ Försäkringskassan. Assistansersättning - inflöde, utflöde och konsekvenser av förändrad rättspraxis. Socialförsäkringsrapport (2017:14).

⁹ Försäkringskassan. Analys av minskat antal mottagare av assistansersättningen. Svar på regeringsuppdrag dnr. 1381–2020.

¹⁰ Proposition 2018/19:145. Personlig assistans för hjälp med andning. Socialdepartementet

¹¹ Proposition 2019/20:92. Personlig assistans för samtliga hjälpmoment som avser andning och måltider i form av sondmatning sid. 38. Socialdepartementet.

¹² Försäkringskassan. Indikatorer för att följa utvecklingen av assistansersättningen. Svar på regeringsuppdrag dnr FK 2021/000464.

ansökningar som inkluderar hjälp med andning och dessa ansökningar har i genomsnitt blivit beviljade fler timmar.¹³

Sedan andra hälften av 2021 har inflödet minskat och utvecklats ungefär i linje med prognos. Det är troligen en indikation på mättnad av det uppdämda behov som regeländringarna svarat mot. Därför görs ingen förändring av den underliggande inflödesprognosen. Under 2022 beräknas inflödet att stabilisera sig på omkring 420 personer. På längre sikt brukade förväntningen vara att inflödet skulle växa i takt med befolkningen upp till 65 år. Men istället antas det att effekterna av föreslagna lagändringar kommer leda till ett kraftigt ökat inflöde från mitten av 2023 och bestå under resten av prognosperioden. I denna prognosen är det extra inflödet som beror på lagändringarna nedjusterat då förslagen är förändrade. Se diagram nedan för utfall och prognos.

Inflöde och utflöde 2014–2023. Glidande 3-månadersmedelvärden, prognos fr.o.m. april 2022

Utflöde

Medan inflödet minskat sedan 2014 har utflödet under samma period istället ökat och kulminerade 2017. Under 2018 upphörde tvåårsomprövningarna¹⁴ vilket kraftigt minskade utflödet. Den tidigare ökningen av utflödet anses

¹³ Försäkringskassan. Rapport – Uppföljning av lagändring om andning som grundläggande behov, slutredovisning. Svar på regeringsuppdrag dnr. 1382-2020.

¹⁴ Försäkringskassan ska dock fortsätta att ompröva rätten till assistansersättning i de fall denna rätt har minskat i omfattning på grund av väsentligt ändrade förhållanden som är hänförliga till den försäkrade.

vara en effekt av att Försäkringskassans handläggning anpassats till den förändring av rättspraxis som skedde efter tidigare nämnda domar i HFD.¹⁵ Sedan 2018 är de flesta som lämnar assistansersättningen personer som avlider, vilket följer ett tydligt säsongsmönster under året och väntas utvecklas stabilt framöver. Föregående prognos underskattade utflödet något och prognosen har därför höjts något.

Den sammanlagda effekten av inflödes- och utflödesprognoserna blir att antalet mottagare kommer att fortsätta att minska under 2022 och första hälften av 2023. Därefter kommer antalet mottagare att öka för återstoden av prognosperioden.

Timutveckling

Antalet medeltimmar inom assistansersättning har länge ökat, med undantag för perioden 2018–2019. De personer som flödar in har i regel färre timmar i genomsnitt än de som varit mottagare under en längre tid. Det medför att i perioder kan sammansättningen av inflödet och utflödet påverka hur medeltimmarna utvecklas. Prognosen framöver bygger på den senaste utvecklingen och medeltimmarna beräknas öka svagt under hela prognosperioden.

Schablonbeloppet ligger till grund för timersättningen och bestäms årligen av regeringen. För 2021 höjdes schablonbeloppet med 3,5 procent, vilket var historiskt högt. Regeringen har beslutat att höja schablonbeloppet för 2022 med 1,5 procent¹⁶. Den ökningstakten antas sedan fortgå eftersom den är densamma som under flera tidigare år. En mindre andel mottagare har en ersättning baserat på ett förhöjt belopp. Denna andel har länge varit låg och konstant och antas fortsätta vara så framöver.

Osäkerhetsanalys

I denna prognos beaktas regeringens förslag i propositionen ”Stärkt rätt till personlig assistans – grundläggande behov för personer som har en psykisk funktionsnedsättning och ökad rättssäkerhet för barn” samt lagrådsremissen ”Stärkt rätt till personlig assistans vid behov av egenvård”. I normala fall tas enbart förslag lagda i propositioner med i prognosen. Däremot har både dessa förslag utgångspunkt i utredningen ”Stärkt rätt till assistans”, vilken har beaktats i tidigare prognoser. Därför behöver båda förslagen beaktas i denna prognos för att få en bättre helhetsbild.

I propositionen föreslås att det införs ett nytt grundläggande behov - ”stöd som den enskilde behöver på grund av en psykisk funktionsnedsättning för

¹⁵ Försäkringskassan. Assistansersättning - inflöde, utflöde och konsekvenser av förändrad rättspraxis. Socialförsäkringsrapport (2017:14).

¹⁶ SFS nr: 1993:1091

att förebygga att han eller hon fysiskt skadar sig själv, någon annan eller egendom”. Detta nya behov kommer ungefärligen innebära att rådande praxis blir lag med skillnaden att det inte längre kommer krävas ingående kunskaper om den funktionshindrade. Dessutom föreslås att en person med psykisk funktionsnedsättning som behöver kvalificerade aktiverings- och motiveringsinsatser för att själv kunna utföra de grundläggande behoven måltider, av- och påklädning, kommunikation och personlig hygien ska kunna få det beviljat som en del av hjälpen med det grundläggande behovet. I propositionen föreslås också ett schabloniserat föräldraansvar införs och att det grundläggande behovet ”annan hjälp som förutsätter ingående kunskaper om den funktionsnedsatte” tas bort.

I lagrådsremissen föreslås att en egenvårdslag införs som reglerar ansvar för hälso- och sjukvården av exempelvis samverkan, instruktioner och planering samt att det i LSS införs regler för utförandeverksamhetens ansvar. Vid bedömning av rätt till personlig assistans eller assistansersättning föreslås i remissen att det ska bli möjligt att beakta behov av sjukvårdande insatser enligt hälso- och sjukvårdslagen. Dessutom föreslås att ett nytt grundläggande behov införs ”stöd som den enskilde behöver löpande under större delen av dygnet på grund av ett medicinskt tillstånd som innebär att det finns fara för den enskildes liv eller att det annars finns en överhängande och allvarlig risk för hans eller hennes fysiska hälsa”.

Effekten av dessa lagändringar på statens utgifter är högst osäker. Sammantaget väntas lagändringarna i propositionen och lagrådsremissen leda till att 2 000 individer beviljas personlig assistans. Det är lika många personer som utredningen kom fram till. Förslagen i propositionen innebär en utvidgning av rätten till personlig assistans, men inte lika stor utvidgning som föreslogs i utredningen. Det föreslagna stödet i propositionen ska, till skillnad från utredningens förslag, vara aktivt och kräva omedelbar närhet av assistenten samt att det behövs mer underlag kring tidigare episoder då hjälpen behövts. Försäkringskassan delar regeringens bedömning av att 2 000 nya individer kan vara ett rimligt antal nya personer som kommer att beviljas assistansersättning, men understryker att det antalet är behäftat med stor osäkerhet.

I prognosen antas de nya personerna beviljas samma genomsnittliga antal timmar per månad som nuvarande mottagare. Detta baseras på att en stor del av de som tillkommer med de nya regeländringarna redan skulle ha varit mottagare idag, ifall inte praxis ändrats efter dom i HFD 2015. Utgifterna stiger gradvis med en viss fördröjning till följd av betydande handläggningstider samt att inte alla nya mottagare antas ansöka dag ett. Detta innebär att utgifterna för statlig assistansersättning enbart ökar svagt under 2023 till följd av förslaget, men med en större effekt efterföljande år.

Regeringen har givit i uppdrag åt en särskild utredare att bland annat se hur ett statligt huvudmannaskap för personlig assistans skulle kunna utformas

och vad det i så fall skulle få för konsekvenser.¹⁷ Utredningen ska också undersöka alternativa utformningar och dess konsekvenser. Dessutom ska utredningen lämna förslag på hur en process för överföring och anpassning av kommunal personlig assistans till den statliga assistansersättningen kan se ut. Utredningen skall lämnas till regeringen den 1 mars 2023. Ifall statligt huvudmannaskap beslutas kommer det få stora konsekvenser för utgifterna under många år framöver.

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i februari 2022. Beloppen anges i tusental kronor.

	2022	2023	2024 ¹	2025 ¹
Föregående prognosbelopp	24 295 716	24 626 566	26 810 456	29 130 455
Överföring till/från andra anslagsposter	-	-	-	-
Ändrade makroekonomiska antaganden	-	-	-	-
Volym- och strukturförändringar	-6 155	-2 736	+10 682	+31 626
Regelförändringar	-	-102 282	-738 399	-1 418 780
Övrigt	-	-	-	-
Ny prognos	24 289 561	24 521 548	26 082 739	27 743 301
Differens i 1000-tal kronor	-6 155	-105 018	-727 717	-1 387 154
Differens i procent	0,0	-0,4	-2,7	-4,8

¹ Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Volym- och strukturförändringar

Föregående prognos uppskattade ganska väl antalet mottagare och medeltimmar. Därför görs enbart små justeringar vilken sänker prognosen något i år och nästa år men höjer prognosen för 2024 och 2025.

Regelförändringar

Föregående prognos räknade med effekterna av de lagändringar som föreslogs i utredningen ”Stärkt rätt till assistans”. I denna prognos är effekterna något lägre då de föreslagna lagändringarna regeringen har presenterat i proposition och lagrådsremiss utvidgar rätten till assistansersättning något mindre än utredningen föreslog. Därför sänks prognosen med mellan 100 till 1 400 miljoner kronor per år 2023–2025.

¹⁷Dir. 2021:76

Utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning

1:1 Sjukpenning och rehabilitering m.m.

Prognos anslag. Beloppen anges i tusental kronor

	2021 ¹	2022	2023	2024 ²	2025 ²
Hela anslaget	42 618 931	45 476 734	44 670 697	46 588 096	47 716 981
Därav					
1:1.21 Sjukpenning	37 618 684	40 072 804	39 793 981	40 693 479	41 552 432
1:1.19 Rehabiliteringspenning	748 445	838 355	878 526	898 384	917 347
1:1.20 Arbetshjälpmedel m.m.	95 243	91 050	95 050	99 050	103 050
1:1.15 Närståendepenning	144 519	185 198	204 902	209 935	214 969
1:1.8 Sjukpenning respektive rehabiliteringspenning i särskilda fall	195 220	203 961	205 872	207 958	207 484
1:1.5 Boendetillägg	250 820	266 966	272 245	277 793	279 559
1:1.18 Statlig ålderspensionsavgift för sjukpenning	3 515 000	3 740 400	3 123 929	4 090 161	4 331 349
1:1.17 Statlig ålderspensionsavgift för rehabiliteringspenning	32 000	61 000	77 424	95 515	88 883
1:1.16 Statlig ålderspensionsavgift för närståendepenning	19 000	17 000	18 768	15 821	21 908

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Anm. Detaljerade uppgifter om den statliga ålderspensionsavgiften återfinns i bilaga 4. Där finns förutom anslagsbelastning även uppgifter om preliminär avgift, reglering avseende förhållandena tre år tidigare, prognostiserad avgift för respektive år samt en jämförelse med föregående prognos. Vid önskemål om att få bilagor till rapporten, kontakta områdeschef Prognos: Renée Blomberg, renee.blomberg@fk.se

1:1.21 Sjukpenning

Prognos anslagspost. Beloppen anges i tusental kronor

	2021 ¹	2022	2023	2024 ²	2025 ²
Ingående överföringsbelopp	0	-1 177 684	0	0	0
Anslag ³	36 441 000	37 204 400	40 360 000	41 515 000	42 507 000
Tilldelade medel	36 441 000	36 026 716	40 360 000	41 515 000	42 507 000
Utfall/Prognos	37 618 684	40 072 804	39 793 981	40 693 479	41 552 432
Avvikelse från anslag	-1 177 684	-2 868 404	566 019	821 521	954 568
Avvikelse från tilldelade medel	-1 177 684	-4 046 088	566 019	821 521	954 568
Högsta anslagskredit	1 657 550	1 788 220	2 018 000	2 075 750	2 125 350
Tillgängliga medel	38 098 550	37 814 936	42 378 000	43 590 750	44 632 350
Överskridande av anslagskredit	0	2 257 868	0	0	0

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

³ Enligt 2022:RK22:maj. Hämtad 2022-04-21.

Utgifterna för anslagsposten 2022 beräknas bli 40,1 miljarder kronor, vilket är 2,9 miljarder kronor högre än anslagsbeloppet och 4 miljarder kronor högre än tilldelade medel. Detta innebär att anslagskrediten överskrids med 2,3 miljarder kronor. Försäkringskassan avser att i en särskild skrivelse begära tilläggsanslag motsvarande avvikelserna från tilldelade medel.

Bakgrundsfakta

Syftet med sjukpenning är att ge ekonomisk trygghet vid nedsatt arbetsförmåga på grund av sjukdom. För att få ersättning krävs att sjukdomen sätter ner arbetsförmågan med minst en fjärdedel. Sjukpenning kan betalas ut som hel, tre fjärdedels, halv eller en fjärdedels ersättning.

Sjukpenning på normalnivå kan i normalfallet betalas ut i maximalt 364 dagar under en period på 450 dagar. Efter det kan sjukpenning på fortsättningsnivå betalas ut.

Till en försäkrad som är arbetslös betalas hel sjuk- och rehabiliteringspenning ut med högst 543 kronor per dag.

Under coronapandemin har också tillfälliga regler införts som innebär att en person kan få ersättning för sin karens samt att personer som befinner sig i vissa särskilda riskgrupper för covid-19 och inte kan arbeta hemifrån kan få så kallad viss förebyggande sjukpenning. Från och med 11 mars till och med 31 maj var ersättningen för karensavdraget 700 kronor för anställda och 804 för egenföretagare. Från den 1 juni till och med den 31 december 2020 var ersättningen 804 kronor för båda grupperna, den 1 januari höjdes ersättningen till 810 kronor. De tillfälliga ersättningarna upphörde den 30 september 2021, men återinfördes för perioden 8 december 2021 till 31 mars 2022.

Analys

Utgifterna under det första kvartalet 2022 uppgick till drygt 11,1 miljarder kronor, vilket är en ökning med 1,4 miljarder (14 procent) jämfört med motsvarande kvartal 2021. Antalet ersatta nettodagar ökade under samma period med 8 procent, vilket främst beror på att sjukfallen blir längre till följd av regeländringar vid bedömning av arbetsförmåga. Resterande del av utgiftsökningen beror på en ökad medelersättning per nettodag, i huvudsak på grund av att taket i ersättningen höjdes från 8 till 10 prisbasbelopp per den 1 januari 2022.

Sjukpenningutgifternas storlek bestäms annars i huvudsak av hur många som är sjukskrivna, vilket i sin tur beror på hur många sjukfall som startas samt hur långa de blir. Dessa faktorer beskrivs mer utförligt nedan.

Startade sjukfall

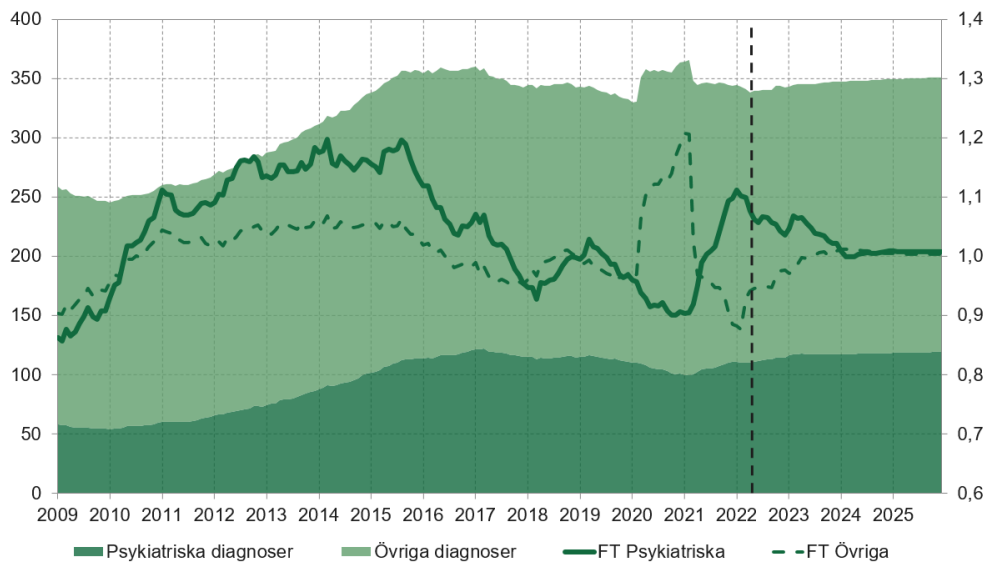
Antalet startade sjukfall¹⁸ har historiskt varierat kraftigt. Under åren 2010–2015 ökade de tydligt, men sedan hösten 2015 har nivån stabiliserats på omkring 350 000 startade sjukfall helårsvis. Sedan 2019 och fram till pandemiutbrottet var trenden svagt minskande, men under våren 2020 ökade det samlade inflödet markant. Detta på grund av en ökning av sjukfall relaterade till covid-19. I kontrast till ökningen i startade sjukfall på grund av covid-19 så förstärktes snarare den fallande trenden i startade sjukfall med psykiatriska diagnoser, se diagram nedan.

¹⁸ Med startade sjukfall, eller inflöde, avses i rapporten om ej annat anges beviljade ansökningar om sjukpenning där sjukfallslängden blir minst 30 dagar.

Startade sjukfall

Sjukfall med psykiatriska respektive övriga diagnoser, rullande 12-månaderssummor i tusental personer (vänster) och årlig förändringstakt (FT) (höger). Utfall t.o.m. november 2021, skattning med hjälp av ansökningar t.o.m. mars 2022 och därefter prognosvärden.

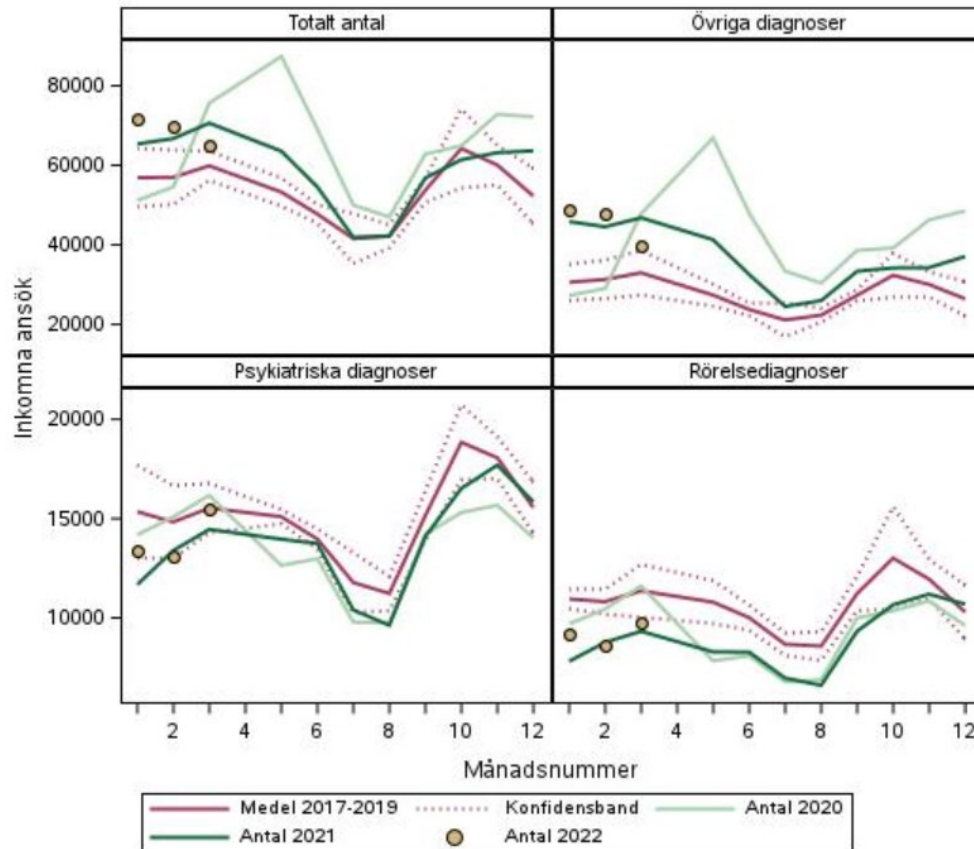
Minskningen av startade sjukfall med psykiatriska diagnoser kan nu anses vara bruten och vi har under 2021 sett en gradvis ökning av dessa sjukfall. Vi saknar ännu utfall för det första kvartalet 2022 men indikatorn inkomna nyansökningar, vilken vi använder för att skatta inflödet, visar på en minskning under januari och februari men en tydlig ökning i mars (se mer nedan). Vi prognostiserar fortsatt ökning av antalet startade sjukskrivningar inom psykiatriska diagnoser under hela prognosperioden, men med avtagande ökningstakt. Övriga diagnoser beräknas minska något i år på grund av en avklingande pandemi, men därefter öka i svag takt.

Notera att inflödet i diagrammet ovan är villkorat på att sjukfallen ska bli minst 30 dagar långa. Givet detta villkor är pandemins påverkan på sjukfrånvaron förvisso tydlig, men ändå begränsad. Detta beror på att covid-19 i huvudsak ger upphov till korta sjukskrivningar, det vill säga att den stora majoriteten som sjukskrivs för covid-19 (explicit eller befarad) återgår i arbete före dag 30 i sjukskrivningen. Bilden blir en annan om man tittar på inkomna ansökningar om sjukpenning, utan villkoret att de ska bli minst 30 dagar långa. Nedan visas antalet inkomna ansökningar om sjukpenning uppdelat på valda diagnosgrupper, där åren 2020, 2021 och 2022 jämförs mot ett genomsnitt för åren 2017–2019. Den sammanlagda ansökningsvolymen har under pandemin generellt legat över genomsnittet för de tidigare åren, särskilt i perioder med hög spridning av coronaviruset och i synnerhet under första vågen av smittspridning våren 2020. Bryts ansökningarna däremot ner på diagnoskapitel framgår att de stora

diagnoskapiteln psykiatriska- och rörelsedagnoser¹⁹ har minskat under pandemin.

Inkomna ansökningar om sjukpenning. År 2020, 2021 och 2022 jämfört med genomsnittet för 2017–2019 med konfidensintervall

Figuren visar tydligt hur ansökningarna inom psyk- och rörelsedagnoser ökat under sista kvartalet 2021 efter att tidigare varit på en lägre nivå. Under utbrottet av omikronvarianten var volymerna inom dessa diagnoser åter låga, men ökade och återvände till det långsiktiga medelinflödet under mars 2022 (samtidigt som *övriga diagnoser* minskade betydligt). Den minskning av dessa annars stora diagnoskapitel som skett under pandemin har dämpat pandemins nettoeffekt på sjukfrånvaron, och även begränsat antalet sjukfall som riskerar att bli långa. Minskningen i den underliggande sjukfrånvaron kan bero på flera orsaker men det går inte att fastslå exakt vad som driver minskningen. Möjliga förklaringar kan vara att den ökade andelen arbete hemifrån medfört ett mer balanserat arbetsliv med mindre stress, samt att delar av arbetskraften varit permitterad under pandemin.

¹⁹ Med *Rörelsedagnoser* avses kapitel M i ICD-10, *Sjukdomar i muskuloskeletala systemet och bindväven*.

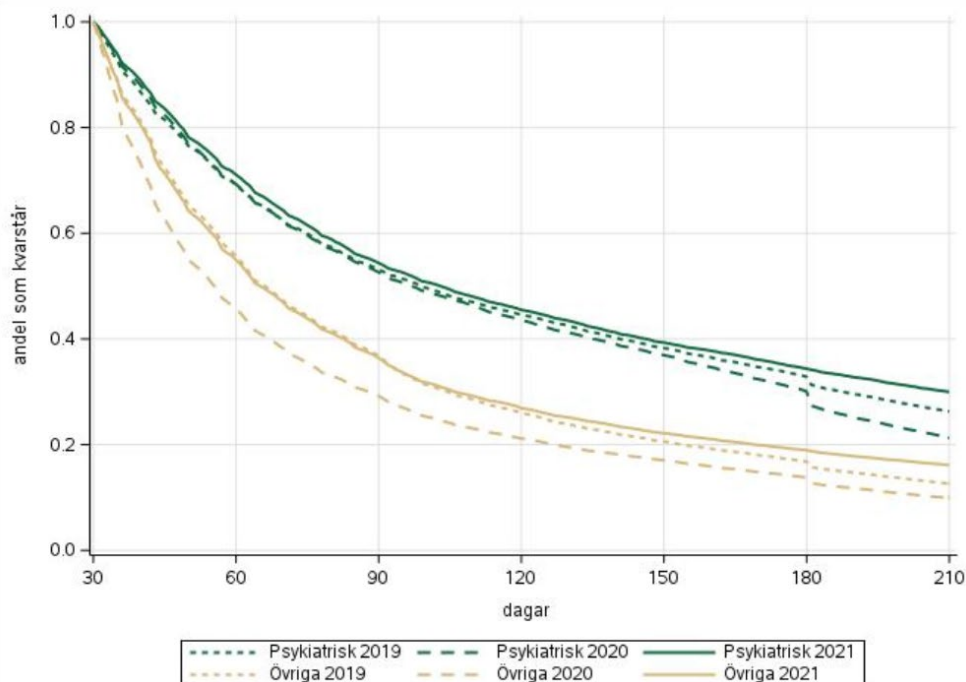

Sjukfallens varaktighet

Även sjukfallens varaktighet har varierat kraftigt över tid.²⁰ Under det första halvåret 2020 minskade varaktigheten betydligt jämfört med föregående år. För sjukfall med psykiatriska diagnoser var detta framför allt tydligt i anslutning till bedömning av arbetsförmåga efter 180 dagars sjukskrivning enligt rehabiliteringskedjan. För sjukfall med övriga diagnoser berodde minskningen i huvudsak på att pandemin ändrat sammansättningen i inflödet. Det startades många sjukfall som generellt blev korta, något som beskrevs mer ingående i Försäkringskassans oktoberprognos 2020.²¹ Mot slutet av 2020 ändrades dock detta markant, dels på grund av regeländringar och dels på grund av att pandemin inte fick lika stor påverkan på inflödet efter den första vågen. För sjukfall startade under det andra kvartalet 2021 syns en tydlig skillnad jämfört med tidigare år då den förhöjda sannolikheten att ett sjukfall avslutas efter 180 dagar i princip har försvunnit, se diagram nedan.

²⁰ Se t.ex. [Försäkringskassan, Utgiftsprognos för budgetåren 2019–2022 \(2019-02-15, dnr 123–2019\)](#)

²¹ [Försäkringskassan, Utgiftsprognos för budgetåren 2020–2024 \(2020-10-23, dnr 269-2020\)](#)

Varaktighet för sjukfall upp till 210 dagars fallängd. Andelen sjukfall som kvarstår efter olika fallängder (dagar)

Not: Startade sjukfall av sysselsatta personer under andra kvartalet som blev minst 30 dagar långa.

För sjukfall startade andra kvartalet 2021 med psykiatrisk diagnos ligger andelen som kvarstår i sjukskrivning genomgående högre än tidigare år. Särskilt stor är skillnaden efter 180 dagars sjukskrivning. Tidigare avslutades många sjukfall efter 180 dagar, en effekt som i princip helt upphört under 2021. För övriga diagnoser ligger varaktigheten generellt i nivå med 2019 men betydligt högre än 2020. Skillnaden mot 2020 beror på att det under andra kvartalet 2020 startades många sjukskrivningar på grund av covid-19, vilka generellt blev korta. Även för sjukfall med andra diagnoser än psykiatriska syns motsvarande effekt som för sjukfall med psykiatriska diagnoser omkring sjukskrivningsdag 180, det vill säga att den förhöjda sannolikheten för avslut i princip har upphört.

Anledningen till de stora förändringarna omkring dag 180 är att regler och tillämpning ändrats, med effekten att bedömningarna blev först mer restriktiva under 2020 och sedan mer generösa under 2021. I mars 2021 infördes ett nytt undantag från bedömning av arbetsförmåga, *övägande skäl*.²² Ytterligare undantag infördes sedan 1 februari 2022. Undantagen används i stor utsträckning vilket innebär att väldigt få sjukfall avslutas vid dag 181 inom det nu gällande regelverket. I tabellen nedan syns också

²² [Extra ändringsbudget för 2021 - Vissa ändrade regler inom sjukförsäkringen, prop. 2020/21:78](#)

effekten av detta. För startade sjukfall andra kvartalet under 2020 omfattades en del av den striktare bedömningen och antalet sjukfall som fortfarande pågår med psykiatrisk diagnos är markant lägre än för övriga år.

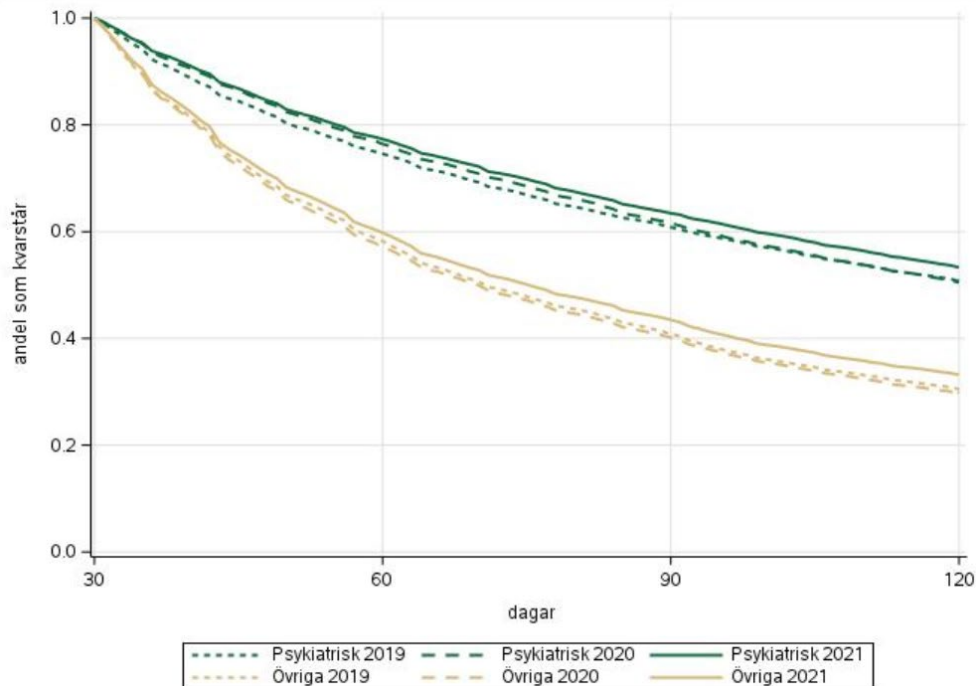
Startade sjukfall längre än 14 dagar och antal och andel som pågår vid 210 dagar

Sjukfallen startade andra kvartalet samtliga år

År	Startade > 29 dagar			Kvar vid 210 dagar		
	Psykiatriska	Övriga	Andel Psyk.	Psykiatriska	Övriga	Andel Psyk.
2016	30 191	58 444	0,341	10 068	9 152	0,524
2017	26 584	52 631	0,336	7 991	7 053	0,531
2018	26 806	54 635	0,329	8 434	7 970	0,514
2019	25 030	51 702	0,326	7 222	6 885	0,512
2020	21 203	61 770	0,256	5 064	6 413	0,441
2021	26 307	54 973	0,324	8 355	9 172	0,477

Startade sjukfall som är längre än 14 dagar är nästan tillbaka på pre-pandemiska nivåer för sjukfall med psykiatriska diagnoser 2021. Tydligt är också att sjukfall med psykiatriska diagnoser i större utsträckning avslutats vid den striktare bedömningen vid 180 dagar då fallet i antalet som passerar 210 dagar är väsentligt större än fallet i inflödet i sjukpenningen. På samma sätt ökar antalet betydligt mer än inflödet 2021 när reglerna ändrats för prövning av arbetsförmågan mot hela arbetsmarknaden.

Den senaste tidens utveckling påvisar även tecken på ökande varaktighet före dag 180. I diagrammet nedan visas en uppföljning av startade sjukfall under tredje kvartalet de senaste åren, där de följs upp i 120 dagar. För både sjukfall med psykiatriska- och övriga diagnoser syns en signifikant ökning av varaktigheten under 2021 jämfört med 2020 (och även jämfört med 2019), detta trots att de handlagts utifrån samma regelverk, eftersom reglerna ändrats först efter 180 dagars sjukskrivning.

Varaktighet för sjukfall upp till 120 dagars fallängd. Andelen sjukfall som kvarstår efter olika fallängder (dagar)

Not: Startade sjukfall av sysselsatta personer under tredje kvartalet som blev minst 30 dagar långa.

Mot bakgrund av detta räknar vi med en viss ökning av varaktigheten även i kortare fallängder.

Från och med dag 550 kan inte längre undantaget om särskilda skäl tillämpas. Prognosen baseras därför på en minskande kvarståendesannolikhet omkring dag 550 i sjukskrivningen från och med april år 2022. I dagsläget bedömer vi att minskningen av kvarståendesannolikheterna vid dag 550 kommer vara likartad den som förelåg vid den tidigare prövningen efter dag 180, osäkerheten om detta är dock stor. Baserat på historiska data där överlevnadskurvan för startade sjukfall andra kvartalet 2021 jämförs med överlevnadskurvor för startade sjukfall andra kvartalet tidigare år verkar utvecklingen för 2016 vara mest överensstämmande. Används utflödessannolikheterna för 2016 när dag 210 har passerats fås en förväntad sjukskrivningslängd på 242 dagar för psykiatriska diagnoser och 105 dagar för övriga diagnoser. Om fler sjukfall passerar 180 dagar, men där rehabiliteringen då blir bättre och få sjukfall når dag 550, minskar förväntad sjukfallslängd. Med ett utflöde vid dag 550 som motsvarar det som var vid dag 181 innan stoppet infördes i december 2020 minskar den förväntade sjukfallslängden för psykiatriska diagnoser med knappt 1,5 procent eller drygt 3 dagar. Skulle en större effekt inträffa där hälften av dem som kvarstår flödar ut dag 550 faller förväntad

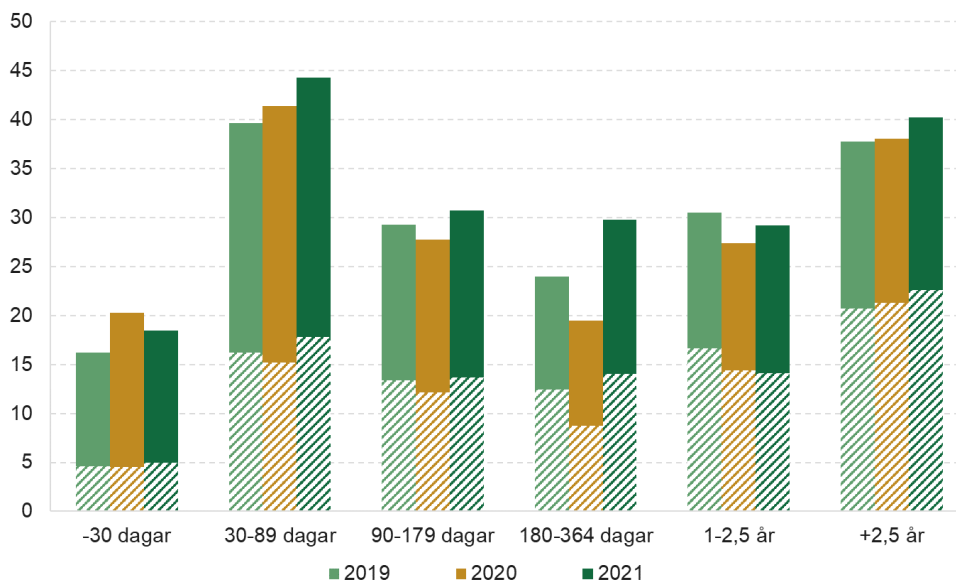
sjukfallslängd med knappt 15 procent till 206 dagar för sjukfall med psykiatriska diagnoser.

Utvecklingen av sjukfallens samlade varaktighet är därför svårbedömd då de införda regeländringarna slår olika i olika delar av fallängdsspektrat. Nettoeffekten blir dock ändå sannolikt en tydligt ökande sammantagen varaktighet framöver, men vi vill betona att betydande osäkerhet föreligger i prognosen givet alla regelförändringar.

Pågående sjukfall

Ökningarna av inflöde och varaktighet har inneburit en ökning i antalet pågående sjukfall. I diagrammet nedan visas antal pågående sjukfall i december månad 2019–2021, uppdelat på fallängd. Antalet pågående sjukfall har genomgående ökat det senaste året. Sammantaget har antalet pågående sjukfall ökat från omkring 174 000 till 193 000 från december 2020 till december 2021. Särskilt tydlig är ökningen i fallängdskategorin 180–364 dagar, vilket är en effekt av de varaktighetsökningar som beskrivits ovan.

Pågående sjukfall per fallängd i december respektive år. Tusental, psykiatriska diagnoser streckade

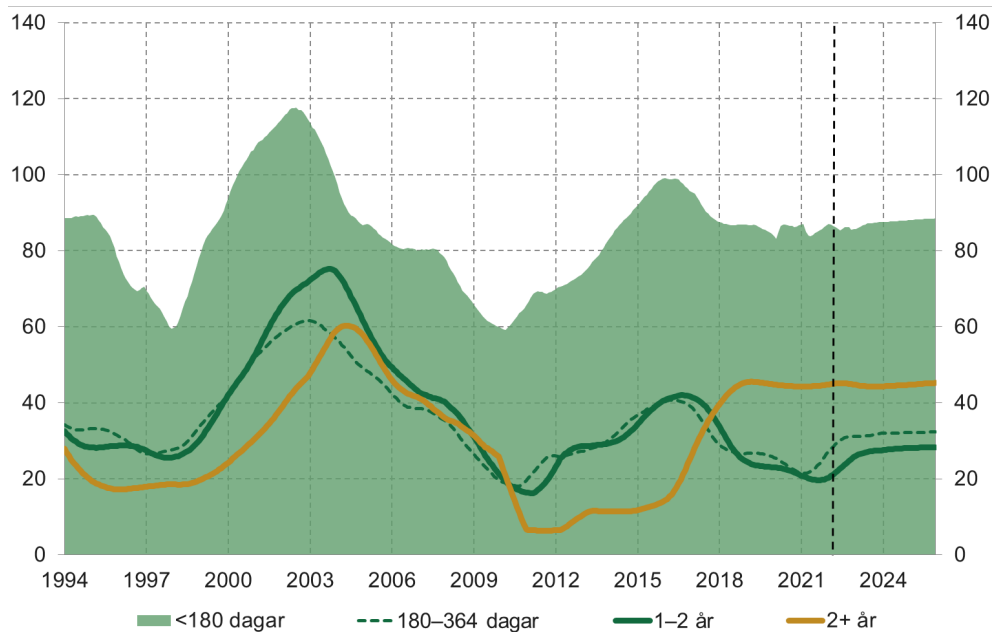
Ökningen av antalet pågående sjukfall har drivits av både psykiatriska- och övriga diagnoser. Den sammanlagda andelen psykiatriska diagnoser har ökat svagt från 44 till 45 procent av sjukfallsbeståndet. Då sjukfall med psykiatriska diagnoser generellt blir längre än övriga diagnoser är andelen högre i de längre fallängdskategorierna ovan.

Sjukfrånvaron har under de senaste åren påverkats kraftigt av både coronapandemin och regeländringar. Pandemin har främst påverkat antalet

startade sjukfall, vilka har ökat under smittspridningstoppar av covid-19. Samtidigt som det totala antalet startade sjukfall ökat under coronapandemin har startade sjukfall inom normalt stora diagnosgrupper (till exempel psykiatriska) minskat under pandemin. I takt med att pandemin klingar av beräknas dessa sjukfall öka. De regelförändringar som införts ger däremot främst påverkan på sjukfallens varaktighet, i synnerhet omkring sjukskrivningsdag 180 där färre sjukfall beräknas avslutas vilket leder till ett gradvis ökande bestånd av långa sjukfall. Sammantaget medför utvecklingen av antalet startade sjukfall och deras varaktighet att antalet pågående sjukfall beräknas öka under hela prognosperioden. Ökningen gäller i princip samtliga fallängdskategorier, se diagram nedan.

Pågående sjukfall uppdelat efter sjukfallslängd. 12-månaders glidande medelvärden i tusental

Det totala antalet pågående sjukfall beräknas öka från drygt 195 000 i december 2021 till cirka 206 000 vid utgången av 2025. Även sjukpenningtalet förväntas öka, från dagens 9,4 nettodagar till 9,7 i december 2022.

Coronapandemin

För närvarande minskar antalet rena covid-19 diagnoser relativt snabbt efter vårens topp runt 10 februari. De diagnoskapitel som innehåller dem som inte testats, och därför inte kunnat få en covid-19 diagnos, började falla redan tidigare.²³ I faktiska covid-19 diagnoser låg toppen för

²³ För mer information kring diagnoser för covid-19 se sidan 11 i [Försäkringskassan, Effekter som covid-19 har på sjukförsäkringen, dnr FK 2020/000065](#).

omikronmutationen i paritet med utbrottet senhösten/vintern 2020. Dock har inte utbrottet av omikron haft samma utdragna period som utbrottet vintern 2020/2021. I prognosen förutsätts covid-19 fortsätta att plana ut och ha en påverkan likt en säsongsinfluensa fortsättningsvis.

När det gäller de långsiktiga komplikationer som vissa drabbats av så är inte heller de på någon större nivå när det gäller sjukpenningen. Vi förutsätter att de som har fått andra diagnoser, till exempel inom diagnoskapitel *Andningsorganens sjukdomar*, varit så pass lindriga att de inte har en stor andel postcovid. Enligt WHO ska postcovid ha en duration på minst tre månader från insjuknandet.²⁴ Sedan starten av pandemin är det knappt 74 000 som fått en covid-19 diagnos som ”första” diagnos i sjukfallet. Av dessa uppfyller 5 670 gränsen på längre än tre månader och har avslutats och 2 556 är längre än tre månader och fortfarande inte avslutade. Sätts gränsen för lång covid-19 vid sex månader blir motsvarande siffror 2 114 respektive 2 078 och kan sättas i relation till de cirka 20 000 som är sjukskrivna längre än 6 månader och startade andra kvartalet 2021. Inkluderas även andra diagnoskapitel som kan misstänkas innehålla covid-19 ökar förvisso siffrorna något, men inte dramatiskt.²⁵ Under tiden oktober 2020 till oktober 2021 fick knappt 22 000 personer diagnosen postcovid i primär- och specialistvården.²⁶ Endast en mindre del av dessa är således i arbetskraften alternativt har så stora besvär att de har nedsatt arbetsförmåga. Långvarig sjukdom på grund av covid-19 kommer därför inte, enligt vår bedömning, medföra någon större påverkan på de samlade utgifterna för sjukförsäkringen.

²⁴ WHO, ”A clinical case definition of post COVID-19 condition by a Delphi consensus” 6 October 2021”

²⁵ [Försäkringskassan, Utgiftsprognos för budgetåren 2022-2025 \(2022-02-07, FK 2022/002244\)](#)

²⁶ Socialstyrelsen, ”Statistik om postcovid i primärvård och specialiserad vård”, 24 februari 2022, art. nr. 2022 – 2 - 7778

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i februari 2022. Beloppen anges i tusental kronor.

	2022	2023	2024 ¹	2025 ¹
Föregående prognosbelopp	40 082 009	40 185 236	41 166 388	42 027 445
Överföring till/från andra anslagsposter	-30 563	-40 672	-41 592	-42 470
Ändrade makroekonomiska antaganden	-	+56 216	+124 728	+161 781
Volym- och strukturförändringar	-193 460	-406 799	-556 045	-594 324
Regelförändringar	+214 818	-	-	-
Övrigt	-	-	-	-
Ny prognos	40 072 804	39 793 981	40 693 479	41 552 432
Differens i 1000-tal kronor	-9 205	-391 255	-472 909	-475 013
Differens i procent	0,0	-1,0	-1,1	-1,1

¹ Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Överföring till/från andra anslagsposter

Andelen sjukfall som får rehabiliteringspenning har höjts mot bakgrund av senaste utfall. Detta sänker prognosen för sjukpenning men anslagsposten *rehabiliteringspenning* höjs med motsvarande belopp.

Ändrade makroekonomiska antaganden

Konjunkturinstitutet har höjt prognoserna för timlöner och prisbasbelopp från och med 2023, vilket höjer prognosen för sjukpenning.

Volym- och strukturförändringar

Prognosen sänks, främst då antalet startade sjukfall inom psykiatriska diagnoser beräknas bli något färre. Vidare överskattade föregående prognos sjukfallens medelersättning något, vilket ytterligare sänker prognosen. Däremot beräknas antalet startade sjukfall inom övriga diagnoser bli något fler. Samtliga revideringar ovan är att beteckna som marginella.

Regelförändringar

Prognosen höjs då utgifterna för den tillfälliga coronaåtgärden *ersättning för karens* blir högre än vad som tidigare beräknades. Anledningen är sannolikt den höga smittsamheten av omikronvarianten av coronaviruset i kombination med en hög spridning av säsongsinfluensa. Ersättning för karens uppgick till 440 miljoner kronor för mars och prognostiseras till drygt 190 miljoner kronor för april. Sedan perioden man kan söka ersättning för upphörde sista mars 2022, har antalet inkomna ansökningar minskat exponentiellt precis som vid ersättningens upphörande sista september 2021. Det kommer även betalas ut ersättning i maj och juni men på mycket låga nivåer. Sammantaget beräknas de tillfälliga coronaåtgärderna *ersättning för*

karens samt förebyggande sjukpenning till vissa riskgrupper belasta sjukpenninganslaget med knappt 1,7 miljarder kronor under 2022, en ökning med cirka 200 miljoner jämfört med föregående prognos.

1:1.19 Rehabiliteringspenning

Prognos anslagspost. Beloppen anges i tusental kronor

	2021 ¹	2022	2023	2024 ²	2025 ²
Ingående överföringsbelopp	0	-18 445	-3 355	-31 881	-55 265
Anslag ³	730 000	835 000	850 000	875 000	893 000
Tilldelade medel	730 000	816 555	846 645	843 119	837 735
Utfall/Prognos	748 445	838 355	878 526	898 384	917 347
Avvikelse från anslag	-18 445	-3 355	-28 526	-23 384	-24 347
Avvikelse från tilldelade medel	-18 445	-21 800	-31 881	-55 265	-79 612
Högsta anslagskredit	33 850	41 750	42 500	43 750	44 650
Tillgängliga medel	763 850	858 305	889 145	886 869	882 385
Överskridande av anslagskredit	0	0	0	11 515	34 962

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

³ Enligt 2022:RK22:maj. Hämtad 2022-04-21.

Utgifterna för anslagsposten 2022 beräknas bli 838 miljoner kronor, vilket är 3 miljoner kronor högre än anslagsbeloppet och tilldelade medel, men ryms inom medgiven anslagskredit.

Bakgrundsfakta

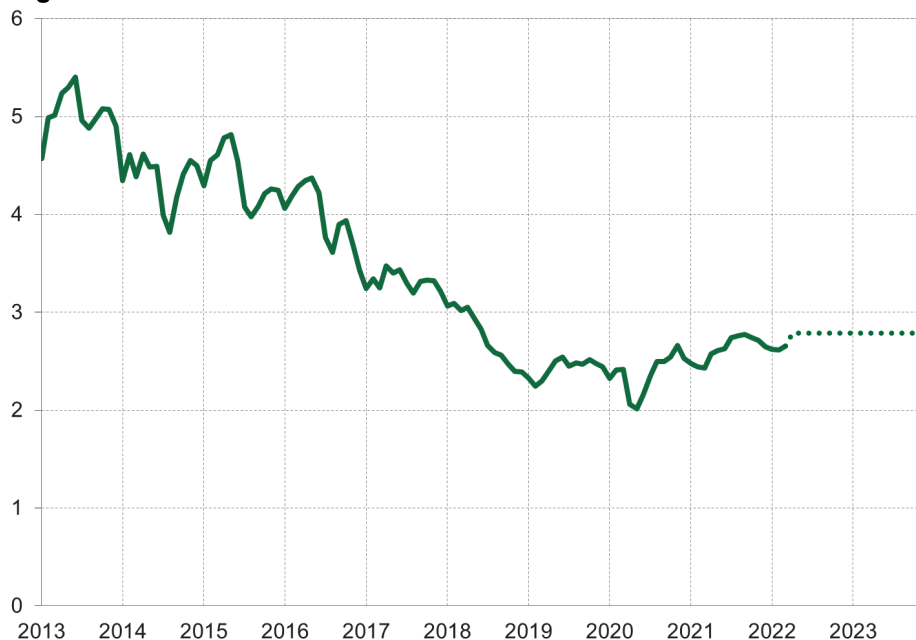
Den som har nedsatt arbetsförmåga med minst en fjärdedel på grund av sjukdom och som deltar i arbetslivsinriktad rehabilitering kan få rehabiliteringspenning eller rehabiliteringspenning i särskilda fall. Rehabiliteringspenning kan betalas ut som hel, tre fjärdedels, halv eller en fjärdedels ersättning. Rehabiliteringspenningen är begränsad till ett visst antal dagar med olika nivåer av ersättningen på samma sätt som sjukpenningen. Den som deltar i arbetslivsinriktad rehabilitering kan även få ett särskilt bidrag för vissa merkostnader som den försäkrade får till följd av rehabiliteringen, till exempel bidrag till resor till och från rehabiliteringen.

Analys

Utgifterna för rehabiliteringspenning blev under det första kvartalet drygt 200 miljoner kronor, en ökning med 19 procent jämfört med motsvarande kvartal 2021. Utgifterna beräknas framöver följa utgifterna för sjukpenningen, och prognostiseras fortsätta öka under prognosperioden. Ökningen innebär ett trendbrott då utgifterna tidigare har minskat under många år. Detta då andelen av samtliga sjukfall (sjuk- och

rehabiliteringspenning sammantaget) som ersätts med rehabiliteringspenning tidigare minskade, se diagram nedan

Rehabiliteringspenning andel uttagna nettodagar. Månadsdata. Procent av totalt antal nettodagar för både sjuk- och rehabiliteringspenning, utfall och prognos.

Andelen har nu stabiliserats och beräknas fortsätta vara stabil på en nivå något över dagens under resten av prognosperioden.

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i februari 2022. Beloppen anges i tusental kronor.

	2022	2023	2024 ¹	2025 ¹
Föregående prognosbelopp	811 861	845 228	865 864	883 975
Överföring till/från andra anslagsposter	+30 563	+40 672	+41 592	+42 470
Ändrade makroekonomiska antaganden	-	+1 183	+2 623	+3 402
Volym- och strukturförändringar	-4 069	-8 557	-11 695	-12 500
Regelförändringar	-	-	-	-
Övrigt	-	-	-	-
Ny prognos	838 355	878 526	898 384	917 347
Differens i 1000-tal kronor	+26 494	+33 298	+32 520	+33 372
Differens i procent	+3,3	+3,9	+3,8	+3,8

¹ Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Överföring till/från andra anslagsposter

Se sjukpenningavsnittet.

Ändrade makroekonomiska antaganden

Se sjukpenningavsnittet.

Volym- och strukturförändringar

Se sjukpenningavsnittet.

1:1.15 Närståendepenning**Prognos anslagspost. Beloppen anges i tusental kronor**

	2021 ¹	2022	2023	2024 ²	2025 ²
Ingående överföringsbelopp	0	0	-3 198	-5 100	-9 035
Anslag ³	161 000	182 000	203 000	206 000	210 000
Tilldelade medel	161 000	182 000	199 802	200 900	200 965
Utfall/Prognos	144 519	185 198	204 902	209 935	214 969
Avvikelse från anslag	16 481	-3 198	-1 902	-3 935	-4 969
Avvikelse från tilldelade medel	16 481	-3 198	-5 100	-9 035	-14 004
Högsta anslagskredit	9 550	9 100	10 150	10 300	10 500
Tillgängliga medel	170 550	191 100	209 952	211 200	211 465
Överskridande av anslagskredit	0	0	0	0	3 504

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

³ Enligt 2022:RK22:maj. Hämtad 2022-04-21.

Utgifterna för anslagsposten 2022 beräknas bli 185 miljoner kronor, vilket är 3 miljoner kronor högre än anslagsbeloppet och tilldelade medel, men ryms inom medgiven anslagskredit.

Bakgrundsfakta

Närståendepenning betalas ut till en person som avstår från förvärvsarbete för att vårda en nära anhörig som är svårt sjuk. Antalet ersättningsdagar är, i de flesta fall, högst 100 dagar för varje person som vårdas. Närståendepenning kan betalas ut som hel, tre fjärdedels, halv eller en fjärdedels ersättning.

Ersättningsnivån för närståendepenning är knappt 80 procent av den försäkrades sjukpenninggrundande inkomst (SGI). Inkomsttaket vid beräkning av den försäkrades SGI höjdes från 7,5 till 8 prisbasbelopp den 1 juli 2018 och höjdes igen till 10 prisbasbelopp 1 januari 2022.

Analys

Utgifterna för närståendepenning uppgick till 145 miljoner kronor år 2021, vilket är en minskning med omkring 20 miljoner jämfört med 2020 och 25 miljoner lägre än 2019. Minskningen beror sannolikt till stor del på att coronapandemin förhindrat användandet av närståendepenning på flera sätt, bland annat genom periodvisa besöksförbud på äldreboenden och allmänna rekommendationer om att inte träffa äldre närstående. Under första kvartalet ökade utgifterna med 7 jämfört med 2021, en effekt av dels en avklingande pandemi dels av att taket i ersättningen höjts från 8 till 10 prisbasbelopp. För helåret 2022 beräknas utgifterna öka betydligt jämfört med 2021 och uppgå till 185 miljoner kronor. Från och med 2023 beräknas pandemin inte längre påverka användandet av närståendepenning och utgifterna ökar därför ytterligare.

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i februari 2022. Beloppen anges i tusental kronor.

	2022	2023	2024 ¹	2025 ¹
Föregående prognosbelopp	185 500	203 944	208 277	212 610
Överföring till/från andra anslagsposter	-	-	-	-
Ändrade makroekonomiska antaganden	-	-	-	-
Volym- och strukturförändringar	-302	+958	+1 658	+2 359
Regelförändringar	-	-	-	-
Övrigt	-	-	-	-
Ny prognos	185 198	204 902	209 935	214 969
Differens i 1000-tal kronor	-302	+958	+1 658	+2 359
Differens i procent	-0,2	+0,5	+0,8	+1,1

¹ Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Volym- och strukturförändringar

Prognosen sänks något för innevarande år då utfallet för framför allt januari var betydligt lägre än prognostiserat. Däremot verkar effekten av höjningen av ersättningstaket bli något större än tidigare prognostiserat vilket höjer prognosen på sikt.

1:1.20 Arbetshjälpmedel m.m.

Prognos anslagspost. Beloppen anges i tusental kronor

	2021 ¹	2022	2023	2024 ²	2025 ²
Ingående överföringsbelopp	0	0	0	0	0
Anslag ³	110 100	123 100	99 050	103 050	107 050
Tilldelade medel	110 100	123 100	99 050	103 050	107 050
Utfall/Prognos	95 243	91 050	95 050	99 050	103 050
Avvikelse från anslag	14 857	32 050	4 000	4 000	4 000
Avvikelse från tilldelade medel	14 857	32 050	4 000	4 000	4 000
Högsta anslagskredit	7 505	6 155	4 952	5 152	5 352
Tillgängliga medel	117 605	129 255	104 002	108 202	112 402
Överskridande av anslagskredit	0	0	0	0	0

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

³ Enligt 2022:RK22:maj. Hämtad 2022-04-21.

Utgifterna för anslagsposten 2022 beräknas bli 91 miljoner kronor, vilket är 32 miljoner kronor lägre än anslagsbeloppet och tilldelade medel.

Bakgrundsfakta

Arbetsgivaren och den försäkrade kan vardera få bidrag till arbetshjälpmedel med högst 50 000 kronor. Bidrag till datorbaserade hjälpmedel får dock beviljas med högre belopp än 50 000 kronor. Om det finns synnerliga skäl, kan Försäkringskassan medge att bidrag till arbetshjälpmedel även i ett annat fall lämnas med ett högre belopp.

Merkostnader för arbetsresor kan beviljas när en försäkrad som är sjuk kan arbeta, men inte kan ta sig till och från arbetet på vanligt sätt. Försäkringskassan kan då istället för sjukpenning betala ut ersättning för de merutgifter som uppkommer på grund av att den försäkrade måste använda sig av ett dyrare färdssätt.

Analys

Utfallet under januari–mars blev 23 miljoner kronor. Det är 7 miljoner kronor mindre än motsvarande period förra året. En möjlig förklaring till det lägre utfallet är att det är en effekt av coronapandemin. Det är fler som arbetat på distans och det kanske därför inte funnits samma behov av hjälpmedel. En annan förklaring kan vara att man på grund av pandemin avvaktat med att ansöka om hjälpmedel. Dessutom har andelen avslag ökat. Utgifterna som rör bidrag till arbetshjälpmedel var totalt 90 miljoner kronor under 2019 och de bedöms för 2022 bli totalt 40 miljoner kronor. Det är en minskning med 55 procent.

Försäkringskassan utgår i prognosen från att kostnaderna för Försäkringsmedicinska utredningar förblir låga i enlighet med förbrukningen 2021. Detta förutsätter att regionerna sänder in fördjupade medicinska utredningar under anslag 10:1.6 *Bidrag för sjukskrivningsprocessen* och att Försäkringskassan endast i undantagsfall köper medicinska utredningar och utlåtanden under anslaget *Arbetshjälpmedel m.m.* För 2022 bedömer Försäkringskassan att utgifterna för Bidrag till arbetshjälpmedel minskar till 40 miljoner kronor och sedan ökar till följd av den generella prisökningen och av en utveckling mot att man använder mer avancerade hjälpmedel. Utgifterna för posten Övrigt (inklusive arbetsresor) bedöms fortsätta öka under prognosperioden. Sammantaget bedöms utgifterna öka från 91 miljoner kronor 2022 till 103 miljoner kronor 2025.

Fördelning av utgifter 2022–2025

Tusental kronor

	2022	2023	2024 ¹	2025 ¹
Totalt	91 050	95 050	99 050	103 050
FMU	50	50	50	50
Bidrag till arbetshjälpmedel	40 000	43 000	46 000	49 000
Övrigt	51 000	52 000	53 000	54 000

¹ Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i februari 2022. Beloppen anges i tusental kronor.

	2022	2023	2024 ¹	2025 ¹
Föregående prognosbelopp	95 050	99 050	103 050	107 050
Överföring till/från andra anslagsposter	-	-	-	-
Ändrade makroekonomiska antaganden	-	-	-	-
Volym- och strukturförändringar	-4 000	-4 000	-4 000	-4 000
Regelförändringar	-	-	-	-
Övrigt	-	-	-	-
Ny prognos	91 050	95 050	99 050	103 050
Differens i 1000-tal kronor	-4 000	-4 000	-4 000	-4 000
Differens i procent	-4,2	-4,0	-3,9	-3,7

¹ Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Volym- och strukturförändringar

Prognosen för Bidrag till arbetshjälpmedel, som lämnades i februari 2022, bedöms vara för hög och sänks därför med 6 miljoner kronor årligen. Prognosen för Övrigt bedöms vara för låg och har höjts med 2 miljoner kronor årligen.

1:1.5 Boendetillägg

Prognos anslagspost. Beloppen anges i tusental kronor

	2021 ¹	2022	2023	2024 ²	2025 ²
Ingående överföringsbelopp	0	-2 448	0	-1 296	-2 871
Anslag ³	248 371	252 657	270 949	276 218	280 304
Tilldelade medel	248 371	250 209	270 949	274 922	277 433
Utfall/Prognos	250 820	266 966	272 245	277 793	279 559
Avvikelse från anslag	-2 448	-14 309	-1 296	-1 575	745
Avvikelse från tilldelade medel	-2 448	-16 757	-1 296	-2 871	-2 126
Högsta anslagskredit	11 568	12 632	13 547	13 810	14 015
Tillgängliga medel	260 939	262 841	284 496	288 732	291 448
Överskridande av anslagskredit	0	4 125	0	0	0

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

³ Enligt 2022:RK22:maj. Hämtad 2022-04-21.

Utgifterna för anslagsposten 2022 beräknas bli 267 miljoner kronor, vilket är 14 miljoner kronor högre än anslagsbeloppet och tilldelade medel. Detta innebär att anslagskrediten överskrids med 2 miljoner kronor.

Försäkringskassan avser att i en särskild skrivelse begära tilläggsanslag motsvarande avvikelsen från tilldelade medel.

Bakgrundsfakta

Boendetillägget är ett tillägg till sjukpenning, sjukpenning i särskilda fall, rehabiliteringspenning och rehabiliteringspenning i särskilda fall. Den som har rätt till bostadstillägg har inte rätt till boendetillägg.

Boendetillägget kan uppgå till högst 84 000 kronor per år till en ensamstående försäkrad och till högst 42 000 kronor per år till en försäkrad som är gift eller sambo. Till hushåll med ett barn, två barn respektive tre eller flera barn är beloppen 12 000, 18 000 respektive 24 000 kronor högre.

Analys

Utfallet för 2021 blev drygt 250 miljoner kronor, en ökning med omkring 11 procent jämfört med 2020. Ökningen beror på att fler personer fick boendetillägg, medan medelersättningen var relativt oförändrad. Ökningen har fortsatt under 2022 där utfallet för första kvartalet blev 10 procent högre än motsvarande kvartal 2021. En stor del av dem som erhåller boendetillägg har *sjukpenning respektive rehabiliteringspenning i särskilda fall* varför utgifterna följer förändringstakten i stocken av dessa. Många av de som beviljas sjukpenning i särskilda fall kommer ifrån aktivitetsersättningen som

har haft en stabil utveckling varför ökningstakten i utgifterna för boendetillägg beräknas vara avtagande under prognosperioden.

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i februari 2022. Beloppen anges i tusental kronor.

	2022	2023	2024 ¹	2025 ¹
Föregående prognosbelopp	265 556	270 949	276 218	280 304
Överföring till/från andra anslagsposter	-	-	-	-
Ändrade makroekonomiska antaganden	-	-	-	-
Volym- och strukturförändringar	+1 410	+1 296	+1 575	-745
Regelförändringar	-	-	-	-
Övrigt	-	-	-	-
Ny prognos	266 966	272 245	277 793	279 559
Differens i 1000-tal kronor	+1 410	+1 296	+1 575	-745
Differens i procent	+0,5	+0,5	+0,6	-0,3

¹ Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Volym- och strukturförändringar

Prognosen höjs då antalet personer med *sjukpenning eller rehabiliteringspenning i särskilda fall* beräknas bli något fler, undantaget år 2025.

1:1.8 Sjukpenning respektive rehabiliteringspenning i särskilda fall

Prognos anslagspost. Beloppen anges i tusental kronor

	2021 ¹	2022	2023	2024 ²	2025 ²
Ingående överföringsbelopp	-3 622	-6 401	0	-2 491	-4 056
Anslag ³	192 441	189 513	203 381	206 393	208 484
Tilldelade medel	188 819	183 112	203 381	203 902	204 428
Utfall/Prognos	195 220	203 961	205 872	207 958	207 484
Avvikelse från anslag	-2 779	-14 448	-2 491	-1 565	1 000
Avvikelse från tilldelade medel	-6 401	-20 849	-2 491	-4 056	-3 056
Högsta anslagskredit	9 622	9 475	10 169	10 319	10 424
Tillgängliga medel	198 441	192 587	213 550	214 221	214 852
Överskridande av anslagskredit	0	11 374	0	0	0

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

³ Enligt 2022:RK22:maj. Hämtad 2022-04-21.

Utgifterna för anslagsposten 2022 beräknas bli 204 miljoner kronor, vilket är 14 miljoner kronor högre än anslagsbeloppet och 21 miljoner kronor högre än tilldelade medel. Detta innebär att anslagskrediten överskrids med 11 miljoner kronor. Försäkringskassan avser att i en särskild skrivelse begära tilläggsanslag motsvarande avvikelserna från tilldelade medel.

Bakgrundsfakta

Sjuk- eller rehabiliteringspenning i särskilda fall kan en försäkrad få som blivit av med sin aktivitetsersättning på grund av att hen fyllt 30 år eller fått tidsbegränsad sjukersättning maximal tid. Ett villkor är att hen inte har någon sjukpenninggrundande inkomst eller att den är mindre än 80 300 kronor per år.

Sjuk- och rehabiliteringspenning i särskilda fall uppgår till högst 160 kr per dag.

Analys

Utfallet för 2021 blev 195 miljoner kronor, vilket är en ökning med cirka 18 miljoner jämfört med 2020. Utgifterna för Sjuk- eller rehabiliteringspenning i särskilda fall har under en lång tid varit ökande. Den senaste tiden har dock denna ökningstakt mattats av. Den minskande ökningstakten för utgifterna beror på att antalet personer som har ersättningen ökar i långsammare takt än tidigare år. Utgifterna beräknas utvecklas stabilt under prognosperioden med en svag årlig ökningstakt.

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i februari 2022. Beloppen anges i tusental kronor.

	2022	2023	2024 ¹	2025 ¹
Föregående prognosbelopp	200 551	203 381	206 393	208 484
Överföring till/från andra anslagsposter	-	-	-	-
Ändrade makroekonomiska antaganden	-	-	-	-
Volym- och strukturförändringar	+3 410	+2 491	+1 565	-1 000
Regelförändringar	-	-	-	-
Övrigt	-	-	-	-
Ny prognos	203 961	205 872	207 958	207 484
Differens i 1000-tal kronor	+3 410	+2 491	+1 565	-1 000
Differens i procent	+1,7	+1,2	+0,8	-0,5

¹ Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Volym- och strukturförändringar

Prognosen höjs generellt då antalet personer i ersättningen beräknas bli något fler än vid föregående prognostillfälle, detta på grund av ett högre förväntat inflöde till förmånen. För 2025 sänks däremot prognosen då antalet personer vars aktivitetsersättning upphör då de fyller 20 år beräknas minska för det året.

1:2 Aktivitets- och sjukersättningar m.m.

Prognos anslag. Beloppen anges i tusental kronor

	2021 ¹	2022	2023	2024 ²	2025 ²
Hela anslaget	40 744 724	41 609 102	43 742 419	45 140 527	44 829 572
Därav					
1:2.5 Aktivitets- och sjukersättningar	31 052 675	31 904 480	33 474 430	34 601 977	34 465 120
1:2.6 Bostadstillägg till personer med aktivitets- och sjukersättningar	4 996 049	5 197 622	5 445 053	5 692 429	5 742 886
1:2.8 Statlig ålderspensionsavgift för aktivitets- och sjukersättningar	4 696 000	4 507 000	4 822 936	4 846 121	4 621 566

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Anm. Detaljerade uppgifter om den statliga ålderspensionsavgiften återfinns i bilaga 4. Där finns förutom anslagsbelastning även uppgifter om preliminär avgift, reglering avseende förhållandena tre år tidigare, prognostiserad avgift för respektive år samt en jämförelse med föregående prognos. Vid önskemål om att få bilagor till rapporten, kontakta områdeschef Prognos: Renée Blomberg, renee.blomberg@fk.se

1:2.5 Aktivitets- och sjukersättningar

Prognos anslagspost. Beloppen anges i tusental kronor

	2021 ¹	2022	2023	2024 ²	2025 ²
Ingående överföringsbelopp	-481 197	-785 024	-969 003	-885 433	-1 062 410
Anslag ³	30 751 081	31 720 500	33 558 000	34 425 000	34 273 000
Tilldelade medel	30 267 651	30 935 476	32 588 997	33 539 567	33 210 590
Utfall/Prognos	31 052 675	31 904 480	33 474 430	34 601 977	34 465 120
Avvikelse från anslag	-301 594	-183 980	83 570	-176 977	-192 120
Avvikelse från tilldelade medel	-785 024	-969 004	-885 433	-1 062 410	-1 254 530
Högsta anslagskredit	1 537 550	1 586 525	1 677 900	1 721 250	1 713 650
Tillgängliga medel	31 805 201	32 522 002	34 266 897	35 260 817	34 924 240
Överskridande av anslagskredit	0	0	0	0	0

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

³ Enligt 2022:RK22:maj. Hämtad 2022-04-21.

Utgifterna för anslagsposten 2022 beräknas bli 31,9 miljarder kronor, vilket är 184 miljoner kronor högre än anslagsbeloppet och 969 miljoner kronor högre än tilldelade medel, men ryms inom medgiven anslagskredit.

Bakgrundsfakta

Aktivitetsersättning kan beviljas försäkrade i åldrarna 19–29 år. Ersättningen är alltid tidsbegränsad och kan beviljas för maximalt tre år i taget. Aktivitetsersättningen kan beviljas till personer som under minst ett års tid har en nedsatt arbetsförmåga på grund av sjukdom, skada eller funktionsnedsättning. Ersättningen kan även beviljas till personer med förlängd skolgång, som på grund av en funktionsnedsättning inte har avslutat sin utbildning på grundskole- eller gymnasienivå.

Försäkrade i åldrarna 19–64 år som har en stadigvarande nedsatt arbetsförmåga på grund av sjukdom, skada eller funktionsnedsättning kan ha rätt till sjukersättning. Försäkrade med sjukersättning kan dels vara personer som har beslut enligt de regler som gällde före 1 juli 2008, dels vara personer som har beslut enligt det nya regelverket som gäller från och med 1 juli 2008. De som omfattas av det gamla regelverket har möjlighet att arbeta enligt reglerna för steglös avräkning. Personer som beviljas sjukersättning enligt det nya regelverket omfattas istället av regler för vilande sjukersättning.

Aktivitets- och sjukersättningar kan betalas ut i form av inkomstrelaterad ersättning och garantiersättning. Den inkomstrelaterade ersättningen är 64,7 procent av den försäkrades antagandeinkomst, som är ett genomsnitt av inkomsten åren innan inträdet till aktivitets- eller sjukinkomster innan arbetsförmågan blev nedsatt. Hel garantinivå för den som är mellan 30 och 64 år motsvarar 2,78 gånger årets prisbasbelopp. För yngre varierar garantinivån mellan 2,48 och 2,73 prisbasbelopp och ökar med personens ålder. Såväl inkomstrelaterad ersättning som garantiersättning följer senare prisbasbeloppets utveckling. Aktivitets- och sjukersättning kan ges som hel, tre fjärdedels, halv eller en fjärdedels ersättning

Analys

Sjukersättning

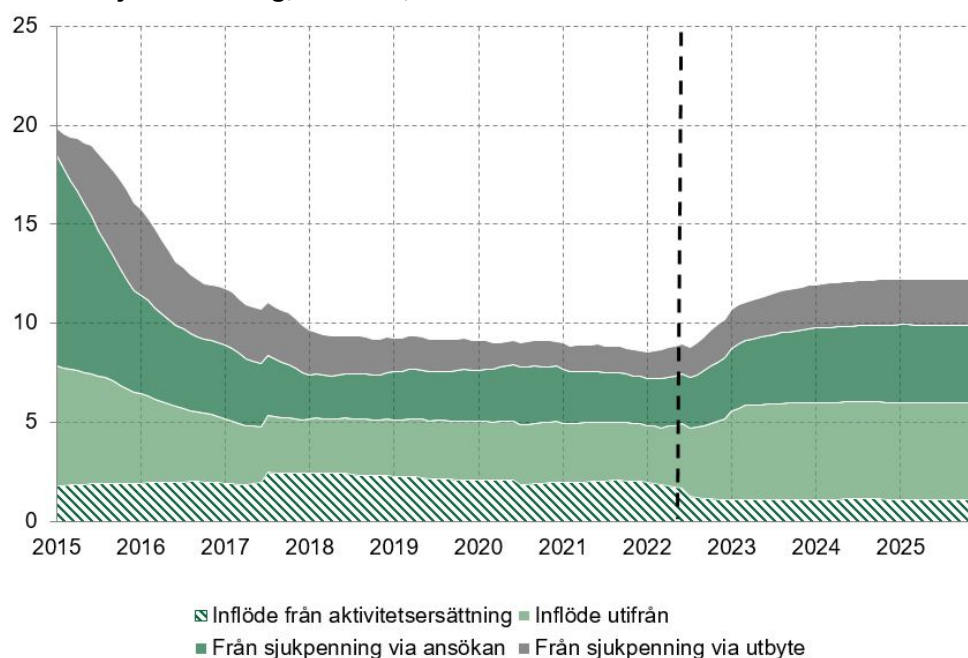
Antalet personer med sjukersättning har successivt minskat sedan mitten av 2005 och förväntas fortsätta att minska under prognosperioden med undantag för 2023 då den övre åldersgränsen föreslås att höjas. Regeländringens effekt beskrivs mer utförligt i nästa avsnitt. Under 2021 minskade antalet personer med sjukersättning med cirka 12 600 och uppgick i december 2021 till ungefär 224 000 personer. I december 2022 förväntas antalet uppgå till 214 000 personer, för att sedan fortsätta minska till 207 000 i december 2025. Att antalet personer minskar under prognosperioden beror främst på att många som uppbär sjukersättning kommer att lämna

förmånen till följd av att de uppnår högsta tillåtna ålder samt att den nuvarande, förhållandevis låga, nivån av nybeviljanden förväntas bestå prognosperioden ut.

Inflödet av nya personer med sjukersättning har varierat kraftigt det senaste decenniet. Från 2011, då cirka 12 000 personer beviljades sjukersättning, ökade antalet personer till cirka 20 000 under 2014. De senaste åren har inflödet minskat betydligt och under 2021 påbörjades omkring 8 500 sjukersättningar. 2022 förväntas att inledas med ett inflöde på ungefär denna nivå. Regeländringar som förväntas höja inflödet har föreslagits att träda i kraft 1 september 2022. Detta diskuteras närmare senare i avsnittet.

Inflöde sjukersättning, tusental, R12

Anm. Inflödet delas upp i fyra kategorier. Inflöde från sjukpenning är ärenden där antingen Försäkringskassan initierar ett utbyte av sjukpenning till sjukersättning, eller där den försäkrade ansöker om sjukersättning under pågående period med sjukpenning. Inflöde utifrån innefattar ansökningar från personer som när de blir beviljade sjukersättning inte har sjukpenning eller aktivitetsersättning. Inflöde från aktivitetsersättning är personer som beviljas sjukersättning under pågående eller nyligen avslutad period av aktivitetsersättning.

En förklaring till de senaste årens minskning av inflödet till sjukersättning är att avslagsandelarna successivt har ökat. Det beror delvis på de åtgärder som vidtogs efter att Försäkringskassan under 2015 genomförde en granskning av den rättsliga kvaliteten inom sjukersättningsärenden.²⁷ Uppföljningen

²⁷ Försäkringskassan. Beslutsunderlag och beslut i sjukersättningsärenden. Rättslig uppföljning (2015:4).

visade att utredningen var otillräcklig i nästan en fjärdedel av ärendena, och i 42 procent av de tillräckligt utredda ärendena bedömdes den försäkrade inte ha rätt till sjukersättning. I syfte att höja kvaliteten infördes insatser i form av kompetensutveckling och förtydligad försäkringsstyrning.

Ytterligare en faktor som sannolikt har bidragit till det lägre inflödet är att den bortre tidsgränsen i sjukpenning togs bort den 1 februari 2016, vilken tidigare var en naturlig tidpunkt för att initiera en övergång från sjukpenning till sjukersättning.

Den 26 mars 2020 beslutade regeringen att utreda regelverket i sjuk- och aktivitetsersättningen.²⁸ Resultatet av utredningen publicerades i september 2021.²⁹ Bland förslagen till regeländringar ingår bland annat att vid bedömningen av arbetsförmågan för personer i åldrarna 19–59 år ska samma bedömning användas som idag tillämpas i sjukpenningen, d.v.s. ”mot arbeten som är normalt förekommande på arbetsmarknaden, eller mot annat lämpligt arbete som är tillgängligt”. För personer i åldrarna 60–64 år föreslås särskilda regler där arbetsförmågan endast provas mot arbeten i yrken som de har erfarenhet av, samt andra lämpliga arbeten som är tillgängliga.

Särskilda regler för personer mellan 60 och 64 år

I prognosen antas ett ikraftträdande av nya regler för personer mellan 60 och 64 år 1 september 2022. Utredningens förslag till regeländringar för personer i åldrarna 19–59 år ingår däremot inte i någon proposition och beaktas därmed inte.

De nya reglerna förväntas påverka inflödet till sjukersättningen från sjukpenningen samt inflödet till sjukersättningen utifrån. Vid beräkningen av utgifterna har vi gjort en bedömning av hur många personer som skulle behöva beviljas sjukersättning för att nå utgiftsnivåerna i budgetpropositionen. På sikt skulle det behövas ett inflöde på lite mer än 2 200 personer ytterligare årligen som kommer utifrån sjukförsäkringen, och ungefär 4 500 personer ytterligare från sjukpenningen. Påslaget för inflödet utifrån bedöms inte som orimligt och ingår därför i prognosen. Däremot bedöms inte regeländringen ge den effekt som skulle behövas för att nå upp till påslaget för inflödet av personer från sjukpenningen. Dels är den aktuella gruppen, 60 – 64-åringar med långa sjukfall, förmodligen för liten för att uppnå en så hög nivå av utbyten. Därutöver är det osäkert hur denna regeländring harmoniserar med de nyligen införda regeländringarna inom sjukpenningen, där både inkomsttaket höjts och bedömningsgrunderna ändrats för äldre sjukskrivna. Det kan vara så att individens incitament att gå från sjukpenning till sjukersättning försvagats givet nämnda regeländringar

²⁸ Regeringen. Dir. 2020:31

²⁹ SOU:2021:69 En sjukförsäkring med prevention, rehabilitering och trygghet

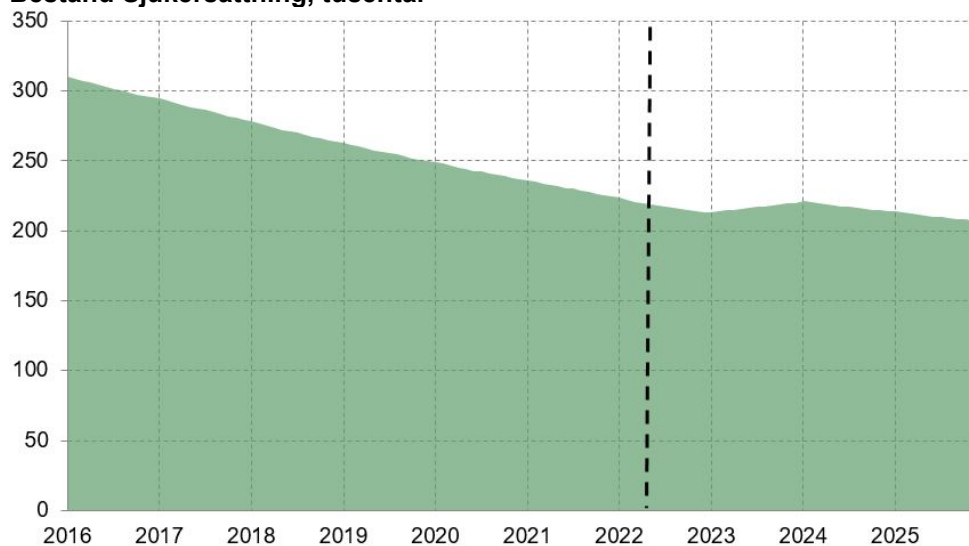

inom sjukpenningen. I prognosen ingår därför ett mindre påslag för inflödet av personer från sjukpenning.

Höjd åldersgräns i sjukersättningen

Med ändringarna i pensionssystemet följer förslag på att åldersgränserna i socialförsäkringen anpassas.³⁰ För sjukersättningen föreslås det att högsta tillåtna ålder höjs från 64 till 65 år från och med januari 2023. Sammantaget skulle en sådan regeländring innebära en ökning av utgifterna med ungefär 900 miljoner kronor under detta år. Utgiftsökningen skulle, till största del, bli ett resultat av ett betydligt lägre utflöde. Under 2024 skulle utgifterna öka med ungefär 1,9 miljarder kronor. Effekten blir lite mer än dubbel när ytterligare en ålderskohort förblir i förmånen året ut samtidigt som prisbasbeloppet bedöms bli högre för 2024. Regeländringen innebär alltså att antalet personer med sjukersättning ökar under 2023 och återgår sedan från 2024 till att minska. Regeländringens effekt på antalet personer med sjukersättning visas i bilden nedan.

Bestånd Sjukersättning, tusental

Aktivitetsersättning

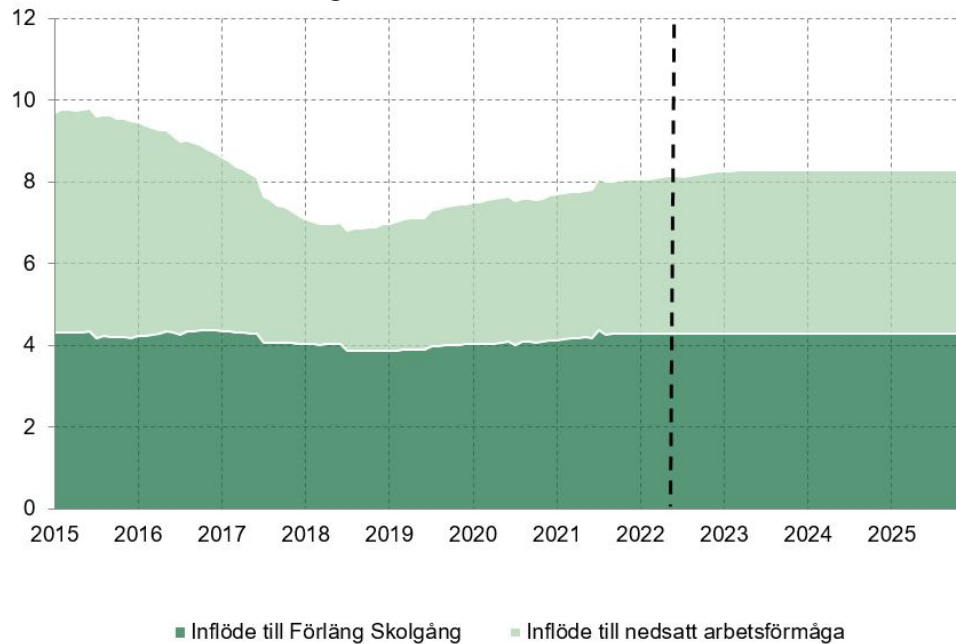
Till skillnad från utvecklingen inom sjukersättningen har antalet personer med aktivitetsersättning ökat under många år. Under 2017 och 2018 skedde dock ett trendbrott och antalet personer minskade med ungefär 10 000 mellan december 2016 och december 2019. Antalet personer som får ersättningen förväntas fortsätta minska under prognosperioden, om än mer avtagande mot slutet av perioden. Den tidigare minskningen beror till viss del på att hel sjukersättning från och med den 1 mars 2017 kan beviljas till personer mellan 19 och 29 år. Sedan regeländringen har ungefär 3 500

³⁰ DS 2019:2 Höjda åldersgränser i pensionssystemet och i andra trygghetssystem

personer med aktivitetsersättning för nedsatt arbetsförmåga blivit beviljade sjukersättning innan de hunnit fylla 30 år. Majoriteten av övergångarna har skett under juli månad åren 2017–2021, då flertalet försäkringsperioder löpte ut. Dessa övergångar påverkar varken det samlade antalet personer med aktivitets- och sjukersättningar eller utgifterna, då ersättningen är lika stor oavsett vilken av förmånerna personen får. Det är fortfarande osäkert hur många övergångar denna regeländring faktiskt kommer att resultera i. Under prognosperioden förväntas de fortsätta i en avtagande takt.

Inflöde aktivitetsersättning, tusental, R12

Anm. I bilden visas det externa inflödet till aktivitetsersättning. Övergångar mellan de två delförmånerna visas inte.

Ytterligare en orsak till det minskande antalet personer med aktivitetsersättning är att inflödet minskade mellan 2015 och 2018. Det förhållandevis låga inflödet kan dels förklaras av den rättsliga kvalitetsuppföljning som presenterades i slutet av 2016.³¹ I uppföljningen återfanns betydande brister i handläggningen, både i utredning och bedömning av rätten till aktivitetsersättning vid nedsatt arbetsförmåga. Under 2019 ökade dock inflödet något och 7 400 aktivitetsersättningar påbörjades (7 procent fler jämfört med 2018). Inflödet till aktivitetsersättning vid nedsatt arbetsförmåga har fortsatt att öka under 2020

³¹ Försäkringskassan. Aktivitetsersättning vid nedsatt arbetsförmåga. Rättslig uppföljning (2016:6)

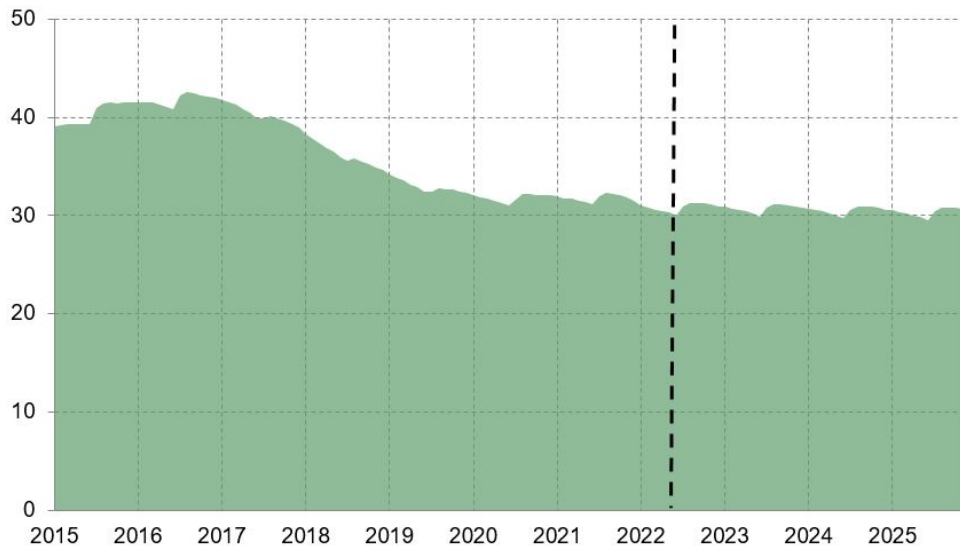

och 2021. En förklaring kan vara den nya rättspraxis som ett utfall i Högsta förvaltningsdomstolen fört med sig.³²

Det totala inflödet till aktivitetsersättningen blev ungefär 8 000 personer under 2021, vilket är en ökning med ungefär 2,1 procent jämfört med 2020. Ökningen har däremot var mer avtagande under 2021 och från och med 2023 bedöms inflödet stabilisera sig.

Utflödet från förmånen bedöms förbli något större än inflödet under prognosperioden och antalet personer med aktivitetsersättning prognostiseras till ungefär 31 000 i december 2022, en minskning med ungefär 500 personer jämfört med december 2021. På lång sikt förväntas större delen av de personer som får aktivitetsersättning, men som är berättigade till sjukersättning, ha bytt förmån. I december 2025 förväntas ungefär 30 500 personer få aktivitetsersättning, se diagram nedan.

Bestånd aktivitetsersättning, tusental, R12

³² HFD 2019 ref. 48 Mål: 707-19

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i februari 2022. Beloppen anges i tusental kronor.

	2022	2023	2024 ¹	2025 ¹
Föregående prognosbelopp	32 058 488	32 830 785	33 468 388	33 182 360
Överföring till/från andra anslagsposter	-	-	-	-
Ändrade makroekonomiska antaganden	-	+918 906	+1 510 143	+1 656 364
Volym- och strukturförändringar	-154 008	-275 261	-376 554	-373 604
Regelförändringar	-	-	-	-
Övrigt	-	-	-	-
Ny prognos	31 904 480	33 474 430	34 601 977	34 465 120
Differens i 1000-tal kronor	-154 008	+643 645	+1 133 589	+1 282 760
Differens i procent	-0,5	+2,0	+3,4	+3,9

¹ Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Ändrade makroekonomiska antaganden

Konjunkturinstitutet har höjt prognosen för prisbasbeloppets nivå gällande åren 2023 – 2025. Utgiftsprognosen höjs till följd av detta.

Volym- och strukturförändringar

Föregående prognos överskattade effekten av den höjda garantiersättningen som började gälla 1 januari 2022. Prognosen sänks därför under hela prognosperioden.

1:2.6 Bostadstillägg till personer med aktivitets- och sjukersättningar

Prognos anslagspost. Beloppen anges i tusental kronor

	2021 ¹	2022	2023	2024 ²	2025 ²
Ingående överföringsbelopp	-148 735	-116 784	0	0	0
Anslag ³	5 028 000	5 478 900	5 683 000	6 123 000	6 478 000
Tilldelade medel	4 879 265	5 362 116	5 683 000	6 123 000	6 478 000
Utfall/Prognos	4 996 049	5 197 622	5 445 053	5 692 429	5 742 886
Avvikelse från anslag	31 951	281 278	237 947	430 571	735 114
Avvikelse från tilldelade medel	-116 784	164 494	237 947	430 571	735 114
Högsta anslagskredit	251 400	273 945	284 150	306 150	323 900
Tillgängliga medel	5 130 665	5 636 061	5 967 150	6 429 150	6 801 900
Överskridande av anslagskredit	0	0	0	0	0

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

³ Enligt 2022:RK22:maj. Hämtad 2022-04-21.

Utgifterna för anslagsposten 2022 beräknas bli 5,2 miljarder kronor, vilket är 281 miljoner kronor lägre än anslagsbeloppet och 164 miljoner kronor lägre än tilldelade medel.

Bakgrundsfakta

Bostadstillägg till personer med aktivitets- och sjukersättningar är ett skattefritt inkomstprövat tillägg. Bostadstilläggets storlek påverkas av bostadskostnaden och inkomsten. Den 1 januari 2018 höjdes ersättningen till 96 procent av bostadskostnaden per månad av den del som inte överstiger 5 000 kronor för den som är ensamstående och 2 500 kronor för den som är gift eller sambo. Samtidigt höjdes taket till 5 600 kronor per månad för den som är ensamstående och 2 800 kronor för den som är gift eller sambo. För delen som överstiger 5000 respektive 2500 kronor är ersättningen 70 procent.

Den 1 januari 2022 höjdes taket ytterligare till 7 500 kronor för ensamstående och 3 750 kronor för den som är gift eller sambo.

Analys

En klar majoritet av dem som har bostadstillägg har det i kombination med sjukersättning. Antalet personer med sjukersättning och bostadstillägg minskade med 1,7 procent under 2021 och bedöms fortsätta minska under hela prognosperioden med undantag för 2023 då åldersgränsen i sjukersättningen föreslås att höjas. Även antalet personer med bostadstillägg i kombination med aktivitetsersättning har minskat under en längre tid. Under 2021 ökade däremot antalet med aktivitetsersättning och bostadstillägg med en knapp procentenhet. Takten som det totala antalet personer med bostadstillägg minskar är däremot klart långsammare än takten för det totala beståndet med aktivitets- och sjukersättning. Detta förklaras av att en större andel av bestånden fått bostadstillägg de senaste åren.

Höjd åldersgräns i sjukersättningen

Från och med den 1 januari 2023 föreslås att högsta tillåtna ålder i sjukersättningen höjs från 64 till 65 år. Det innebär att antalet personer med bostadstillägg ökar under 2023. Effekten av regeländringen blir procentuellt inte lika stor för bostadstillägget som den blir för förmånen sjukersättning. Det förklaras av att en förhållandevis liten andel av de äldsta som uppstår sjukersättning har det i kombination med bostadstillägg.

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i februari 2022. Beloppen anges i tusental kronor.

	2022	2023	2024 ¹	2025 ¹
Föregående prognosbelopp	5 356 569	5 521 159	5 719 148	5 682 492
Överföring till/från andra anslagsposter	-	-	-	-
Ändrade makroekonomiska antaganden	+13 788	+82 490	+123 626	+191 402
Volym- och strukturförändringar	-172 735	-158 596	-150 345	-131 008
Regelförändringar	-	-	-	-
Övrigt	-	-	-	-
Ny prognos	5 197 622	5 445 053	5 692 429	5 742 886
Differens i 1000-tal kronor	-158 947	-76 106	-26 719	+60 394
Differens i procent	-3,0	-1,4	-0,5	+1,1

¹ Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Ändrade makroekonomiska antaganden

Konjunkturinstitutet har höjt prognosen för prisbasbeloppet för åren 2023 – 2025 vilket innebär en sänkning av prognosen.³³ Prognosen för hyrornas utveckling är däremot höjd till en sådan grad att den sammanlagda makroekonomiska effekten blir en höjning av utgiftsprognosen.

Volym- och strukturförändringar

Ikraftträdandet av regeländringarna för personer som är 60 år eller äldre har flyttats från 1 juli till 1 september, vilket innebär en viss minskning av utgifterna för 2022. Effekten av det höjda taket som började gälla 1 januari 2022 överskattades under årets första månader. Prognosen sänks därför ytterligare.

³³ Fribeloppet för beräkning av bostadstillägg indexerar mot prisbasbeloppet. Det medför att personer med enbart garantiersättning får oförändrat bostadstillägg vid en höjning av prisbasbeloppet medan de försäkrade med inkomstrelaterad ersättning får minskat bostadstillägg.

1:3 Merkostnadsersättning och handikappersättning

Prognos anslag. Beloppen anges i tusental kronor

	2021 ¹	2022	2023	2024 ²	2025 ²
Hela anslaget	1 251 744	1 314 000	1 304 000	1 321 000	1 331 000
Därav					
1:3:1 Handikappersättningar	1 072 147	973 000	889 000	775 000	649 000
1:3:2 Merkostnadsersättning	179 597	341 000	415 000	546 000	682 000

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

1:3:2 Merkostnadsersättning

Prognos anslagspost. Beloppen anges i tusental kronor

	2021 ¹	2022	2023	2024 ²	2025 ²
Ingående överföringsbelopp	0	0	0	0	0
Anslag ³	240 000	369 000	419 000	546 000	684 000
Tilldelade medel	240 000	369 000	419 000	546 000	684 000
Utfall/Prognos	179 597	341 000	415 000	546 000	682 000
Avvikelse från anslag	60 403	28 000	4 000	0	2 000
Avvikelse från tilldelade medel	60 403	28 000	4 000	0	2 000
Högsta anslagskredit	12 000	18 450	20 950	27 300	34 200
Tillgängliga medel	252 000	387 450	439 950	573 300	718 200
Överskridande av anslagskredit	0	0	0	0	0

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

³ Enligt 2022:RK22:maj. Hämtad 2022-04-21.

Utgifterna för anslagsposten 2022 beräknas bli 341 miljoner kronor, vilket är 28 miljoner kronor lägre än anslagsbeloppet och tilldelade medel.

Bakgrundsfakta

Merkostnadsersättning infördes i januari 2019. Den riktar sig till föräldrar till barn med funktionsnedsättning och vuxna med funktionsnedsättning. Endast kostnader som beror på funktionsnedsättningen kan ersättas och det finns fem ersättningsnivåer: 30, 40, 50, 60 och 70 procent av prisbasbeloppet.

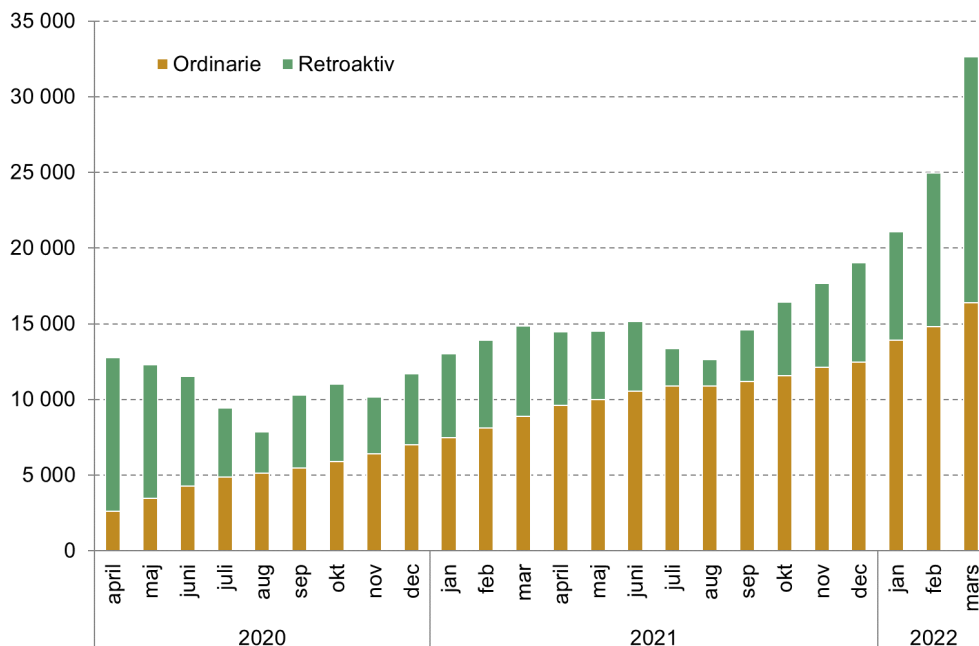
Analys

Utgifterna för merkostnadsersättning drivs av antal mottagare, mottagarnas ersättningsnivåer samt prisbasbeloppet. Sedan förmånens införande i 2019 har utgifterna ökat stadigt. Utfallet för 2021 blev 180 miljoner kronor där 86 procent av utgifterna var merkostnadsersättning för vuxna. Antalet mottagare av merkostnadsersättning för vuxna har ökat till cirka 5 700. Detta är nästan en fördubbling jämfört med antal mottagare året innan. Antal mottagare av merkostnadsersättning för barn har ökat i något svagare takt från cirka 900 mottagare 2020 till 1 300 år 2021. Den vanligaste ersättningsnivån för vuxna mottagare är 40 procent medan den vanligaste ersättningsnivån för barn är 30 procent.

Från oktober 2021 har det varit ökade insatser på handläggningen av merkostnadsersättning för vuxna. Det har därför blivit högre retroaktiva utbetalningar under de senaste månaderna, och de bedöms vara fortsatt högre fram till sommaren. Nedan visas diagram över utgifterna som månadsdata uppdelade i ordinarie och retroaktiva utbetalningar för perioden april 2020 till och med mars 2022.

Utgifter för merkostnadsersättningar fördelade på ordinarie och retroaktiva utbetalningar för perioden april 2020 – mars 2022

Tusental kronor

Osäkerhetsanalys

Prognosen är osäker då det ännu bara finns tre årsutfall. I betänkandet av utredningen om merkostnader i bostad med särskild service enligt LSS finns förslag om att den som bor i en bostad med särskild service för vuxna enligt 9 § 9 LSS alltid ska ha rätt till merkostnadsersättning med 30 procent av prisbasbeloppet per år. Om den som bor i sådan bostad även har andra merkostnader utgår beräkningen av merkostnadsersättningen från 25 procent av prisbasbeloppet. Regelförändringarna föreslås träda i kraft från och med 1 januari 2023.³⁴ Om förslaget går igenom innebär det högre utgifter från 2023. Prognoserna för åren 2023–2025 är därför osäkra.

³⁴ SOU 2021:14. *Boende på (o)lika villkor – merkostnader i bostad med särskild service för vuxna enligt LSS.*

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i februari 2022. Beloppen anges i tusental kronor.

	2022	2023	2024 ¹	2025 ¹
Föregående prognosbelopp	289 000	408 000	528 000	657 000
Överföring till/från andra anslagsposter	-	-	-	-
Ändrade makroekonomiska antaganden	-	+12 000	+24 000	+33 000
Volym- och strukturförändringar	+52 000	-5 000	-6 000	-8 000
Regelförändringar	-	-	-	-
Övrigt	-	-	-	-
Ny prognos	341 000	415 000	546 000	682 000
Differens i 1000-tal kronor	+52 000	+7 000	+18 000	+25 000
Differens i procent	+18,0	+1,7	+3,4	+3,8

¹ Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Ändrade makroekonomiska antaganden

Konjunkturinstitutet har höjt prognosen för prisbasbeloppet för åren 2023–2025. Det har en höjande effekt på prognosen för dessa år.

Volym- och strukturförändringar

Det blev högre utfall i februari och mars jämfört med prognosen som lämnades till regeringen i februari 2022. Det är till följd av högre retroaktiva utbetalningar. Prognosen höjs därför för 2022. För alla åren blir det en sänkning i prognosen till följd av en lägre bedömd andel av utgifterna som rör merkostnadsersättning för barn.

1:3:1 Handikappersättningar

Prognos anslagspost. Beloppen anges i tusental kronor

	2021 ¹	2022	2023	2024 ²	2025 ²
Ingående överföringsbelopp	0	0	0	-10 000	-28 000
Anslag ³	1 115 000	982 000	879 000	757 000	636 000
Tilldelade medel	1 115 000	982 000	879 000	747 000	608 000
Utfall/Prognos	1 072 147	973 000	889 000	775 000	649 000
Avvikelse från anslag	42 853	9 000	-10 000	-18 000	-13 000
Avvikelse från tilldelade medel	42 853	9 000	-10 000	-28 000	-41 000
Högsta anslagskredit	55 750	49 100	43 950	37 850	31 800
Tillgängliga medel	1 170 750	1 031 100	922 950	784 850	639 800
Överskridande av anslagskredit	0	0	0	0	9 200

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

³ Enligt 2022:RK22:maj. Hämtad 2022-04-21.

Utgifterna för anslagsposten 2022 beräknas bli 973 miljoner kronor, vilket är 9 miljoner kronor lägre än anslagsbeloppet och tilldelade medel.

Bakgrundsfakta

Sedan januari 2019 går det inte att ansöka om handikappersättning om den sökande inte haft det tidigare. Enligt övergångsbestämmelser är det möjligt för den som tidigare haft handikappersättning att beviljas handikappersättning i högst 18 månader till, om hans handikappersättning upphört under perioden januari 2019 – juni 2021. Handikappersättning kan beviljas för vuxna personer med nedsatt funktionsförmåga om de i sin dagliga livsföring behöver tidskrävande hjälp av någon annan, behöver hjälp för att kunna förvärvsarbeta eller har betydande merkostnader.

Handikappersättning kan beviljas till personer från och med juli månad det år hen har fyllt 19 år. Utifrån hjälpbehovets eller merkostnadernas storlek kan handikappersättning beviljas med 69 procent, 53 procent eller 36 procent av prisbasbeloppet.

Analys

Utfallet under januari–mars 2022 blev 254 miljoner kronor. Det är 27 miljoner kronor lägre jämfört med samma period förra året. Antalet mottagare av handikappersättning har i år fortsatt att minska. I december 2021 var antalet mottagare ungefär 48 000 och i mars 2022 cirka 46 000. Även antalet mottagare på respektive ersättningsnivå har minskat under perioden januari–mars 2022.

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i februari 2022. Beloppen anges i tusental kronor.

	2022	2023	2024 ¹	2025 ¹
Föregående prognosbelopp	961 000	854 000	733 000	611 000
Överföring till/från andra anslagsposter	-	-	-	-
Ändrade makroekonomiska antaganden	-	+25 000	+34 000	+31 000
Volym- och strukturförändringar	+12 000	+10 000	+8 000	+7 000
Regelförändringar	-	-	-	-
Övrigt	-	-	-	-
Ny prognos	973 000	889 000	775 000	649 000
Differens i 1000-tal kronor	+12 000	+35 000	+42 000	+38 000
Differens i procent	+1,2	+4,1	+5,7	+6,2

¹ Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Ändrade makroekonomiska antaganden

Konjunkturinstitutet har höjt prognosen för prisbasbeloppet för åren 2023–2025. Det har en höjande effekt på prognosen för dessa år.

Volym- och strukturförändringar

Utfallen blev för de tre första månaderna högre än prognosen som lämnades till regeringen i februari 2022. Prognosen höjs därför för hela prognosperioden.

1:4 Arbetsskadeersättningar m.m.

Prognos anslag. Beloppen anges i tusental kronor

	2021 ¹	2022	2023	2024 ²	2025 ²
Hela anslaget	2 379 833	2 223 367	2 261 988	2 290 020	2 215 553
Därav					
1:4.5 Arbetskadelivränta	2 210 833	2 075 667	2 102 563	2 123 768	2 043 814
1:4.4 Statlig ålderspensionsavgift för arbetskadelivränta	169 000	147 700	159 425	166 252	171 739

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Anm. Detaljerade uppgifter om den statliga ålderspensionsavgiften återfinns i bilaga 4. Där finns förutom anslagsbelastning även uppgifter om preliminär avgift, reglering avseende förhållandena tre år tidigare, prognostiserad avgift för respektive år samt en jämförelse med föregående prognos. Vid önskemål om att få bilagor till rapporten, kontakta områdeschef Prognos: Renée Blomberg, renee.blomberg@fk.se

1:4.5 Arbetsskadelivränta

Prognos anslagspost. Beloppen anges i tusental kronor

	2021 ¹	2022	2023	2024 ²	2025 ²
Ingående överföringsbelopp	0	0	0	0	-9 768
Anslag ³	2 252 000	2 104 300	2 110 000	2 114 000	2 021 000
Tilldelade medel	2 252 000	2 104 300	2 110 000	2 114 000	2 011 232
Utfall/Prognos	2 210 833	2 075 667	2 102 563	2 123 768	2 043 814
Avvikelse från anslag	41 167	28 633	7 437	-9 768	-22 814
Avvikelse från tilldelade medel	41 167	28 633	7 437	-9 768	-32 582
Högsta anslagskredit	112 600	105 215	105 500	105 700	101 050
Tillgängliga medel	2 364 600	2 209 515	2 215 500	2 219 700	2 112 282
Överskridande av anslagskredit	0	0	0	0	0

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

³ Enligt 2022:RK22:maj. Hämtad 2022-04-21.

Utgifterna för anslagsposten 2022 beräknas bli 2,1 miljarder kronor, vilket är 29 miljoner kronor lägre än anslagsbeloppet och tilldelade medel.

Bakgrundsfakta

Anslagsposten innehåller utgifter för egenlivräntor, efterlevandelivräntor, särskilda hjälpmedel, begravningshjälp, sjukvård utom riket, tandvård och arbetsskadesjukpenning. Ersättningar enligt äldre lagstiftning ingår också i anslagsposten.

En försäkrad kan ha rätt till livränta om hen har fått sin arbetsförmåga nedsatt med minst en femtondel till följd av en arbetsskada och om nedsättningen kan antas bestå under minst ett år. Livräntan täcker den inkomstförlust som uppkommer och kan maximalt bli 7,5 prisbasbelopp. Livräntan räknas årligen upp med ett särskilt tal som påverkas av både KPI och inkomstindex. Indexeringen för livräntor enligt äldre lagstiftning följer endast prisbasbeloppet.

Om en person har avlidit till följd av en arbetsskada kan de efterlevande ha rätt till begravningshjälp och efterlevandelivränta.

Analys

Under en längre period har utgiften för arbetsskador minskat och minskningen väntas fortsätta under 2022. Därefter antas åldersgränserna för arbetsskadelivränta anpassas till de nya gränserna i ålderspensionssystemet. Detta har en höjande effekt på utgifterna för åren 2023–2024 och ger en viss ökning för denna period. Under 2025 beräknas sedan utgiften att börja avta. Att covid-19 klassats som en icke-samhällsfarlig sjukdom innebär att enbart

retroaktiva fall nu kommer räknas. Detta har en marginellt sänkande effekt på prognosen 2023–2025.

Osäkerhetsanalys

Den pågående pandemin skapar stor osäkerhet kring utvecklingen av utgifterna för arbetsskador. Nyligen har regeringen beslutat att covid-19 kommer anses som arbetsskada i fler situationer än tidigare. Därefter kom ett annat beslut som innebär att covid-19 ej längre ska klassas som en samhällsfarlig sjukdom. Kombinationen av dessa beslut innebär att enbart de retroaktiva fallen kommer kvalificera för arbetsskada.

Både den förväntade kostnaden och antalet beviljade fall för covidrelaterade arbetsskador bygger på ett estimat från den utredning som ligger till grund för förslaget att bredda antalet personer som kvalificerar för arbetsskadeersättning. Utredningens siffror har sedan modifierats efter beslutet att covid-19 ej längre klassas som samhällsfarligt. De faktiska antalen fall kan dock skilja från estimatet, och detta innebär en högre osäkerhet för prognosen i sin helhet. Även generella förändringar för pandemin som sådan kan komma att påverka framtida utfall.

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i februari 2022. Beloppen anges i tusental kronor.

	2022	2023	2024 ¹	2025 ¹
Föregående prognosbelopp	2 079 628	2 077 470	2 063 041	1 968 978
Överföring till/från andra anslagsposter	-	-	-	-
Ändrade makroekonomiska antaganden	+12 930	+41 864	+77 332	+83 320
Volym- och strukturförändringar	-16 891	-15 571	-7 605	+516
Regelförändringar	-	-1 200	-9 000	-9 000
Övrigt	-	-	-	-
Ny prognos	2 075 667	2 102 563	2 123 768	2 043 814
Differens i 1000-tal kronor	-3 961	+25 093	+60 727	+74 836
Differens i procent	-0,2	+1,2	+2,9	+3,8

¹ Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Ändrade makroekonomiska antaganden

Konjunkturinstitutets senaste prognos innebär högre konsumentprisindex och prisbasbelopp för hela prognosperioden 2022–2025. Även inkomster är högre för samtliga år. Detsamma gäller räntor. Timlönen är oförändrad 2022, men högre för 2023–2025. Prognosen för arbetslösheten är något lägre 2022, men högre för alla andra år.

Volym- och strukturförändringar

Ändrade volymantaganden på grund av de ändrade reglerna angående covid-relaterade arbetsskador som nämndes i analysen ovan. Endast marginella fluktuationer sker över åren.

Regelförändringar

Covid-19 klassas ej längre som en samhällsfarlig sjukdom. Därför kommer endast retroaktiva fall kvalificera för arbetsskadeersättning.

1:5 Ersättning inom det statliga personskadeskyddet

Prognos anslag. Beloppen anges i tusental kronor

	2021 ¹	2022	2023	2024 ²	2025 ²
Hela anslaget	36 769	34 763	35 189	35 482	35 408
Därav					
1:5.3 Ersättning inom det statliga personskadeskyddet	34 727	32 895	33 408	33 507	33 643
1:5.4 Statlig ålderspensionsavgift för ersättning inom det statliga personskadeskyddet	2 042	1 868	1 781	1 975	1 765

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Anm. Detaljerade uppgifter om den statliga ålderspensionsavgiften återfinns i bilaga 4. Där finns förutom anslagsbelastning även uppgifter om preliminär avgift, reglering avseende förhållandena tre år tidigare, prognostiserad avgift för respektive år samt en jämförelse med föregående prognos. Vid önskemål om att få bilagor till rapporten, kontakta områdeschef Prognos: Renée Blomberg, renee.blomberg@fk.se

1:5.3 Ersättning inom det statliga personskadeskyddet

Prognos anslagspost. Beloppen anges i tusental kronor

	2021 ¹	2022	2023	2024 ²	2025 ²
Ingående överföringsbelopp	-1 137	-1 038	0	-52	-796
Anslag ³	34 826	34 781	33 356	32 763	32 170
Tilldelade medel	33 689	33 743	33 356	32 711	31 374
Utfall/Prognos	34 727	32 895	33 408	33 507	33 643
Avvikelse från anslag	99	1 886	-52	-744	-1 473
Avvikelse från tilldelade medel	-1 038	848	-52	-796	-2 269
Högsta anslagskredit	1 741	1 739	1 667	1 638	1 608
Tillgängliga medel	35 430	35 482	35 023	34 349	32 982
Överskridande av anslagskredit	0	0	0	0	661

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

³ Enligt 2022:RK22:maj. Hämtad 2022-04-21.

Utgifterna för anslagsposten 2022 beräknas bli 33 miljoner kronor, vilket är 2 miljoner kronor lägre än anslagsbeloppet och 800 tusen kronor lägre än tilldelade medel.

Bakgrundsfakta

Ersättning inom det statliga personskadeskyddet kan lämnas till

i) de som tjänstgör enligt lagen om totalförsvarsplikt, inställer sig till mönstring eller genomgår militär utbildning inom Försvarmakten som rekryter

ii) de som medverkar i räddningstjänst samt

iii) de som är intagna för vård i kriminalvårdsanstalt, förvar i häkte eller polisarrest, vård i ett hem enligt lagen om vård av unga eller lagen om vård av missbrukare eller till dem som utför ungdomstjänst eller samhällstjänst enligt brottsbalken eller oavlönat arbete med intensivövervakning med elektronisk kontroll.

Ersättningarna som betalas ut överensstämmer i stor utsträckning med arbetsskadeersättningen. Om den försäkrade har rätt till arbetsskadeersättning för sin skada lämnas ersättning primärt från denna och anslaget för arbetsskadeersättning belastas. I de fall ersättningen blir högre genom reglerna för det statliga personskadeskyddet betalas denna istället ut enligt det statliga personskadeskyddet.

Utgifterna för anslaget delas in i utgifter för äldre skador, skadeståndslivräntor och utgifter enligt gällande regelverk.

Analys

Riksdagen röstade i december 2020 ja till Regeringens förslag om en avsevärd förmågeökning av totalförsvaret för åren 2021–2025. En ökning av försvarsförmågan har skett under 2021. Sedan det skärpta säkerhetsläget relaterat till kriget i Ukraina har regeringen utlovat en vidare ökning av försvaret till 2% av BNP. Ett årtal för när nivån ska nås är ej specificerat. Det har även skett en markant ökning av ansökningar till Hemvärnet. Förändringarna påverkar prognosen, men då vi väntar oss att förslagen mer kanaliseras i en ökad beredskap snarare än fler övningar så är justeringen inte så stor som den annars hade varit.

Osäkerhetsanalys

Det skärpta säkerhetsläget innebär en mycket stor osäkerhet för prognosen. Regeringen har utlovat ökade satsningar på försvaret, men då inget årtal har angivits innebär det en extra stor osäkerhet för när förändringarna kommer att ske. Vidare finns det en osäkerhet angående hur mycket av de ökade satsningarna som kanaliseras i övningar kontra generell beredskap, vilket har en stor påverkan på antalet skador. Den ändrade opinionen angående ett eventuellt NATO-medlemskap innebär vidare osäkerhet, då ett medlemskap också kunde påverka prognosen.

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i februari 2022. Beloppen anges i tusental kronor.

	2022	2023	2024 ¹	2025 ¹
Föregående prognosbelopp	33 803	33 356	32 763	32 170
Överföring till/från andra anslagsposter	-	-	-	-
Ändrade makroekonomiska antaganden	-	-	-	-
Volym- och strukturförändringar	-908	+52	+744	+1 473
Regelförändringar	-	-	-	-
Övrigt	-	-	-	-
Ny prognos	32 895	33 408	33 507	33 643
Differens i 1000-tal kronor	-908	+52	+744	+1 473
Differens i procent	-2,7	+0,2	+2,3	+4,6

¹ Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Volym- och strukturförändringar

En smärre minskning på kort sikt som ett resultat av lägre utfall första kvartalet 2022. En höjning på lång sikt som ett resultat av en ökning av satsningar på försvaret och en förhöjd mängd ansökningar till Hemvärnet.

1:6 Bidrag för sjukskrivningsprocessen

Prognos anslag. Beloppen anges i tusental kronor

	2021 ¹	2022	2023	2024 ²	2025 ²
Hela anslaget	2 207 398	1 484 929	1 488 000	1 488 000	1 488 000
Därav					
1:6.3 Finansiell samordning genom samordningsförbund	337 063	339 000	339 000	339 000	339 000
1:6.4 Medicinsk service	52 345	51 929	55 000	55 000	55 000
1:6.5 Rehabiliteringsinsatser i samarbete mellan Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen	662 158	700 000	700 000	700 000	700 000
1:6.8 Arbetsplatsinriktat rehabiliteringsstöd	49 292	150 000	150 000	150 000	150 000
1:6.9 Försäkringsmedicinska utredningar	204 446	244 000	244 000	244 000	244 000
1:6.10 Bidrag till hälso- och sjukvården	902 094	0	0	0	0

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

1:6.3 Finansiell samordning genom samordningsförbund

Prognos anslagspost. Beloppen anges i tusental kronor

	2021 ¹	2022	2023	2024 ²	2025 ²
Ingående överföringsbelopp	0	0	0	0	0
Anslag ³	339 000	339 000	339 000	339 000	339 000
Tilldelade medel	339 000	339 000	339 000	339 000	339 000
Utfall/Prognos	337 063	339 000	339 000	339 000	339 000
Avvikelse från anslag	1 937	0	0	0	0
Avvikelse från tilldelade medel	1 937	0	0	0	0
Högsta anslagskredit	0	0	0	0	0
Tillgängliga medel	339 000	339 000	339 000	339 000	339 000
Överskridande av anslagskredit	0	0	0	0	0

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

³ Enligt 2022:RK22:maj. Hämtad 2022-04-21.

Utgifterna för anslagsposten 2022 beräknas bli 339 miljoner kronor, vilket överensstämmer med anslagsbeloppet och tilldelade medel.

Bakgrundsfakta

Finansiell samordning bedrivs av samordningsförbund och är en frivillig samverkan mellan Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen, en eller flera regioner samt en eller flera kommuner. Syftet med den finansiella samordningen är att göra det möjligt att identifiera individernas totala behov av rehabilitering, vilket kan vara svårt för en enskild aktör. Målgruppen är individer som behöver samordnade rehabiliteringsinsatser från flera av de samverkande parterna för att uppnå eller förbättra sin förmåga till förvärvsarbete. Anslaget finansierar bidrag till samordningsförbunden och Försäkringskassans administrativa kostnader till följd av arbetet med samordningsförbundens verksamhet.

Analys

Utfallet för årets första tre månader blev cirka 84 miljoner kronor. Det är ungefär lika mycket jämfört med motsvarande period förra året. Anslaget bedöms förbrukas i sin helhet för år 2022.

Alla fyra parterna; Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, kommunerna och regionerna måste arbeta för att frigöra resurser och identifiera individer som har behov av insatser som finansieras av samordningsförbunden för att förbunden ska nå målgruppen och inte skapa högt eget kapital. Försäkringskassan följer reformeringen av Arbetsförmedlingen samt utvecklingen inom kommuner och regioner och hur det påverkar samverkan genom samordningsförbund. Anslaget bedöms förbrukas i sin helhet för hela prognosperioden.

Jämförelse med föregående prognos

Prognosen är oförändrad jämfört med föregående prognos som lämnades till regeringen i februari 2022.

1:6.5 Rehabiliteringsinsatser i samarbete mellan Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen

Prognos anslagspost. Beloppen anges i tusental kronor

	2021 ¹	2022	2023	2024 ²	2025 ²
Ingående överföringsbelopp	0	0	0	0	0
Anslag ³	700 000	700 000	700 000	700 000	700 000
Tilldelade medel	700 000	700 000	700 000	700 000	700 000
Utfall/Prognos	662 158	700 000	700 000	700 000	700 000
Avvikelse från anslag	37 842	0	0	0	0
Avvikelse från tilldelade medel	37 842	0	0	0	0
Högsta anslagskredit	0	0	0	0	0
Tillgängliga medel	700 000	700 000	700 000	700 000	700 000
Överskridande av anslagskredit	0	0	0	0	0

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

³ Enligt 2022:RK22:maj. Hämtad 2022-04-21.

Utgifterna för anslagsposten 2022 beräknas bli 700 miljoner kronor, vilket överensstämmer med anslagsbeloppet och tilldelade medel.

Bakgrundsfakta

Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan ska i samverkan se till att fler kvinnor och män som är i behov av det, så tidigt som möjligt, får tillgång till gemensam kartläggning och förstärkta insatser. Syftet är att den som är sjukskriven eller har aktivitetsersättning utvecklar eller återfår arbetsförmågan och därmed kan återgå i, eller få, arbete. Myndigheterna ska också vidareutveckla arbetet med att säkerställa att kvinnor och män ges goda och individuellt anpassade förutsättningar i övergången från Försäkringskassan till Arbetsförmedlingen.

För år 2022 har det slutits en nationell överenskommelse mellan Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen om hur medlen ska fördelas på de tre huvudområdena: 261 miljoner kronor för Försäkringskassans förvaltningskostnader. 394 miljoner kronor för Arbetsförmedlingens förvaltningskostnader. Förvaltningsmedlen finansierar arbetet som myndigheternas medarbetare utför som stöd till individen. Anslagna medel används för gemensam rehabiliteringssamverkan och möten för omställning. Till Arbetsförmedlingen fördelas även 45 miljoner kronor avseende kostnader för upphandlade arbetslivsinriktade rehabiliteringsinsatser och aktivitetsstöd till deltagare i det förstärkta samarbetet.³⁵

Utgifterna för anslagsposten 2022 beräknas bli 150 miljoner kronor, vilket överensstämmer med anslagsbeloppet och tilldelade medel.³⁵

Analys

Under årets första tre månader blev utfallet drygt 143 miljoner kronor. Det är cirka 11 miljoner kronor mer jämfört med motsvarande period förra året. Utfallet i första kvartalet blev högre än prognosen som lämnades i februari. Anslaget bedöms förbrukas i sin helhet för åren 2022–2025.

Jämförelse med föregående prognos

Prognosen är oförändrad jämfört med föregående prognos som lämnades till regeringen i februari 2022.

1:6.8 Arbetsplatsinriktat rehabiliteringsstöd

Prognos anslagspost. Beloppen anges i tusental kronor

	2021 ¹	2022	2023	2024 ²	2025 ²
Ingående överföringsbelopp	0	0	0	0	0
Anslag ³	150 000	150 000	150 000	150 000	150 000
Tilldelade medel	150 000	150 000	150 000	150 000	150 000
Utfall/Prognos	49 292	150 000	150 000	150 000	150 000
Avvikelse från anslag	100 708	0	0	0	0
Avvikelse från tilldelade medel	100 708	0	0	0	0
Högsta anslagskredit	0	0	0	0	0
Tillgängliga medel	150 000	150 000	150 000	150 000	150 000
Överskridande av anslagskredit	0	0	0	0	0

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

³ Enligt 2022:RK22:maj. Hämtad 2022-04-21.

Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan. Nationell överenskommelse för det förstärkta samarbetet mellan Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan 2022 – rehabiliteringssamverkan och möten för omställning. Dnr Af-2022/0000 1625, Dnr FK-2022/000130.

Bakgrundsfakta

Arbetsgivare kan få statligt bidrag för köp av arbetsplatsinriktat rehabiliteringsstöd för återgång i arbete. Bidraget kan täcka utgifter för att utreda, planera, initiera, genomföra och följa upp arbetsplatsinriktade åtgärder. Syftet med bidraget är att förebygga sjukfall och att öka arbetstagares möjligheter att återgå i arbete vid pågående sjukfall, genom att stödja arbetsgivare att vidta tidiga och anpassade åtgärder. Bidrag lämnas till arbetsgivare för halva det belopp som denne har betalat för ett arbetsplatsinriktat rehabiliteringsstöd av godkänd anordnare, dock med högst 10 000 kronor för en arbetstagare och med högst 200 000 kronor per arbetsgivare och år.

Analys

Utfallet under januari–mars 2022 blev ungefär 14 miljoner kronor. Det är nästan 16 miljoner kronor mindre jämfört med motsvarande period förra året. Jämfört med 2021 har utgifterna minskat med ungefär 52 procent. Även om bidraget funnits länge, är det få företag som söker trots att det kan göra stor skillnad för både hälsa och ekonomi. Hypotesen är att företagen inte känner till bidraget och därför startade Försäkringskassan i april en informationsinsats rörande arbetsplatsinriktat rehabiliteringsstöd. Syftet är att öka kännedomen om bidraget med målet att fler ska söka.

En annan möjlig förklaring till att bidraget använts mindre under första kvartalet 2022 är att arbetsgivaren kan ha haft begränsade möjligheter till rehabiliteringsinsatser under pandemin.

Ansökningarna brukar börja komma tidigast i april, men många ansökningar kommer efter halvårsskiftet. Den samlade effekten av informationsinsatsen och återhämtningen från pandemin gör att anslaget bedöms användas i sin helhet.

Jämförelse med föregående prognos

Prognosen är oförändrad jämfört med föregående prognos som lämnades till regeringen i februari 2022.

1:6.9 Försäkringsmedicinska utredningar

Prognos anslagspost. Beloppen anges i tusental kronor

	2021 ¹	2022	2023	2024 ²	2025 ²
Ingående överföringsbelopp	0	0	0	0	0
Anslag ³	250 000	244 000	244 000	244 000	244 000
Tilldelade medel	250 000	244 000	244 000	244 000	244 000
Utfall/Prognos	204 446	244 000	244 000	244 000	244 000
Avvikelse från anslag	45 554	0	0	0	0
Avvikelse från tilldelade medel	45 554	0	0	0	0
Högsta anslagskredit	0	0	0	0	0
Tillgängliga medel	250 000	244 000	244 000	244 000	244 000
Överskridande av anslagskredit	0	0	0	0	0

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

³ Enligt 2022:RK22:maj. Hämtad 2022-04-21.

Utgifterna för anslagsposten 2022 beräknas bli 244 miljoner kronor, vilket överensstämmer med anslagsbeloppet och tilldelade medel.

Bakgrundsfakta

När det behövs för bedömningen av rätt till ersättning får Försäkringskassan begära att den försäkrade genomgår en utredning enligt lagen (2018:744) om försäkringsmedicinska utredningar. Utredningsformerna teambaserad medicinsk utredning (TMU) och särskilt läkarutlåtande (SLU) har fasats ut under 2018 och från och med den 1 januari 2019 är aktivitetsförmågeutredning (AFU) den enda utredningsform som Försäkringskassan kan begära. Anslaget förutom att finansiera bidrag till regionerna även finansiera Försäkringskassans kostnader för att utveckla metoden för aktivitetsförmågeutredningar och för att tillhandahålla utbildningar till personal som ska utföra försäkringsmedicinska utredningar.

Analys

Utfallet för årets första tre månader blev cirka 68 miljoner kronor. Det är ungefär 7 miljonär högre jämfört med motsvarande period förra året. Anslaget bedöms förbrukas i sin helhet för år 2022.

Försäkringskassan beräknar att utfallet för 2022 kommer att bli högre än det för 2021 då det finns en eftersläpning i regionernas begäran om ersättning.

Det finns inte någon tidsgräns då regionerna måste begära ersättning efter att de levererat en utredning men Försäkringskassan för löpande dialog med regionerna för att detta ska ske så skyndsamt som möjligt.

Osäkerhetsanalys

Lagen (2018:744) om försäkringsmedicinska utredningar trädde ikraft den 1 januari 2019. Lagen innebär att regionerna är skyldiga att leverera försäkringsmedicinska utredningar på begäran av Försäkringskassan. Försäkringskassan beställer AFU främst inom förmånen sjukpenning men även i sjuk- och aktivitetsersättningsärenden. Lagstiftningen ger möjlighet till att utveckla utredningsformer som skulle kunna användas inom andra förmåner vilket skulle påverka volymerna av utredningar. Det gör att utgifternas framtida utveckling är osäker.

Jämförelse med föregående prognos

Prognosen är oförändrad jämfört med föregående prognos som lämnades till regeringen i februari 2022.

1:6.4 Medicinsk service

Prognos anslagspost. Beloppen anges i tusental kronor

	2021 ¹	2022	2023	2024 ²	2025 ²
Ingående överföringsbelopp	0	0	0	0	0
Anslag ³	55 000	55 000	55 000	55 000	55 000
Tilldelade medel	55 000	55 000	55 000	55 000	55 000
Utfall/Prognos	52 345	51 929	55 000	55 000	55 000
Avvikelse från anslag	2 655	3 071	0	0	0
Avvikelse från tilldelade medel	2 655	3 071	0	0	0
Högsta anslagskredit	0	0	0	0	0
Tillgängliga medel	55 000	55 000	55 000	55 000	55 000
Överskridande av anslagskredit	0	0	0	0	0

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

³ Enligt 2022:RK22:maj. Hämtad 2022-04-21.

Utgifterna för anslagsposten 2022 beräknas bli 52 miljoner kronor, vilket är 3 miljoner kronor lägre än anslagsbeloppet och tilldelade medel.

Bakgrundsfakta

Bidrag kan ges till anordnare av företagshälsovård för köp av medicinsk service. Med medicinsk service avses undersökning och analys inom laboratoriemedicin, radiologi samt klinisk fysiologi, som utgör ett led i bedömningen av en anställds arbetsförmåga.

Analys

I mars-april utbetalades cirka 52 miljoner kronor och det kommer inte att bli ytterligare utbetalningar i år. Anslaget bedöms förbrukas i sin helhet för kommande år. Eftersom anslagna medel inte får överskridas är endast en lägre utbetalning möjlig. Utifrån tidigare års erfarenhet av utbetalningar till medicinsk service är det sannolikt att alla medlen eller en stor del av medlen kommer att förbrukas.

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i februari 2022. Beloppen anges i tusental kronor.

	2022	2023	2024 ¹	2025 ¹
Föregående prognosbelopp	55 000	55 000	55 000	55 000
Överföring till/från andra anslagsposter	-	-	-	-
Ändrade makroekonomiska antaganden	-	-	-	-
Volym- och strukturförändringar	-3 071	-	-	-
Regelförändringar	-	-	-	-
Övrigt	-	-	-	-
Ny prognos	51 929	55 000	55 000	55 000
Differens i 1000-tal kronor	-3 071	0	0	0
Differens i procent	-5,6	0,0	0,0	0,0

¹ Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Volym- och strukturförändringar

Prognosen för 2022 sänks med ungefär 3 miljoner kronor. För övriga år är prognosen oförändrad.

1:7 Ersättning för höga sjuklönekostnader

1:7 Ersättning för höga sjuklönekostnader

Prognos anslagspost. Beloppen anges i tusental kronor

	2021 ¹	2022	2023	2024 ²	2025 ²
Ingående överföringsbelopp	0	0	0	-9 000	-24 000
Anslag ³	19 850 000	7 407 000	864 000	1 157 000	1 161 000
Tilldelade medel	19 850 000	7 407 000	864 000	1 148 000	1 137 000
Utfall/Prognos	14 479 423	11 401 534	873 000	1 172 000	1 179 000
Avvikelse från anslag	5 370 577	-3 994 534	-9 000	-15 000	-18 000
Avvikelse från tilldelade medel	5 370 577	-3 994 534	-9 000	-24 000	-42 000
Högsta anslagskredit	230 000	370 350	43 200	57 850	58 050
Tillgängliga medel	20 080 000	7 777 350	907 200	1 205 850	1 195 050
Överskridande av anslagskredit	0	3 624 184	0	0	0

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

³ Enligt 2022:RK22:maj. Hämtad 2022-04-21.

Utgifterna för anslagsposten 2022 beräknas bli 11,4 miljarder kronor, vilket är 4 miljarder kronor högre än anslagsbeloppet och tilldelade medel. Detta innebär att anslagskrediten överskrids med 3,6 miljarder kronor. Enligt vårändringsbudgeten (Prop. 2021/22:99) kommer dock anslaget höjas med 5,8 miljarder.

Bakgrundsfakta

Ersättning för höga sjuklönekostnader är en kompensation för den del av sjuklönekostnaden som överstiger en viss andel av arbetsgivarens totala lönekostnad. Syftet med ersättningen är att minska den börda som arbetsgivarens sjuklönekostnader kan utgöra. Det är särskilt de mindre arbetsgivarna med höga sjuklönekostnader som ska avlastas.

Till följd av coronapandemin har regeringen beslutat att kompensera alla arbetsgivare för sina förhöjda sjuklönekostnader under delar av 2020–2022. Detta har skett i flera steg. Sammanlagt har anslaget höjts till 21 miljarder kronor för år 2020, 20 miljarder kronor för 2021 och 13 miljarder kronor för 2022.

Analys

Utfallet för 2020 blev 17,7 miljarder kronor och 14,5 miljarder kronor för 2021. Under 2019 låg utgifterna på 1,1 miljarder kronor, vilket innebär att utgifterna ökade med ungefär 1 600 procent mellan 2019 och 2020 men minskade med 18 procent under 2021 jämfört med året innan. Den mycket kraftiga ökningen i utgifterna beror på de satsningar som gjorts på grund av

coronapandemin, när regeringen beslutat att arbetsgivare skulle kompenseras för sina förhöjda sjuklönekostnader.

Även för 2022 kommer det bli högre utgifter än normalt på grund av ytterligare en regeländring. Denna gång ersätts sjuklönekostnaderna över det normala för perioden december 2021 till mars 2022. Sjuklönekostnaderna var dessutom väldigt höga under denna period, i januari var det dubbelt så högt som tidigare år och i februari tre gånger högre. Det innebär att utgifterna för förmånen blir klart högre än tidigare beräknat.

Den årliga beräkningen av ersättningen för 2021 med utbetalning 2022 har genomförts. I och med alla regeländringar baseras beräkningen endast på månaderna oktober och november för arbetsgivarnas lönekostnader och sjuklönekostnader. Resultatet blev ungefär 800 miljoner kronor, vilket är betydligt högre än nivån innan pandemin med tanke på att utgifterna endast gäller två månader. Inklusiva utgifterna för regeländringen beräknas den totala utgiften för 2022 bli 11,4 miljarder kronor.

Före 2020 ökade utgifterna med i genomsnitt 11 procent årligen sedan införandet 2015. Vi vet i dagsläget inte vad som ligger bakom ökningen. Motsvarande ökning återfinns inte vare sig i sjukfrånvaron ersatt av socialförsäkringen eller i SCB:s sjuklönestatistik för tidsperioden. En möjlig förklaring till utgiftsökningen är att arbetsgivares kännedom om ersättningen var låg inledningsvis, men att de successivt fått ökad kunskap om förmånen och hur sjuklönekostnaden ska rapporteras i arbetsgivardeklarationen. I och med att i stort sett alla arbetsgivare fått kännedom om förmånen under pandemin kan utgifterna framöver bli betydligt högre än innan pandemin.

Osäkerhetsanalys

Coronapandemin har gjort att fler arbetsgivare fått vetskap om denna ersättning. Den kan leda till att betydligt fler arbetsgivare kommer att nyttja ersättningen efter pandemin än innan. I så fall kommer utgifterna bli betydligt högre än drygt en miljard som nu prognostiseras.

På grund av de höga sjuklönekostnaderna under vintern 2021–2022 kommer inte Försäkringskassan kunna ersätta Skatteverket fullt ut med en gång. Det gör månadsprognoserna för 2022 väldigt osäkra, däremot kommer det inte att påverka årsprognosen. Det kommer heller inte att påverka betalningar mellan Skatteverket och arbetsgivarna.

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i februari 2022. Beloppen anges i tusental kronor.

	2022	2023	2024 ¹	2025 ¹
Föregående prognosbelopp	7 314 000	864 000	1 157 000	1 161 000
Överföring till/från andra anslagsposter	-	-	-	-
Ändrade makroekonomiska antaganden	-	+9 000	+15 000	+18 000
Volym- och strukturförändringar	+4 087 534	-	-	-
Regelförändringar	-	-	-	-
Övrigt	-	-	-	-
Ny prognos	11 401 534	873 000	1 172 000	1 179 000
Differens i 1000-tal kronor	+4 087 534	+9 000	+15 000	+18 000
Differens i procent	+55,9	+1,0	+1,3	+1,6

¹ Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Ändrade makroekonomiska antaganden

Den senaste prognosen från Konjunkturinstitutet höjer prognosen för antalet sysselsatta. Det leder till att prognosen för 2023–2025 höjs med drygt 1 procent.

Volym- och strukturförändringar

Sjuklönekostnaderna för december 2021 – mars 2022 blev mer än dubbelt så höga som motsvarande period tidigare år. Därmed blev också utgifterna för förmånen betydligt högre än i föregående prognos. Totalt höjs prognosen för 2022 med 4 miljarder kronor.

2:1 Förvaltningsmedel

2:1 Förvaltningsmedel

Prognos anslagspost. Beloppen anges i tusental kronor

	2021 ¹	2022	2023	2024 ²	2025 ²
Ingående överföringsbelopp	252 348	237 906	-96 081	-278 084	-279 325
Anslag ³	9 247 424	9 281 366	9 269 470	9 310 865	9 418 037
Tilldelade medel	9 499 772	9 519 272	9 173 389	9 032 781	9 138 712
Utfall/Prognos	9 261 866	9 615 350	9 451 473	9 312 106	9 421 253
Avvikelse från anslag	-14 442	-333 984	-182 003	-1 241	-3 216
Avvikelse från tilldelade medel	237 906	-96 081	-278 084	-279 325	-282 541
Högsta anslagskredit	276 372	276 940	278 084	279 325	282 541
Tillgängliga medel	9 776 144	9 796 212	9 451 473	9 312 106	9 421 253
Överskridande av anslagskredit	0	0	0	0	0

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

³ Enligt 2022:RK22:maj. Hämtad 2022-04-21.

Utgifterna för anslagsposten år 2022 beräknas bli 9 615 miljoner kronor, vilket är 334 miljoner kronor högre än anslagsbeloppet och 96 miljoner kronor högre än tilldelade medel men ryms inom medgiven anslagskredit.

Bakgrundsfakta

I Försäkringskassans regleringsbrev för 2022 har det för förvaltningsanslaget förtydligats att den utgiftsprognos som myndigheten lämnar ska vara långsiktigt hållbar i förhållande till de medel som anvisats för innevarande år och beräknats för kommande år.

Osäkerheterna i prognoserna kan bland annat hänföras till konjunkturläget som i första hand påverkar myndighetens personalomsättning. Andra osäkerhetsfaktorer är följdverkningarna av pandemin och pandemins fortsatta utveckling samt den korta ledtiden mellan politiska beslut och förväntat genomförande av nya och ändrade förmåner.

Analys

Försäkringskassan bedömer att myndighetens utgifter år 2022 kommer att överskrida tilldelade medel med 96 miljoner kronor för 2022. Vi ser en ökad personalomsättning men det är ännu för tidigt att bedöma hur det kommer att påverka prognosen för 2022. Vi har även leveranssvårigheter inom vissa områden, vilket kan leda till att kostnader som är beräknade för 2022 kommer att skjutas framåt i tiden. Det pågående kriget i Ukraina kommer att

påverka vår verksamhet på sikt. Vi följer utvecklingen och bedömer att det kommer att få påverkan på förvaltningskostnaderna för innevarande och kommande år. Vi vet i dagsläget inte i vilken omfattning.

Försäkringskassans verksamhet påverkas fortfarande på flera sätt av pandemin varför det fortsatt är svårt att överblicka konsekvenserna. Exempelvis pågår handläggning av de förlängda pandemiförmånerna även efter att de har slutat att gälla, då ansökan kan göras retroaktivt. Omfördelning av personal är en åtgärd för att hantera de höga inflödena, men det har skapat högre balanser inom andra förmåner. Detta leder till förlängda handläggningstider inom dessa förmåner. När verksamheten når ett så kallat normalläge är ännu svårt att bedöma.

Försäkringskassan lämnade in sitt Budgetunderlag 28 februari (FK 2021/017845) där vår bedömning av ofinansierade verksamheter uppgår till cirka 500–600 miljoner kronor per år. Dessa ofinansierade verksamheter ingår inte i beräkningen av prognosen, då det inte ryms inom tillgängliga medel.

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i februari 2022. Beloppen anges i tusental kronor.

	2022	2023	2024 ¹	2025 ¹
Föregående prognosbelopp	9 565 350	9 458 795	9 323 101	9 538 082
Överföring till/från andra anslagsposter	-	-	-	-
Ändrade makroekonomiska antaganden	-	-	-	-
Volym- och strukturförändringar	50 000	-	-	-
Regelförändringar	-	-	-	-
Övrigt	-	-7 322	-10 995	-116 829
Ny prognos	9 615 350	9 451 473	9 312 106	9 421 253
Differens i 1000-tal kronor	+50 000	-7 322	-10 995	-116 829
Differens i procent	+0,5	-0,1	-0,1	-1,2

¹ Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Volym- och strukturförändringar

Flera pandemirelaterade ersättningar återinfördes eller förlängdes till och med den 31 mars 2022. Ersättningar som återinfördes var ersättning för karens, ersättning till riskgrupper och att arbetsgivare fick ersättning för sjuklönekostnader utöver det normala. Ersättningar som förlängdes var ersättning för vård av barn vid skolstängning och ersättning till föräldrar till barn som varit allvarligt sjuka. Försäkringskassans anslag har höjts med 50 miljoner kronor sedan förra prognosen. Kostnaderna bedöms ligga i samma nivå.

Övrigt

Prognosen är justerad då tilldelat anslag för perioden 2023–2025 har minskat med motsvarande belopp med anledning av att man fastställt PLO för kommande år.

Utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn

1:1 Barnbidrag

Prognos anslag. Beloppen anges i tusental kronor

	2021 ¹	2022	2023	2024 ²	2025 ²
Hela anslaget	33 389 536	33 409 562	33 385 088	33 322 882	33 202 775
Därav					
1:1.1 Allmänt barnbidrag	29 355 620	29 372 239	29 345 796	29 286 214	29 175 453
1:1.2 Flerbarnstillägg	3 731 463	3 733 575	3 730 214	3 722 640	3 708 561
1:1.3 Förlängt barnbidrag	271 416	272 935	278 265	283 215	287 948
1:1.4 Tilläggsbelopp vid familjeförmån	31 037	30 813	30 813	30 813	30 813

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

1:1.1 Allmänt barnbidrag

Prognos anslagspost. Beloppen anges i tusental kronor

	2021 ¹	2022	2023	2024 ²	2025 ²
Ingående överföringsbelopp	0	0	0	-118 934	-299 571
Anslag ³	29 581 808	29 383 439	29 226 862	29 105 577	28 974 427
Tilldelade medel	29 581 808	29 383 439	29 226 862	28 986 643	28 674 856
Utfall/Prognos	29 355 620	29 372 239	29 345 796	29 286 214	29 175 453
Avvikelse från anslag	226 188	11 200	-118 934	-180 637	-201 026
Avvikelse från tilldelade medel	226 188	11 200	-118 934	-299 571	-500 597
Högsta anslagskredit	1 479 565	1 469 171	1 461 343	1 455 278	1 448 721
Tillgängliga medel	31 061 373	30 852 610	30 688 205	30 441 921	30 123 577
Överskridande av anslagskredit	0	0	0	0	0

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

³ Enligt 2022:RK22:maj. Hämtad 2022-04-21.

Utgifterna för anslagsposten 2022 beräknas bli 29,4 miljarder kronor, vilket är 11 miljoner kronor lägre än anslagsbeloppet och tilldelade medel.

Bakgrundsfakta

Allmänt barnbidrag betalas ut för barn från och med månaden efter barnets födelse. Allmänt barnbidrag är 1 250 kronor i månaden per barn och är skattefritt. Föräldrar har rätt till allmänt barnbidrag för barn som är bosatta i Sverige till och med det kvartal då barnet fyller 16 år.

Analys

Allmänt barnbidrag står för ungefär 88 procent av utgifterna för hela anslaget Barnbidrag. Utgifterna antas följa befolkningsutvecklingen för barn i åldrarna 0–16 år. Antalet barn beräknas minska varje år från och med 2023 enligt SCB:s befolkningsprognos, vilket medför att utgifterna för det allmänna barnbidraget i sin tur också förväntas minska.

Det allmänna barnbidraget beräknas öka med ungefär 0,1 procent under 2022. På längre sikt förväntas utgifterna minska i takt med antal barn i SCB:s befolkningsprognos. Utgifterna för anslagsposten prognostiseras till cirka 29,4 miljarder kronor för 2022 och beräknas sedan minska succesivt till cirka 29,2 miljarder kronor år 2025.

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i februari 2022. Beloppen anges i tusental kronor.

	2022	2023	2024 ¹	2025 ¹
Föregående prognosbelopp	29 329 891	29 226 862	29 105 577	28 974 427
Överföring till/från andra anslagsposter	-	-	-	-
Ändrade makroekonomiska antaganden	-	-	-	-
Volym- och strukturförändringar	+42 348	+118 934	+180 637	+201 026
Regelförändringar	-	-	-	-
Övrigt	-	-	-	-
Ny prognos	29 372 239	29 345 796	29 286 214	29 175 453
Differens i 1000-tal kronor	+42 348	+118 934	+180 637	+201 026
Differens i procent	+0,1	+0,4	+0,6	+0,7

¹ Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Volym- och strukturförändringar

Utgifterna för det allmänna barnbidraget under januari-mars 2022 blev cirka 14 miljoner kronor (0,2 procent) högre än det prognostiserade värdet. Prognosen för antalet barn har justerats upp något, eftersom SCB i sin senast befolkningsprognos har höjt prognosen för antal barn som är berättigade till barnbidrag men trenden är fortfarande nedåtgående. Detta föranleder en marginell ökning av utgifterna under hela prognosperioden.

1:1.2 Flerbarnstillägg

Prognos anslagspost. Beloppen anges i tusental kronor

	2021 ¹	2022	2023	2024 ²	2025 ²
Ingående överföringsbelopp	0	0	0	-15 118	-38 079
Anslag ³	3 789 430	3 735 695	3 715 096	3 699 679	3 683 008
Tilldelade medel	3 789 430	3 735 695	3 715 096	3 684 561	3 644 929
Utfall/Prognos	3 731 463	3 733 575	3 730 214	3 722 640	3 708 561
Avvikelse från anslag	57 967	2 120	-15 118	-22 961	-25 553
Avvikelse från tilldelade medel	57 967	2 120	-15 118	-38 079	-63 632
Högsta anslagskredit	189 471	186 784	185 754	184 983	184 150
Tillgängliga medel	3 978 901	3 922 479	3 900 850	3 869 544	3 829 079
Överskridande av anslagskredit	0	0	0	0	0

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

³ Enligt 2022:RK22:maj. Hämtad 2022-04-21.

Utgifterna för anslagsposten 2022 beräknas bli 3,7 miljarder kronor, vilket är 2 miljoner kronor lägre än anslagsbeloppet och tilldelade medel.

Bakgrundsfakta

En förälder som får allmänt barnbidrag, förlängt barnbidrag eller studiehjälp för två eller fler barn får också flerbarnstillägg. Flerbarnstillägget höjdes från och med 1 januari 2017 med 126 kronor per månad för det tredje barnet. Flerbarnstillägget är 150 kronor per månad för andra barnet, 580 kronor för det tredje barnet, 1 010 kronor för det fjärde barnet. Från och med det femte barnet lämnas 1 250 kronor för varje ytterligare barn.

Analys

Utgifterna för flerbarnstillägget antas följa befolkningsutvecklingen för barn i åldrarna 0–16 år. Antalet barn beräknas minska varje år under hela prognosperioden enligt SCB:s befolkningsprognos från april 2022. Det medför att utgifterna för flerbarnstillägget i sin tur också förväntas minska. Flerbarnstillägget prognostiseras uppgå till drygt 3,7 miljarder kronor för prognosperioden 2022–2025.

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i februari 2022. Beloppen anges i tusental kronor.

	2022	2023	2024 ¹	2025 ¹
Föregående prognosbelopp	3 728 192	3 715 096	3 699 679	3 683 008
Överföring till/från andra anslagsposter	-	-	-	-
Ändrade makroekonomiska antaganden	-	-	-	-
Volym- och strukturförändringar	+5 383	+15 118	+22 961	+25 553
Regelförändringar	-	-	-	-
Övrigt	-	-	-	-
Ny prognos	3 733 575	3 730 214	3 722 640	3 708 561
Differens i 1000-tal kronor	+5 383	+15 118	+22 961	+25 553
Differens i procent	+0,1	+0,4	+0,6	+0,7

¹ Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Volym- och strukturförändringar

Utgifterna för det flerbarnstillägget blev under januari–mars 2021 runt 2 miljoner kronor (0,2 procent) lägre än det prognostiserade värdet. Prognosen för antalet barn har justerats upp något, eftersom SCB i sin senast befolkningsprognos har höjt prognosen för antal barn som är berättigade till barnbidrag. Detta föranleder en marginell ökning av utgifterna under hela prognosperioden.

1:1.3 Förlängt barnbidrag

Prognos anslagspost. Beloppen anges i tusental kronor

	2021 ¹	2022	2023	2024 ²	2025 ²
Ingående överföringsbelopp	0	0	0	-1 675	-3 419
Anslag ³	276 882	280 374	276 590	281 471	286 096
Tilldelade medel	276 882	280 374	276 590	279 796	282 677
Utfall/Prognos	271 416	272 935	278 265	283 215	287 948
Avvikelse från anslag	5 466	7 439	-1 675	-1 744	-1 852
Avvikelse från tilldelade medel	5 466	7 439	-1 675	-3 419	-5 271
Högsta anslagskredit	13 844	14 018	13 829	14 073	14 304
Tillgängliga medel	290 726	294 392	290 419	293 869	296 981
Överskridande av anslagskredit	0	0	0	0	0

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

³ Enligt 2022:RK22:maj. Hämtad 2022-04-21.

Utgifterna för anslagsposten 2022 beräknas bli 273 miljoner kronor, vilket är 7 miljoner kronor lägre än anslagsbeloppet och tilldelade medel.

Bakgrundsfakta

Från och med kvartalet efter att barnet fyller 16 år kan föräldern få så kallat förlängt barnbidrag så länge barnet går i grundskolan eller motsvarande. Förlängt barnbidrag betalas även ut för barn som går i gymnasiesärskola eller specialskola.

Det finns ingen övre åldersgräns för rätten till förlängt barnbidrag. Bidraget är detsamma som för det allmänna barnbidraget på 1 250 kronor per barn och månad och betalas ut till och med den månad barnet slutför den utbildning som gett rätt till förlängt barnbidrag eller avbryter studierna.

Analys

De som får förlängt barnbidrag kan delas in i två grupper. Den första och största gruppen består av de som fyller 16 år under första kvartalet varje år och som istället för allmänt barnbidrag får förlängt barnbidrag tills de går ut grundskolan. Den andra gruppen består av ungdomar och unga vuxna som av olika skäl går kvar i grundskolan eller motsvarande, samt gymnasiesärskola eller specialskola. Majoriteten av dem är i åldrarna 17–21 år. Utgifterna för förlängt barnbidrag utgår från nuvarande nivåer av barn som fått förlängt barnbidrag. På längre sikt ökar utgifterna i takt med befolkningsutvecklingen för barn och unga vuxna mellan 16 och 20 år.

Utgifterna för anslagsposten prognostiseras till cirka 273 miljoner kronor år 2022 och ökar successivt till runt 288 miljoner kronor år 2025.

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i februari 2022. Beloppen anges i tusental kronor.

	2022	2023	2024 ¹	2025 ¹
Föregående prognosbelopp	271 416	276 590	281 471	286 106
Överföring till/från andra anslagposter	-	-	-	-
Ändrade makroekonomiska antaganden	-	-	-	-
Volym- och strukturförändringar	+1 519	+1 675	+1 744	+1 842
Regelförändringar	-	-	-	-
Övrigt	-	-	-	-
Ny prognos	272 935	278 265	283 215	287 948
Differens i 1000-tal kronor	+1 519	+1 675	+1 744	+1 842
Differens i procent	+0,6	+0,6	+0,6	+0,6

¹ Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Volym- och strukturförändringar

Utfallen för det förlängda barnbidraget blev under det första kvartalet i år ungefär 0,2 miljoner kronor (0,3 procent) lägre än vad som beräknades i föregående prognos. Eftersom SCB i sin prognos från april 2022 har justerat upp antal barn i åldrarna 17–21 så justeras prognosen för antal barn upp något. Detta föranleder en marginell ökning av utgifterna under hela prognosperioden.

1:1.4 Tilläggsbelopp vid familjeförmån

Prognos anslagspost. Beloppen anges i tusental kronor

	2021 ¹	2022	2023	2024 ²	2025 ²
Ingående överföringsbelopp	-702	0	0	0	0
Anslag ³	32 729	26 969	31 037	31 037	31 037
Tilldelade medel	32 027	26 969	31 037	31 037	31 037
Utfall/Prognos	31 037	30 813	30 813	30 813	30 813
Avvikelse från anslag	1 692	-3 844	224	224	224
Avvikelse från tilldelade medel	990	-3 844	224	224	224
Högsta anslagskredit	1 161	1 348	1 551	1 551	1 551
Tillgängliga medel	33 188	28 317	32 588	32 588	32 588
Överskridande av anslagskredit	0	2 496	0	0	0

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

³ Enligt 2022:RK22:maj. Hämtad 2022-04-21.

Utgifterna för anslagsposten 2022 beräknas bli 31 miljoner kronor, vilket är 4 miljoner kronor högre än anslagsbeloppet och tilldelade medel. Detta innebär att anslagskrediten överskrids med 2 miljoner kronor. Försäkringskassan avser att i en särskild skrivelse begära tilläggsanslag motsvarande avvikelsen från tilldelade medel.

Bakgrundsfakta

Anslaget Barnbidrag belastar tilläggsbeloppet vid EU-familjeförmåner som Försäkringskassan i vissa fall ska betala ut. De familjeförmåner som omfattas är allmänt barnbidrag, förlängt barnbidrag, flerbarnstillägg, de särskilda bidragen inom bostadsbidrag, studiebidrag och extra tillägg till studiebidrag samt efterlevandestöd.

Analys

I prognosen för 2022 beräknas utgifterna bli cirka 31 miljoner kronor. Utgifterna för denna anslagspost har haft stora historiska variationer, och en svag korrelation med antalet barn i befolkningen. De stora variationerna beror på att utbetalningar inom tilläggsbeloppet kan betalas ut retroaktivt

när ett beslut fattats. Variationerna över tid skapar osäkerhet i prognosen, och utgifterna hålls därför konstanta för hela prognosperioden 2022–2025.

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i februari 2022. Beloppen anges i tusental kronor.

	2022	2023	2024 ¹	2025 ¹
Föregående prognosbelopp	31 037	31 037	31 037	31 037
Överföring till/från andra anslagsposter	-	-	-	-
Ändrade makroekonomiska antaganden	-	-	-	-
Volym- och strukturförändringar	-224	-224	-224	-224
Regelförändringar	-	-	-	-
Övrigt	-	-	-	-
Ny prognos	30 813	30 813	30 813	30 813
Differens i 1000-tal kronor	-224	-224	-224	-224
Differens i procent	-0,7	-0,7	-0,7	-0,7

¹ Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Volym- och strukturförändringar

Utfallen för tilläggsbeloppet inom familjeförmåner blev under det första kvartalet i år ungefär 95 000 kronor (1,4 procent) lägre än vad som prognostiserades i föregående prognos. Prognosen utfallsjusteras och sänks med ungefär 200 000 kronor årligen under 2022–2025. Stor varians i utgifterna månadsvis bidrar till stor osäkerhet i denna prognos.

1:2 Föräldraförsäkring

Prognos anslag. Beloppen anges i tusental kronor

	2021 ¹	2022	2023	2024 ²	2025 ²
Hela anslaget	46 919 160	47 710 857	49 401 704	52 001 946	54 175 541
Därav					
1:2.9 Föräldrapenning	31 767 778	33 260 816	35 208 703	37 045 581	38 419 658
1:2.11 Tillfällig föräldrapenning	9 228 148	9 298 688	9 364 692	9 629 774	9 908 061
1:2.12 Graviditetspenning	1 595 419	1 126 051	683 076	745 379	752 634
1:2.8 Statlig ålderspensionsavgift för tillfällig föräldrapenning	856 517	774 204	845 035	1 084 573	1 076 723
1:2.4 Statlig ålderspensionsavgift för föräldrapenning	3 412 406	3 191 618	3 234 572	3 326 173	3 897 277
1:2.10 Statlig ålderspensionsavgift för graviditetspenning	58 892	59 480	65 626	170 466	121 188

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Anm. Detaljerade uppgifter om den statliga ålderspensionsavgiften återfinns i bilaga 4. Där finns förutom anslagsbelastning även uppgifter om preliminär avgift, reglering avseende förhållandena tre år tidigare, prognostiserad avgift för respektive år samt en jämförelse med föregående prognos. Vid önskemål om att få bilagor till rapporten, kontakta områdeschef Prognos: Renée Blomberg, renee.blomberg@fk.se

1:2.9 Föräldrapenning

Prognos anslagspost. Beloppen anges i tusental kronor

	2021 ¹	2022	2023	2024 ²	2025 ²
Ingående överföringsbelopp	0	0	-1 189 724	-2 098 958	-3 086 958
Anslag ³	32 090 947	32 071 092	34 299 469	36 057 581	37 762 842
Tilldelade medel	32 090 947	32 071 092	33 109 745	33 958 623	34 675 884
Utfall/Prognos	31 767 778	33 260 816	35 208 703	37 045 581	38 419 658
Avvikelse från anslag	323 169	-1 189 724	-909 234	-988 000	-656 816
Avvikelse från tilldelade medel	323 169	-1 189 724	-2 098 958	-3 086 958	-3 743 774
Högsta anslagskredit	1 740 647	1 603 554	1 714 973	1 802 879	1 888 142
Tillgängliga medel	33 831 594	33 674 646	34 824 718	35 761 502	36 564 026
Överskridande av anslagskredit	0	0	383 985	1 284 079	1 855 632

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

³ Enligt 2022:RK22:maj. Hämtad 2022-04-21.

Utgifterna för anslagsposten 2022 beräknas bli 33,3 miljarder kronor, vilket är 1,2 miljarder kronor högre än anslagsbeloppet och tilldelade medel, men ryms inom medgiven anslagskredit.

Bakgrundsfakta

Föräldrapenning betalas ut i samband med ett barns födelse eller adoption, under upp till 480 dagar.

För barn födda från och med den 1 januari 2014 kan föräldrapenning tas ut fram till dess att barnet fyller 12 år eller när barnet slutar femte klass. Efter barnets fyraårsdag kan föräldrapenning tas ut under högst 96 dagar.

För barn som är födda före den 1 januari 2014 kan föräldrapenning tas ut till och med när barnet har avslutat det första året i grundskolan eller till och med den dag som barnet fyller 8 år.

För föräldrar som har gemensam vårdnad om ett barn har föräldrarna rätt till hälften var av de 480 föräldrapenningdagarna. För barn födda från och med den 1 januari 2016 är det 90 dagar på sjukpenningnivå som inte kan avstås till den andra föräldern.

Föräldrapenning har tre ersättningsnivåer, lägsta-, grund- och sjukpenningnivå. Av de 480 föräldrapenningdagarna kan förmånen lämnas på sjukpenningnivå eller grundnivå för 390 dagar. För resterande 90 dagar utges föräldrapenning på lägstanivå, som uppgår till 180 kronor per dag. Ersättning på sjukpenningnivå baseras på föräldrarnas sjukpenninggrundande inkomst men har ett ekonomiskt tak på 10 prisbasbelopp. Föräldrapenning kan betalas ut på hel, tre fjärdedels, halv, en fjärdedels eller en åttondels förmånsnivå.

Föräldrar som saknar sjukpenninggrundande inkomst, som har för låg inkomst eller inte uppfyller kvalificeringsvillkoren, kan ansöka om föräldrapenning på grundnivå som uppgår till 250 kronor per dag.

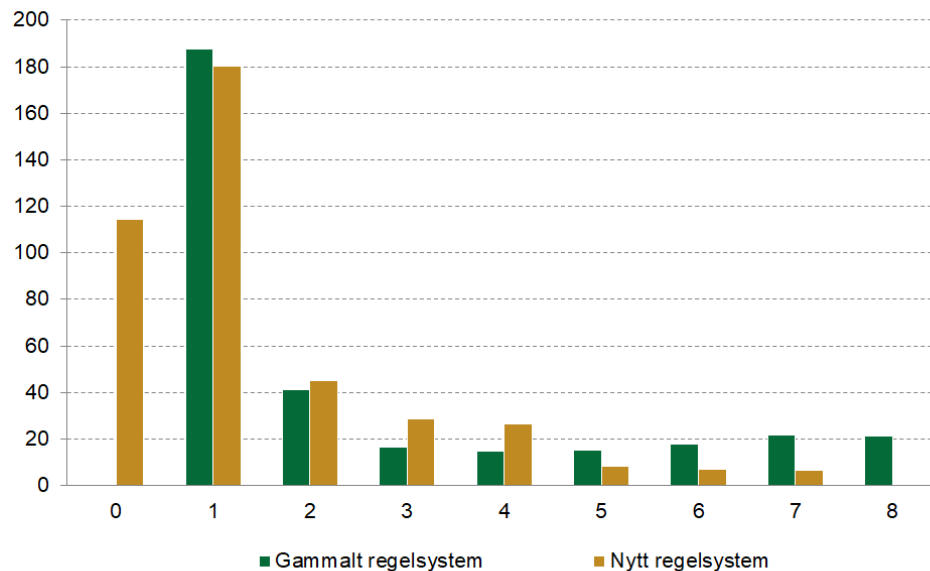
Analys

Utgifterna för föräldrapenning bygger på antalet födda barn och utvecklingen av löner samt prisbasbelopp. Utgifterna påverkas även av hur många dagar per barn som tas ut i dess olika åldrar och hur fördelningen av dagar på ersättningsnivå ser ut. I nuvarande regelsystem, som gäller barn födda 2014 eller senare, kan dagar tas ut fram till dess att barnet fyller 12 år eller slutar femte klass. I föregående regelsystem, för barn födda före den 1 januari 2014, kunde föräldrapenning tas ut till och med barnet avslutat det första året i grundskolan eller fyllt 8 år. Under en övergångsperiod, mellan åren 2014 och 2021, tillämpades både det gamla och nya regelverket inom föräldrapenning. Från och med år 2022 tillämpas endast det nya. I år är det nio åldersgrupper (0–8 år) som är aktuella för uttag av dagar och åren 2023, 2024 och 2025 är det 10, 11 respektive 12 årskullar. Det är först år 2026 som alla 13 årskullar är med i uttagssystemet (0–12 år).

Antal uttagna föräldrapenningdagar

Antal föräldrapenningdagar per barn och ålder i gammalt respektive nytt regelsystem, 2014–2021

Anm. Dagar per barn och ålder beräknas som uttagna nettodagar per barn och ålder i befolkningen, där befolkningen hämtas från SCB:s statistikdatabas. Uttagna föräldrapenningdagar per barn och ålder är ett genomsnitt för åren 2014-2021 i respektive regelsystem.

Antalet uttagna dagar per barn och ålder skiljer sig åt mellan det nya och gamla regelsystemet. Uttaget för barn som fyller två, tre eller fyra år under kalenderåret är högre i det nya än i det gamla systemet. Det kan förklaras av begränsningen att ta ut maximalt 96 dagar efter fyraårsdagen för barn födda 2014 eller senare. Samtidigt är uttaget lägre för åldrarna fem, sex och sju år i det nya systemet, vilket delvis beror på att uttaget tidigare lagts till före fyraårsdagen, men förmodligen även på att föräldrarna har fler år på sig att nyttja dagar, se diagram ovan. Antalet uttagna föräldrapenningdagar per barn som inte hinner fylla ett år under kalenderåret respektive dem som fyller ett började minska svagt redan något år före 2014 och ser inte ut att ha påverkats av bytet av regelsystem.

Antalet uttagna föräldrapenningdagar har ökat varje år under perioden 2001–2018, för att sedan minska de tre följande åren. Mellan åren 2018 och 2019 minskade antalet från 56,8 till 55,9 miljoner dagar (1,5 procent) och förklaras främst av att antalet nyttjade dagar per femåring minskade från 15 till 9. Det var under år 2019 som den första årskullen i det nya regelsystemet fyllde fem år. I det nya systemet har föräldrarna fler år på sig att nyttja dagar än i det gamla och de sprider därför ut sitt uttag över en längre period. Det innebär ett lägre uttag under det år som barnet fyller fem år, än i det gamla

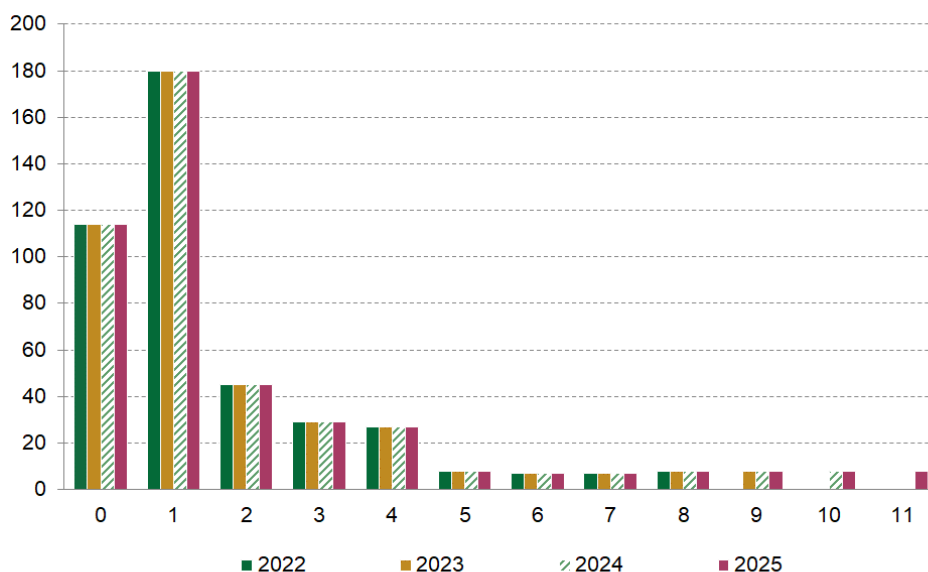
systemet. En annan orsak till minskningen är att antalet noll- och tvååringar var lägre.

Under både 2020 och 2021 minskade nettodagarna kraftigt, med cirka 3 miljoner dagar (knappt 5,5 procent) per år. År 2020 minskade antalet dagar per sexåring med 10 dagar och under år 2021 var motsvarande minskning 13 dagar för sjuåringar, beroende på att uttaget i de olika regelsystemen skiljer sig åt. År 2020 förklaras minskningen även av att antalet ett- och treåringar var lägre. Året efter gällde minskningen främst åldrarna 0–4 år. En del av minskningen skulle sedan våren 2020 också kunna relateras till pandemin. Potentiella mottagare som varit arbetslösa eller permitterade under hela eller delar av pandemin, kan ha slutat att ta ut dagar på grund av detta. Även uttaget i syfte att förlänga sommarledigheten har varit lägre under pandemin, vilket delvis kan bero på begränsade möjligheter att resa under den perioden.

Under år 2021 nyttjades 50 miljoner föräldrapenningdagar. Dagarna beräknas att minska även under år 2022, men endast med 1,2 procent och landa på 49,4 miljoner dagar vid årets slut. Under resten av prognosperioden förväntas de istället att öka och uppgå till 51,1 miljoner dagar år 2025. Minskningen 2022 förklaras främst av att dagarna för åttaåringar antas minska med nästan 60 procent, vilket i sin tur beror på skillnader i uttag mellan de två regelsystemen. Det lägre uttaget i år kan även förklaras av att antalet barn i åldersgruppen 0–4 år beräknas att minska med 0,8 procent. Antalet barn i den åldersgruppen har minskat med i genomsnitt 0,9 procent per år under de senaste tre åren och förväntas att fortsätta att minska i ungefär samma takt under hela prognosperioden, i enlighet med SCB:s befolkningsprognos. Trots befolkningsminskningen förväntas antalet uttagna föräldrapenningdagar att öka med 1 procent per år från och med år 2023, på grund av att en åldersgrupp tillkommer för varje år.

Prognos över antal föräldrapenningdagar per barn och ålder i det nya regelsystemet, 2022–2025

Antalet uttagna dagar per barn och ålder i det nya regelsystemet har legat på en stabil nivå och förväntas att fortsätta att göra det under hela prognosperioden. För de åldrar som ännu inte uppnåtts i det nya systemet, förväntas uttaget vara något högre än för dem som fyller sju år under kalenderåret (se diagram ovan).

Fördelning av dagar på ersättningsnivå

Föräldrapenning kan tas ut på lägsta-, sjukpenning- respektive grundnivå. Lägstanivådagar kan alla föräldrar ta ut som uppfyller de grundläggande villkoren för föräldrapenning. Ersättning på sjukpenningnivå baseras på förälderns sjukpenninggrundande inkomst. Om den sjukpenninggrundande inkomsten är tillräckligt hög kan föräldern ha rätt att ta ut dagar på sjukpenningnivå. Om inkomsten dessutom når taket på 10 prisbasbelopp blir ersättningen på maximal nivå.

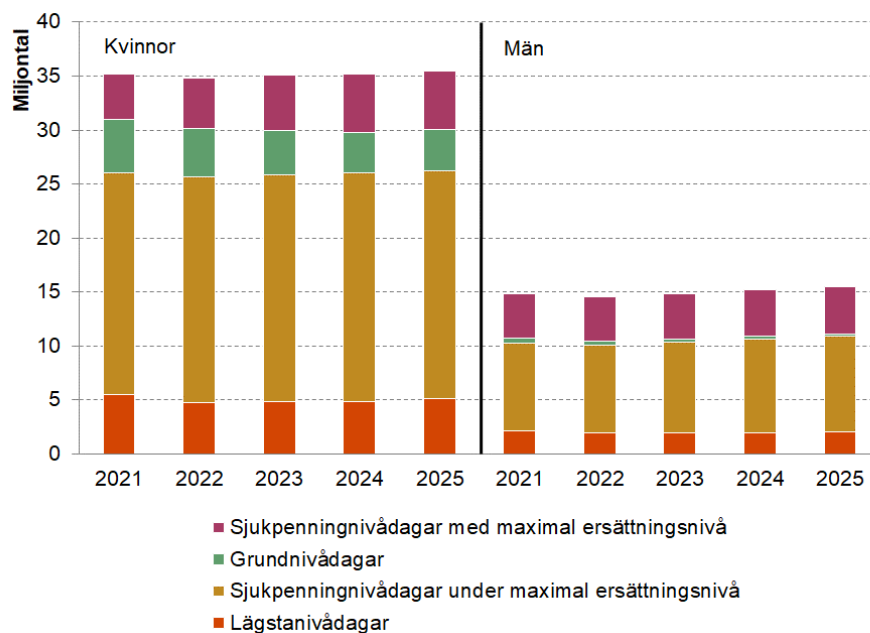
Antalet nyttjade föräldrapenningdagar per barn och ålder i respektive regelsystem antas motsvara uttaget under tidigare år i samma system. Fördelningen av dagar på ersättningsnivå skiljer sig åt mellan olika åldrar. Exempelvis ökar andelen uttagna dagar per barn på lägstanivå med åldern på barnet, från cirka 1 procent det första levnadsåret till drygt 30 procent det år barnet fyller sex år, i det nya regelsystemet. Mellan åren 2021 och 2025 beräknas sjukpenningnivådagarna på maximal respektive under maximal ersättningsnivå att öka med 19 respektive 5 procent, medan grundnivådagarna och lägstanivådagarnas förväntas minska med 26 respektive 7 procent.

Utgifterna för föräldrapenning prognostiseras att öka från 31,8 miljarder kronor år 2021 till 38,4 miljarder år 2025. Ökningen förklaras av att antalet sjukpenningnivådagar ökar och att ersättningen för dessa dagar förväntas att fortsätta öka. För åren 2023–2025 orsakas ökningen också av att det tillkommer en åldersgrupp för varje år.

Föräldrapenningdagar uppdelade på kvinnor och män

Antal nettodagar fördelade på ersättningsnivå och mottagarnas kön, 2021–2025. Prognos från och med år 2022

Föräldrapenning används i störst omfattning av kvinnor, se diagram ovan. Under prognosperioden beräknas kvinnor nyttja ungefär 35 miljoner dagar per år. Samtidigt väntas män ta ut cirka 15 miljoner dagar per år. Både männens och kvinnornas dagar beräknas minska något i år för att sedan öka svagt. Trenden på längre sikt för männens andel av det totala antalet föräldrapenningdagar är svagt ökande. Mellan åren 2020 och 2021 blev det dock en liten minskning från 30,1 till 29,7 procent. Minskningen förväntas vara tillfällig och bara hålla i sig år 2022 ut, för att sedan övergå till en svag ökning igen, från 29,5 procent i år till 30,4 procent år 2025.

Ersättningen för en dag på sjukpenningnivå under maximal ersättning för kvinnor, beräknas i medeltal öka från 712 kronor år 2021 till 803 kronor år 2025. Samtidigt prognostiseras medeltalet för män på denna ersättningsnivå att öka från 785 till 886 kronor. Ersättningen för en nettodag på sjukpenningnivå med maximal ersättning följer utvecklingen för prisbasbeloppet och beräknas att öka från 1 012 kronor till 1 150 kronor under prognosperioden.

Osäkerhetsanalys

Ukrainakrisen antas, utifrån den information vi har nu, inte ha någon större påverkan på utgifterna för föräldrapenning, åtminstone inte på kort sikt, men beroende på hur kriget utvecklar sig, kan det bli aktuellt med uppjusteringar av prognosen framöver. Prognosen för föräldrapenning bygger på SCB:s senaste befolkningsprognos, där hänsyn tagits till antalet flyktingar från Ukraina som tagit sig till Sverige.

Det finns även en osäkerhet kring pandemin. Om det blir nya omfattande utbrott av smitta, skulle det kunna ha en sänkande effekt på utgifterna för föräldrapenning.

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i februari 2022. Beloppen anges i tusental kronor.

	2022	2023	2024 ¹	2025 ¹
Föregående prognosbelopp	32 525 332	33 961 095	35 620 477	37 275 795
Överföring till/från andra anslagsposter	-	-	-	-
Ändrade makroekonomiska antaganden	-	+342 853	+592 505	+711 467
Volym- och strukturförändringar	+735 484	+904 755	+832 599	+432 396
Regelförändringar	-	-	-	-
Övrigt	-	-	-	-
Ny prognos	33 260 816	35 208 703	37 045 581	38 419 658
Differens i 1000-tal kronor	+735 484	+1 247 608	+1 425 104	+1 143 863
Differens i procent	+2,3	+3,7	+4,0	+3,1

¹ Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Ändrade makroekonomiska antaganden

Konjunkturinstitutet har höjt ökningstakten i prognosen för timlöneutvecklingen något för åren 2023–2025, med effekten att ersättningsnivån höjs för sjukpenningnivådagarna under maximal nivå. De har samtidigt höjt prognosen över prisbasbeloppet samma år, vilket innebär en höjning av ersättningen för dagarna på maximal ersättningsnivå.

Volym- och strukturförändringar

Utgifterna för januari–mars 2022 blev 18 miljoner kronor (0,2 procent) högre än väntat. Den nya befolkningsprognosen från SCB har en kraftigt höjande effekt över hela prognosperioden, mellan 800 miljoner och 1,2 miljarder kronor respektive år. Höjningen har dämpats av att prognosen för antalet uttagna dagar per barn har sjunkit för nollåringar och 9–11-åringar. Sänkningen för nollåringar är en utfallsjustering. Nedjusteringen för 9–11-

åringar har istället gjorts till följd av en ny bedömning av hur många dagar som totalt sett kommer att tas ut under barnets första 12 levnadsår.

1:2.11 Tillfällig föräldrapenning

Prognos anslagspost. Beloppen anges i tusental kronor

	2021 ¹	2022	2023	2024 ²	2025 ²
Ingående överföringsbelopp	0	0	0	0	0
Anslag ³	9 245 143	8 272 845	9 531 603	9 757 189	10 000 917
Tilldelade medel	9 245 143	8 272 845	9 531 603	9 757 189	10 000 917
Utfall/Prognos	9 228 148	9 298 688	9 364 692	9 629 774	9 908 061
Avvikelse från anslag	16 995	-1 025 843	166 911	127 415	92 856
Avvikelse från tilldelade medel	16 995	-1 025 843	166 911	127 415	92 856
Högsta anslagskredit	393 264	413 642	476 580	487 859	500 045
Tillgängliga medel	9 638 407	8 686 487	10 008 183	10 245 048	10 500 962
Överskridande av anslagskredit	0	612 201	0	0	0

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

³ Enligt 2022:RK22:maj. Hämtad 2022-04-21.

Utgifterna för anslagsposten 2022 beräknas bli 9,3 miljarder kronor, vilket är 1 miljard kronor högre än anslagsbeloppet och tilldelade medel. Detta innebär att anslagskrediten överskrids med 612 miljoner kronor. Enligt vårändringsbudgeten (Prop. 2021/22:99) kommer dock anslaget för föräldraförsäkringen höjas med 1,14 miljarder.

Bakgrundsfakta

En förälder som behöver stanna hemma från sitt arbete för att tillfälligt vårda ett sjukt barn har rätt till tillfällig föräldrapenning.

Ersättningsnivån för tillfällig föräldrapenning är knappt 80 procent av den sjukpenninggrundande inkomsten. Ersättningen kan betalas ut med hel, tre fjärdedels, halv, en fjärdedels eller en åttondels omfattning. Inkomsttaket för tillfällig föräldrapenning är 7,5 prisbasbelopp.

Tillfällig föräldrapenning vid vård av sjukt barn (VAB) kan betalas ut till den som avstår från att arbeta för att vårda ett sjukt barn som inte har fyllt 12 år (i vissa fall 16 år). Ersättningen kan betalas ut under maximalt 120 dagar för varje barn och år.

Föräldrar till ett allvarligt sjukt barn som inte fyllt 18 år kan få ersättning för ett obegränsat antal dagar.

Föräldrar till barn som omfattas av lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) kan få tillfällig föräldrapenning för kontaktdagar för ett barn som inte fyllt 16 år. Ersättningen betalas ut för högst 10 kontaktdagar per år tills barnet fyller 16 år.

I samband med barns födelse har den förälder som inte föder barnet rätt till 10 dagars ersättning när hen avstår från arbete. Vid adoption har föräldrarna rätt till fem dagar vardera om de inte kommer överens om annat.

Tillfällig föräldrapenning kan betalas ut under 10 dagar per förälder när ett barn under 18 år avlider. Flera föräldrar kan använda ersättningen samtidigt då de avstår från förvärsarbete.

Analys

Utvecklingen av utgifterna inom tillfällig föräldrapenning drivs av antalet barn i olika åldrar, ersättningsnivån per dag och benägenheten att använda förmånen. Prognosen för antal barn hämtas från SCB:s befolkningsprognos och benägenheten att använda förmånen baseras på tidigare nivåer. För att prognostisera medelersättningen används Konjunkturinstitutets prognoser för timlöneutveckling och prisbasbelopp.

Sammantaget beräknas utgifterna för tillfällig föräldrapenning öka från drygt 9,3 miljarder kronor 2022 till 9,9 miljarder kronor 2025.

Utgiftsökningen beror på att ersättningsnivåerna beräknas öka när inkomsterna i samhället stiger och taket i ersättningen höjs.

Nettodagar och utgifter för olika typer av dagar

Utgifterna och nettodagarna i samband med vård av barn (VAB) beräknas utgöra i genomsnitt 90 procent per år av både de totala utgifterna och det totala antalet nettodagar inom tillfällig föräldrapenning. Prognosen för dagarnas utveckling baseras på Statistiska centralbyråns prognos på antal

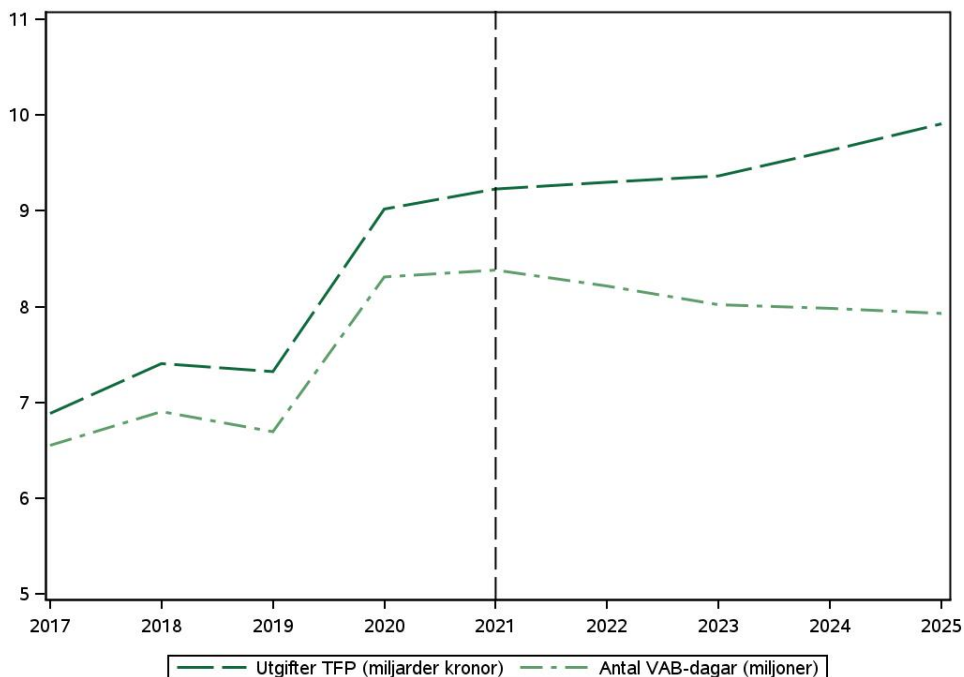

barn i befolkningen och antaganden om benägenheten att använda förmånen.

Många skolor och förskolor har skärpt sina regler kring barns hälsotillstånd på grund av coronapandemin. Det innebär att barn hålls hemma under längre perioder med mildare symptom än annars, vilket medfört en högre benägenhet att ansöka om VAB. Även mer informella normer kring när barn bör hållas hemma från skola och förskola kan antas ha påverkats av pandemin. Det finns en stor osäkerhet kring vad pandemin får för effekt på reglerna kring VAB på förskolor och skolor och dess mer långsiktiga påverkan på föräldrars nyttjande av ersättningen. Det är dock sannolikt att striktare regler och ändrade normer kommer leda till ett högt uttag av VAB även kommande år, även om den exakta nivån bör ses som högst osäker.

I denna prognos antas antalet VAB-dagar gå ner från 8,4 miljoner dagar 2021 till 8,2 miljoner dagar 2022. Nedgången antas sedan fortsätta under hela prognosperioden och antalet nettodagarna väntas 2025 vara 7,9 miljoner. Antalet uttagna nettodagar varierar över tid och beror vanligtvis till stor del på hur omfattande säsongsinfluensan och andra infektioner har varit under enskilda år.

Antal utbetalda nettodagar vid vård av sjukt barn (VAB) och utgifter totalt

Övriga typer av nettodagar står för en betydligt mindre del av utgifterna. Antalet dagar i samband med födsel eller adoption uppgick 2021 till 859 000 dagar och antas under kommande år minska för att 2025 ligga på 827 000 dagar. Antalet dagar i samband med att ett barn avlider är en

mycket liten del av totalen, 2021 drygt 6 000 dagar och antas minska något för att 2025 uppgå till 5 800. Den sista dagtypen är kontaktdagar för barn som omfattas av LSS, även dessa dagar är mycket få, drygt 8 000 dagar 2021 men väntas kommande år öka för att 2025 uppgå till drygt 12 000 dagar.

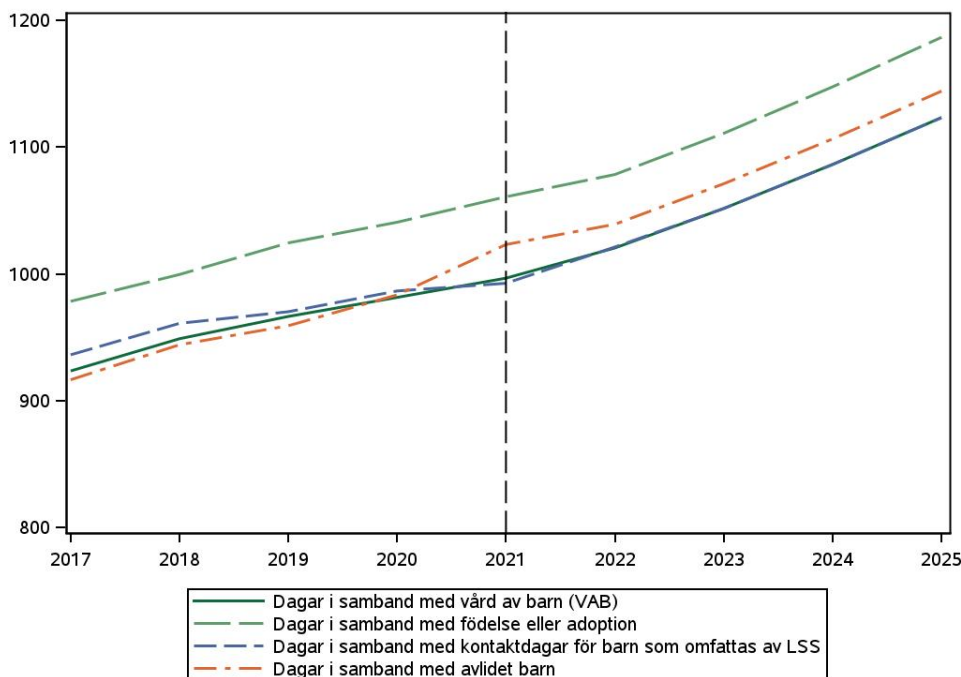
Medelersättning för olika typer av dagar

Den genomsnittliga ersättningen per dag för tillfällig föräldrapenning har ökat över tid och prognostiseras fortsätta öka i takt med stigande inkomster. Medelersättningen för kvinnor är generellt lägre än för män. Skillnaden i medelersättning mellan olika typer av dagar inom tillfällig föräldrapenning förklaras av inkomstskillnaden mellan könen. Medelersättningen för dagar i samband med barns födelse eller adoption är generellt högre än för de andra dagtyperna. Detta beror på att nästan 99 procent av dessa dagar tas ut av män, som generellt har högre löner.

Medelersättningen för samtliga dagtyper har skrivits fram med Konjunkturinstitutets prognos över timlöneökningen med ett tak kopplat till prisbasbeloppet. Den genomsnittliga ersättningen per dag vid VAB, den absolut vanligaste formen av tillfällig föräldrapenning, låg 2021 på 997 kronor. Därefter förväntas medelersättningen öka successivt till 1 123 kronor per dag år 2025. I diagrammet nedan illustreras medelersättningen för olika typer av dagar inom tillfällig föräldrapenning under perioden 2015–2025. Ersättningsnivåerna för övriga ersättningstyper antas följa en liknande utveckling som för VAB även om nivåerna skiljer sig.

Medelersättning per dag för olika typer av dagar inom tillfällig föräldrapenning

Osäkerhet kopplat till kriget i Ukraina

Ett stort flyktingmottagande från Ukraina kan komma att påverka utgifterna för tillfällig föräldrapenning. Flyktingmottagandet beaktas delvis i föreliggande prognos då den tas fram med antal barn från Statistiska centralbyråns befolkningsprognos som underlag. Befolkningsprognosen görs dock på folkbokförda individer. Migranter från Ukraina har i linje med EU:s massflyttingdirektiv möjlighet att arbeta i Sverige utan att folkbokföras. Givet att man arbetar i Sverige finns också möjligheten ansöka om ersättning då man stannar hemma från arbetet för att vårda sitt barn. Till skillnad från många andra av de försäkringar som

Försäkringskassans administrerar, så är inte folkbokföring ett krav för att bli beviljad tillfällig föräldrapenning. Detta ger en viss risk för att utgifterna underskattas, det är dock nära 1,6 miljoner barn i åldrarna 0–12 i Sverige så volymerna behöver vara stora för att påverkan ska bli märkbar.

Konjunkturinstitutets prognos är att 25 000 ukrainska flyktingar kommer vara sysselsatta i slutet av 2023³⁶, om alla dessa 25 000 skulle nyttja ersättningen skulle det höja antalet mottagare med 3 procent. Detta är dock osannolikt även om många ukrainska flyktingar är kvinnor med barn. Av den sysselsatta svenska befolkningen var det 18 procent som nyttjade ersättningen 2020.

³⁶ Konjunkturinstitutet. Konjunkturläget mars 2022 sid. 83.

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i februari 2022. Beloppen anges i tusental kronor.

	2022	2023	2024 ¹	2025 ¹
Föregående prognosbelopp	9 428 556	9 494 157	9 705 148	9 947 367
Överföring till/från andra anslagsposter	-	-	-	-
Ändrade makroekonomiska antaganden	-	+27 276	+46 638	+67 057
Volym- och strukturförändringar	-129 868	-156 741	-122 012	-106 363
Regelförändringar	-	-	-	-
Övrigt	-	-	-	-
Ny prognos	9 298 688	9 364 692	9 629 774	9 908 061
Differens i 1000-tal kronor	-129 868	-129 465	-75 374	-39 306
Differens i procent	-1,4	-1,4	-0,8	-0,4

¹ Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Ändrade makroekonomiska antaganden

Prognosen för medelersättningen har höjts något efter en ny prognos för timlöneökning och prisbasbelopp från Konjunkturinstitutet.

Volym- och strukturförändringar

Utgiftsprognosen för tillfällig föräldrapenning bygger sedan tidigare på ett antagande om låga framtida nivåer av covid. Samtidigt antas de skärpta regler som i samband med covid introducerades på skolor och förskolor kring när barn bör hållas hemma till stor del fortsätta gälla under prognosperioden. Detta leder till relativt höga nivåer av VAB. Den exakta framtida nivån är högst osäker och justeras löpande i takt med att nya utfall blir tillgängliga. I denna utgiftsprognos har nettodagarna justerats ned vilket resulterar i en utgiftssänkning på drygt 1 procent 2022 och 2023, för åren 2024 och 2025 är justeringen mer marginell.

För perioden 2023–2025 har prognosen för antal barn i befolkningen från Statistiska centralbyrån höjts vilket bromsar nettodagssänkningen, speciellt på längre sikt då befolkningsrevideringen har större påverkan.

1:2.12 Gravditetspenning

Prognos anslagspost. Beloppen anges i tusental kronor

	2021 ¹	2022	2023	2024 ²	2025 ²
Ingående överföringsbelopp	0	0	0	-4 063	-15 760
Anslag ³	1 988 735	662 008	679 013	733 682	740 104
Tilldelade medel	1 988 735	662 008	679 013	729 619	724 344
Utfall/Prognos	1 595 419	1 126 051	683 076	745 379	752 634
Avvikelse från anslag	393 316	-464 043	-4 063	-11 697	-12 530
Avvikelse från tilldelade medel	393 316	-464 043	-4 063	-15 760	-28 290
Högsta anslagskredit	32 286	33 100	33 950	36 684	37 005
Tillgängliga medel	2 021 021	695 108	712 963	766 303	761 349
Överskridande av anslagskredit	0	430 943	0	0	0

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

³ Enligt 2022:RK22:maj. Hämtad 2022-04-21.

Utgifterna för anslagsposten 2022 beräknas bli 1,1 miljarder kronor, vilket är 464 miljoner kronor högre än anslagsbeloppet och tilldelade medel. Detta innebär att anslagskrediten överskrids med 431 miljoner kronor.

Enligt vårändringsbudgeten (Prop. 2021/22:99) kommer dock anslaget för föräldraförsäkringen höjas med 1,14 miljarder.

Bakgrundsfakta

Graviditetspenning kan betalas ut om den försäkrade har ett fysiskt ansträngande arbete eller risker i arbetsmiljön som gör att hen inte kan arbeta under graviditeten. Ersättningsnivån för graviditetspenning är knappt 80 procent av den försäkrades sjukpenninggrundande inkomst. Den kan betalas ut som hel, tre fjärdedels, halv eller en fjärdedels ersättning. Inkomttaket för graviditetspenning uppgår till 7,5 prisbasbelopp.

Analys

Det finns tre drivande faktorer som påverkar utgifterna för graviditetspenning; utvecklingen av antalet mottagare, utvecklingen av antalet nettodagar per mottagare och utvecklingen av medelersättningen. Graviditetspenning har historiskt varit en förmån med starka säsongsmönster och trögörliga förändringar, vilket tidigare har inneburit att utgifterna (och därmed prognoserna) varit stabila. Sedan slutet av februari 2021 anses gravida vara i riskgrupp för covid-19 från och med graviditetsvecka 20 och gravida som löper risk att smittas av covid-19 på arbetet kan ansöka om graviditetspenning. Det har inneburit stora förändringar i både ansökningarna och utgifterna för graviditetspenning.

Ansökningarna om graviditetspenning har påverkats av pandemin

Folkhälsomyndigheten rekommenderar att gravida vaccinerar sig från och med graviditetsvecka 12, och anger att fullvaccinerade gravida uppstår samma skydd mot covid-19 som icke-gravida. Arbetsmiljöverket rekommenderar däremot att en särskild riskbedömning ska göras för gravida oavsett om de är fullvaccinerade eller inte. De anger också att försiktighetsprincipen ska råda, vilket innebär att arbetsgivare hellre ska göra en för strikt riskbedömning än en som är för oaktsam. Folkhälsomyndighetens (Fohm) statistik visar att 69 procent av de kvinnor som födde barn den 30 mars 2022 var vaccinerade med två doser, vilket är en lägre andel vaccinerade jämfört med andra i den barnafödande åldersgruppen. Under vecka 12 utförde Fohm en stickprovsundersökning och resultatet visade att 1,4 procent av befolkningen var smittade av covid-19. Det är bland de lägsta nivåerna som vi haft sedan pandemin startade, men det ska noteras att smittan ökar igen i vissa delar av Europa. Det innebär att det fortfarande finns en viss smittspridning i vårt samhälle och att risken för att nya varianter kommer att uppstå och spridas inte kan uteslutas.

Det finns generellt två olika anledningar att ansöka om graviditetspenning. Den första är att den gravida har ett fysiskt ansträngande arbete som är svårt att utföra när en är gravid. Den andra är att det finns risk för fosterskador eller exempelvis för tidig födsel som skulle kunna orsakas av arbetsmiljön. Ett fysiskt ansträngande arbete kan vara ett arbete där det ingår tunga lyft, exempelvis som att jobba på ett särskilt boende. Ett arbete som innebär risk för gravida kan vara att jobba på en fabrik som tillverkar mediciner som kan orsaka fosterskador. För gruppen som har fysiskt ansträngande arbeten brukar graviditetspenning inte behövas förrän i slutet av graviditeten, medan de som har risker i sin arbetsmiljö kan behöva graviditetspenning från den dagen de får reda på att de är gravida.

Före pandemin var andelen som ansökte om graviditetspenning på grund av risker i arbetsmiljön runt 15 procent. När socialstyrelsen i februari 2021 klassade gravida som riskgrupp för covid-19 ökade andelen som ansökte om graviditetspenning på grund av risk i arbetsmiljön markant och utgör i skrivande stund mellan 60 och 75 procent av ansökningarna. Av riskansökningarna är det ungefär 9 av 10 som ansöker om graviditetspenning på grund av risk för att smittas av covid-19.

Utgifterna för graviditetspenning har förändrats på grund av pandemin

Det går att ansöka om graviditetspenning fram till 10 dagar före beräknad födsel. Fram till och med 2020 låg det genomsnittliga antalet dagar per mottagare på cirka 40 dagar. Det innebär att gravida tidigare i genomsnitt ansökte om graviditetspenning från och med graviditetsvecka 32 eller 33. Socialstyrelsens beslut att klassa gravida som riskgrupp från och med

graviditetsvecka 20 innebär att fler har blivit berättigade till ersättningen under en längre tid.

Under 2021 ökade de uttagna nettodagarna för graviditetspenning med 156 procent jämfört med 2020. Det är en ökning från knappt 975 000 nettodagar till nästan 2,5 miljoner dagar. Under hela året 2020 fick drygt 24 500 mottagare graviditetspenning.³⁷ Under 2021 ökade antalet mottagare med 54 procent och landade på ungefär 37 750.

De stora volymförändringarna i antalet dagar och mottagare ledde till att utgifterna för graviditetspenning ökade markant och uppgick till knappt 1,6 miljarder kronor under 2021. Det är en ökning på 154 procent jämfört med 2020, vilket motsvarar en ökning med knappt 970 miljoner kronor.

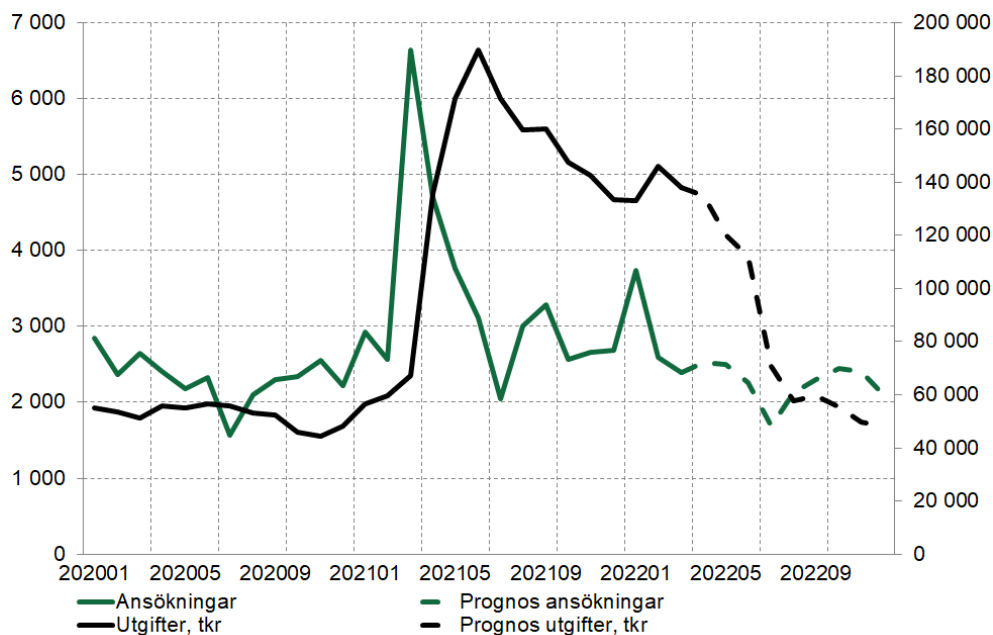
Omikronutbrottets påverkan på graviditetspenning

Under slutet av december 2021 och i januari 2022 drev omikronutbrottet åter upp ansökningarna om graviditetspenning. Det innebar att den tidigare prognostiserade minskningen i utgifterna tillfälligt avstannade. Mellan januari och februari 2022 ökade istället utgifterna med 10 procent och för att sedan sjunka tillbaka med 5 procent mellan februari och mars. Under första kvartalet 2022 har det betalats ut nästan 418 miljoner kronor i graviditetspenning, vilket är att jämföra med knappa 184 miljoner för motsvarande period förra året. Det är 234 miljoner mer, vilket motsvarar en ökning på 127 procent. Under första kvartalet 2022 betalades det ut graviditetspenning för cirka 638 000 dagar, vilket är ungefär 355 000 dagar mer än 2021. Antalet mottagare blev under samma period 14 300, vilket är ungefär 4 300 fler än föregående år. Det innebär att dagarna ökade med 126 procent medan mottagarna ökade med 43 procent.

³⁷ I föregående utgiftsprognos som publicerades i oktober stod det felaktigt att drygt 27 000 mottagare fick graviditetspenning 2020.

Utgifter och ansökningar för graviditetspenning. Månadsutfall från 2020 till och med mars 2022, därefter prognos. Antal ansökningar på vänster axel och utgifter i tusental på höger axel.

Relationen mellan antal ansökningar om graviditetspenning och storleken på utgifterna har påverkats av pandemiutbrottet. I diagrammet ovan syns hur förhållandet såg ut under 2020, 2021 och första kvartalet 2022. I pandemins första fas påverkades varken utgifterna eller ansökningarna i någon större utsträckning. I mars 2021 syns effekten av Socialstyrelsens klassificering av gravida som riskgrupp för covid-19. Efter den initiala toppnoteringen av ansökningar har ansökningstrycket i perioder sjunkit tillbaka till normala nivåer, med toppar som korrelerar med smittans utbredning i samhället. Ansökningstrycket har minskat snabbare och kraftigare än utgifterna har sjunkit, vilket beror på att antalet dagar som varje gravid får utbetalt har ökat. Eftersom ansökningarna bara görs en gång oavsett hur många dagar en ansöker om, så blir effekten på ansökningarna mer kortvarig. Utgifterna påverkas mer av att antalet utbetalda dagar per person är flera och det gör att effekten på utgifterna är mer långvarig.

Under hösten 2021 ökade ansökningarna kraftigt men det resulterade bara i en tillfällig marginell höjning i utgifterna, en höjning så blygsam att den snarare liknar en plåtå. Efter det tillfälliga avbrottet i nedåttrenden fortsatte utgifterna att minska fram till utbrottet av omikron i december 2021 och januari 2022. Mellan januari och februari 2022 ökade utgifterna från 133 miljoner till 146 miljoner, vilket motsvarar en ökning på 10 procent. Redan i mars hade utgifterna sjunkit tillbaka till 138 miljoner (5 procent lägre) och nedåttrenden beräknas fortsätta hela året ut.

I dagsläget har ansökningarna sjunkit tillbaka till normala nivåer och uppvisar till och med ett lägre ansökningstryck än under samma period 2020. En möjlig förklaring till att ansökningarna är färre nu är att de som vanligtvis hade ansökt om graviditetspenning i februari och mars ansökte redan i januari, då omikronutbrottet var som värst. Hur snabbt utgifterna beräknas att minska är den största osäkerhetsfaktorn i prognosen.

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i februari 2022. Beloppen anges i tusental kronor.

	2022	2023	2024 ¹	2025 ¹
Föregående prognosbelopp	1 092 626	676 313	730 764	737 876
Överföring till/från andra anslagsposter	-	-	-	-
Ändrade makroekonomiska antaganden	-	+6 763	+14 615	+14 758
Volym- och strukturförändringar	+33 425	-	-	-
Regelförändringar	-	-	-	-
Övrigt	-	-	-	-
Ny prognos	1 126 051	683 076	745 379	752 634
Differens i 1000-tal kronor	+33 425	+6 763	+14 615	+14 758
Differens i procent	+3,1	+1,0	+2,0	+2,0

¹ Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser. Överföring till/från andra anslagsposter

Ändrade makroekonomiska antaganden

KI har höjt sin prognos över inkomstindex och prisbasbelopp för åren 2023–2025. Det medför en ökning om mellan 1 procent och 2 procent för de åren.

Volym- och strukturförändringar

Utgifterna för början av året blev högre än tidigare beräknat. Det beror på att föregående prognos underskattade hur mycket omikronutbrottet i slutet av 2021 och början av 2022 skulle påverka utgifterna. Prognosen höjs därför med 3,1 procent för 2022.

1:3 Underhållsstöd

1:3 Underhållsstöd

Prognos anslagspost. Beloppen anges i tusental kronor

	2021 ¹	2022	2023	2024 ²	2025 ²
Ingående överföringsbelopp	-8 446	-106 438	-85 892	-79 099	-72 086
Anslag ³	2 593 662	2 838 365	2 890 222	2 909 948	2 935 339
Tilldelade medel	2 585 216	2 731 927	2 804 330	2 830 849	2 863 253
Utfall/Prognos	2 691 654	2 817 819	2 883 429	2 902 935	2 928 172
Avvikelse från anslag	-97 992	20 546	6 793	7 013	7 167
Avvikelse från tilldelade medel	-106 438	-85 892	-79 099	-72 086	-64 919
Högsta anslagskredit	207 492	141 918	144 511	145 497	146 766
Tillgängliga medel	2 792 708	2 873 845	2 948 841	2 976 346	3 010 019
Överskridande av anslagskredit	0	0	0	0	0

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

³ Enligt 2022:RK22:maj. Hämtad 2022-04-21.

Utgifterna för anslagsposten 2022 beräknas bli 2,8 miljarder kronor, vilket är 21 miljoner kronor lägre än anslagsbeloppet och 86 miljoner kronor högre än tilldelade medel, men ryms inom medgiven anslagskredit.

Bakgrundsfakta

Anslaget för underhållsstöd består av fullt underhållsstöd, underhållsstöd vid växelvist boende, utfyllnadsbidrag och förlängt underhållsstöd.

Underhållsstöd betalas ut för barn med särlevande föräldrar där den bidragsskyldiga av olika anledningar inte betalar underhållsbidrag eller betalar ett belopp som är lägre än nivån för underhållsstödet. Detta gäller även om föräldrarna har gemensam vårdnad. Underhållsstöd betalas också ut för barn där en förälder ensam adopterat barnet eller när faderskapet inte är fastställt trots att modern medverkat i att få det fastställt.

Underhållsstöd lämnas till och med månaden då barnet har fyllt 18 år. För studerande ungdomar lämnas förlängt underhållsstöd från och med månaden efter att de fyllt 18 år till och med juni det år då de fyller 20 år, om hen bedriver studier som ger rätt till förlängt barnbidrag eller till studiehjälp.

När underhållsstöd betalas ut som fullt underhållsstöd ska den bidragsskyldige föräldern återbetala en beräknad del av underhållsstödet till staten. Betalningsskyldigheten beräknas på inkomster enligt den senaste taxeringen. Underhållsstödet är:

- 1 673 kronor (från och med juli 2021) i månaden till och med månaden när barnet fyller 11 år (från och med augusti 2022 till och med den månad barnet fyller 7 år),

- 1 823 kronor (från och med juli 2021) i månaden till och med månaden när barnet fyller 15 år (från och med augusti 2022 även för barn som senast i juli 2022 har fyllt 7 år) och
- 2 223 kronor (från och med juli 2021) från och med månaden efter att barnet har fyllt 15 år.

Underhållsstöd finansieras delvis genom statsbudgeten, via detta anslag och delvis via inbetalningar från bidragsskyldiga.

Analys

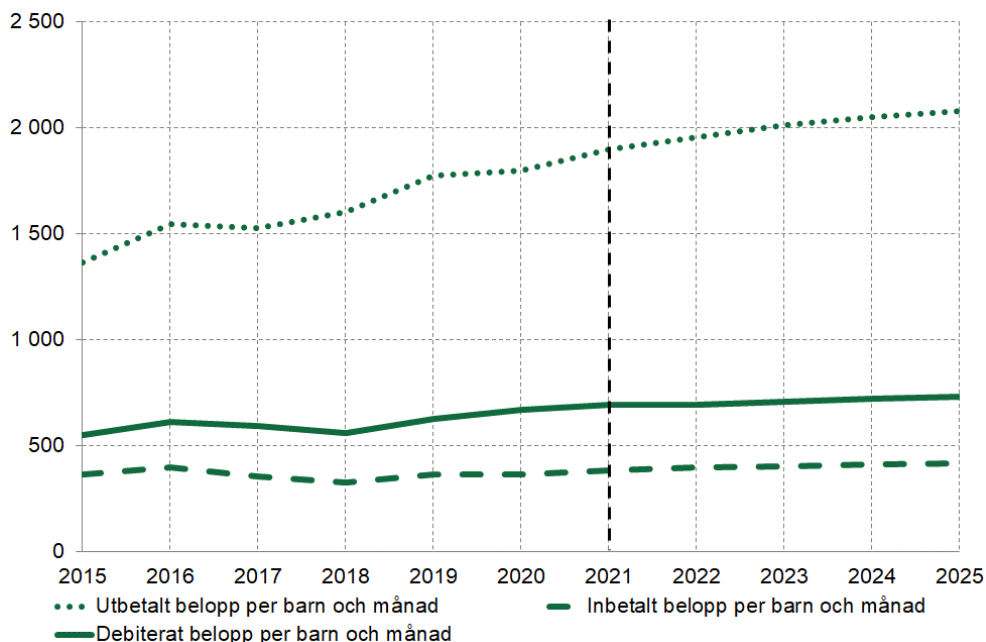
Utgifterna för underhållsstöd drivs av antal barn med underhållsstöd, hur mycket pengar som betalas ut per barn samt hur mycket som betalas in till Försäkringskassan.

Antal barn

Antal barn med underhållsstöd har minskat kontinuerligt sedan 1999 fram till 2021 men minskningstakten förväntas avta från och med 2022. Under de senaste tre åren minskade antalet barn med underhållsstöd i genomsnitt 3,8 procent per år. Mellan 2020 och 2021 sjönk antalet barn med underhållsstöd med 3,1 procent. Minskningen antas framförallt bero på att fler föräldrar sköter underhållsbidraget utan Försäkringskassans inblandning, men också på att underhållsstöd vid växelvist boende har fasats ut och upphörde i sin helhet i januari 2021. Under det första kvartalet 2022 var antalet barn med underhållsstöd 1,8 procent högre än motsvarande period 2021. Det är framför allt antalet barn med underhållsstöd i åldrarna 18–20 år som började öka från och med december 2021. Ökningen beror på retroaktiva utbetalningar för förlängt underhållsstöd. Det totala antalet barn med underhållsstöd förväntas bli 170 700 i år och gradvis minska till 166 700 år 2025.

Utbetalningar och inbetalningar

Under 2021 betalades drygt 3,8 miljarder kronor ut i underhållsstöd. Det genomsnittliga utbetalningsbeloppet per barn och månad, oavsett barnets ålder, har historiskt ökat på grund av en ökande andel barn med fullt underhållsstöd och höjda ersättningsnivåer. Utbetalningsbeloppet per barn och månad ökade kraftigt efter juli 2021 och förväntas fortsätta öka ännu en gång från och med augusti 2022. Det beror på nya regeländringar som medför en höjd ersättningsnivå per barn och månad. Beloppet beräknas öka från 1 957 kronor per barn och månad år 2022 till 2 078 kronor år 2025.

Inbetalning från bidragsskyldiga och debiterat belopp samt utbetalt belopp i genomsnitt per barn och månad, utfall t.o.m. 2021 och prognos. Kronor

De direkta inbetalningarna till Försäkringskassan och debiterat belopp per barn och månad minskade mellan 2016 och 2018, vilket är en effekt av att fler gör upp om underhållsbidrag själva och därmed inte behöver underhållsstöd. De direkta inbetalningarna från bidragsskyldiga till Försäkringskassan beräknas öka från i genomsnitt 397 kronor per barn och månad 2021 till 419 kronor år 2025. Inbetalningarna uppskattas till cirka 825 miljoner kronor i genomsnitt per år under prognosperioden. Det genomsnittliga debiterade beloppet från bidragsskyldiga beräknas öka från 692 kronor per barn och månad under till 731 kronor år 2025. Det debiterade beloppet beräknas öka från 1 418 miljoner kronor år 2022 till 1 461 miljoner kronor år 2025.

Inbetalningsgraden, den andel av det debiterade beloppet som blir inbetalat från bidragsskyldiga, beräknas bli 57,3 procent per år under prognosperioden. Inbetalningsgraden har minskat från 66,3 procent år 2015 till 55,6 procent år 2021.

Inbetalningarna från Kronofogden utgörs av de fordringar som går vidare till Kronofogden. Det kan alltså röra sig om gamla skulder som betalas i efterhand och där själva skulden (debiteringen) härstammar från tidigare år. Bidragsskyldigas inbetalningar av skulder till Kronofogden uppskattas till 380 miljoner kronor i år och beräknas öka till 391 miljoner kronor 2025.

Sammantaget beräknas utgifterna för underhållsstödet öka under prognosperioden. Anledningen är den höjda ersättningsnivån per barn och månad som trädde ikraft från och med första juli 2021 och därefter en ytterligare höjning som träder i kraft från och med augusti 2022.

Det är osäkert till vilken grad pandemin kommer att påverka utgifterna för underhållsstödet på lång sikt. Om pandemin blir långvarig kan den leda till förhöjd arbetslöshet och allmän lågkonjunktur. Det kan i sin tur leda till att de bidragsskyldigas förmåga att betala tillbaka barnets underhåll försämras på längre sikt. Konsekvensen av detta skulle bli lägre intäkter från bidragsskyldiga till följd av ett lägre debiterat belopp.

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i februari 2022. Beloppen anges i tusental kronor.

	2022	2023	2024 ¹	2025 ¹
Föregående prognosbelopp	2 827 813	2 890 222	2 909 948	2 935 339
Överföring till/från andra anslagsposter	-	-	-	-
Ändrade makroekonomiska antaganden	-	-	-	-
Volym- och strukturförändringar	-9 994	-6 793	-7 013	-7 167
Regelförändringar	-	-	-	-
Övrigt	-	-	-	-
Ny prognos	2 817 819	2 883 429	2 902 935	2 928 172
Differens i 1000-tal kronor	-9 994	-6 793	-7 013	-7 167
Differens i procent	-0,4	-0,2	-0,2	-0,2

¹ Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Volym- och strukturförändringar

Utfallet för det första kvartalet var något lägre än prognosen i februari. Det förklaras av att de senaste utfallen hittills visar att inbetalningsgraden, debiterade beloppet samt inbetalningarna från Kronofogden blev högre än vad som prognostiserades i februari. Därmed justeras dessa variabler upp något i förhållande till föregående prognos, vilket har en sänkande effekt på utgifterna. Antalet barn med underhållsstöd har justerats upp något i förhållande till februariprognosen vilket har en ökande effekt på utgifterna. Uppjusteringen av antalet barn dämpar sänkningen av utgifterna på grund av de ovannämnda variablerna.

1:4 Adoptionsbidrag

1:4 Adoptionsbidrag

Prognos anslagspost. Beloppen anges i tusental kronor

	2021 ¹	2022	2023	2024 ²	2025 ²
Ingående överföringsbelopp	0	0	0	0	0
Anslag ³	14 784	14 784	14 784	14 784	14 784
Tilldelade medel	14 784	14 784	14 784	14 784	14 784
Utfall/Prognos	8 699	9 000	9 000	9 000	9 000
Avvikelse från anslag	6 085	5 784	5 784	5 784	5 784
Avvikelse från tilldelade medel	6 085	5 784	5 784	5 784	5 784
Högsta anslagskredit	443	443	443	443	443
Tillgängliga medel	15 227	15 227	15 227	15 227	15 227
Överskridande av anslagskredit	0	0	0	0	0

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

³ Enligt 2022:RK22:maj. Hämtad 2022-04-21.

Utgifterna för anslagsposten 2022 beräknas bli 9 miljoner kronor, vilket är 6 miljoner kronor lägre än anslagsbeloppet och tilldelade medel.

Bakgrundsfakta

Adoptionsbidrag betalas ut till föräldrar för att täcka en del av kostnaden för att adoptera ett barn yngre än 10 år från ett annat land. För att kunna ansöka om adoptionsbidrag ska adoptionen vara förmedlad av en organisation som är auktoriserad av Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd. Bidraget är på 75 000 kronor. Det går bara att få ett bidrag per barn, och det går att ansöka om bidraget från det datum barnet anlänt till och med ett år efter.

Analys

Utgifterna för adoptionsbidraget drivs av hur många barn som adopteras från andra länder till Sverige och när föräldrarna ansöker om bidraget. Under 2021 anlände det 117 barn till Sverige genom internationella adoptioner och 116 adoptionsbidrag delades ut. Under 2020 anlände det 92 barn medan 119 bidrag delades ut. Det innebär att det delades ut 3 bidrag färre samtidigt som det anlände 25 fler barn. Skillnaden i antalet barn och antalet bidrag beror således på hur snabbt föräldrarna ansöker om bidraget efter att deras barn anlänt. Under pandemins start ökade ansökningstakten, vilket gjorde att fler bidrag delades ut närmre inpå barnets ankomst än förut. Det innebär att fler bidrag delades ut än barn som ankommit under samma år 2020, medan det under 2021 har jämnat ut sig.

Under perioden januari-mars 2022 har 30 adoptionsbidrag delats ut, vilket motsvarar 2,25 miljoner kronor. Eftersom adoptionsbidragen är få till antalet så blir variationen mellan månader stor. På årsbasis brukar däremot antalet jämnas ut sig, som syntes i antalet utbetalda bidrag 2020 (119) och 2021 (116). Före pandemin låg antalet adoptionsbidrag på 180–190 per år. Under 2022 beräknas 120 bidrag betalas ut. Tendensen att adoptera internationellt har minskat stadigt sedan 2014, och minskningstakten betonades ytterligare av pandemins reserestriktioner. Kombinationen av den långsiktiga minskningstrenden och de osäkerhetsfaktorer som kommer med pandemin medför att prognosen hålls konstant på längre sikt. Det innebär att det utgifterna beräknas bli 9 miljoner kronor årligen under perioden 2022–2025.

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i februari 2022. Beloppen anges i tusental kronor.

	2022	2023	2024 ¹	2025 ¹
Föregående prognosbelopp	9 975	9 975	9 975	9 975
Överföring till/från andra anslagsposter	-	-	-	-
Ändrade makroekonomiska antaganden	-	-	-	-
Volym- och strukturförändringar	-975	-975	-975	-975
Regelförändringar	-	-	-	-
Övrigt	-	-	-	-
Ny prognos	9 000	9 000	9 000	9 000
Differens i 1000-tal kronor	-975	-975	-975	-975
Differens i procent	-9,8	-9,8	-9,8	-9,8

¹ Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Volym- och strukturförändringar

Antal adoptionsbidrag beräknas bli 120 per år för hela prognosperioden. Det medför en sänkning om knappt 10 procent årligen.

1:6 Omvårdnadsbidrag och vårdbidrag

Prognos anslag. Beloppen anges i tusental kronor

	2021 ¹	2022	2023	2024 ²	2025 ²
Hela anslaget	3 950 842	4 720 088	4 954 152	5 162 071	5 592 862
Därav					
1:6.4 Vårdbidrag för funktionshindrade barn	843 329	49 842	12 646	0	0
1:6.2 Omvårdnadsbidrag	2 644 140	4 298 414	4 569 335	4 840 712	5 095 555
1:6.3 Statlig ålderspensionsavgift för vårdbidrag för funktionshindrade barn	198 355	34 622	-37 691	-151 466	-12 759
1:6.1 Statlig ålderspensionsavgift för omvårdnadsbidrag	265 018	337 210	409 862	472 825	510 066

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Detaljerade uppgifter om den statliga ålderspensionsavgiften återfinns i bilaga 4. Där finns förutom anslagsbelastning även uppgifter om preliminär avgift, reglering avseende förhållandena tre år tidigare, prognostiserad avgift för respektive år samt en jämförelse med föregående prognos. Vid önskemål om att få bilagor till rapporten, kontakta områdeschef Prognos: Renée Blomberg, renee.blomberg@fk.se

1:6 Omvårdnadsbidrag och vårdbidrag

Analys

Övergångsperioden mellan vårdbidrag och omvårdnadsbidrag

Den 1 januari 2019 infördes omvårdnadsbidraget samtidigt som möjligheten att ansöka om vårdbidraget upphörde. Det har inneburit ett högt ansökningstryck och en hög arbetsbelastning på verksamheten. Uppdraget har varit att handlägga omvårdnadsbidraget samtidigt som vårdbidraget ska upphöra. De försäkrade får retroaktiv utbetalning för den perioden de väntat på ersättning om de beviljas omvårdnadsbidrag.

När omvårdnadsbidraget infördes i januari 2019 fanns det fortfarande cirka 14 000 vårdbidragsansökningar kvar att handlägga. Det innebar att även om omvårdnadsbidraget infördes i januari 2019 så beviljades fortfarande vårdbidrag under första halvåret 2019. Antalet mottagare av vårdbidrag var därför som högst i maj 2019 – drygt 62 000 mottagare.

Den 1 juli 2020 trädde nya övergångsbestämmelser för vårdbidraget i kraft. De nya bestämmelserna gjorde det möjligt för Försäkringskassan att förlänga vårdbidrag som upphör eller har upphört. Sedan de nya övergångsreglerna trädde i kraft har cirka 14 200 vårdbidragmottagare fått sina bidrag

förlängda i väntan på att deras ansökningar om omvårdnadsbidraget handläggs.

I mars 2022 hade ungefär 66 700 mottagare omvårdnadsbidrag beviljat medan cirka 1 100 mottagare hade vårdbidrag beviljat. Det innebär att det sammanlagda antalet mottagare nu överstiger den högsta noteringen för antal mottagare av vårdbidrag från maj 2019.

Flera faktorer har påverkat beståndet i de två ersättningarna. Två föräldrar kan vara beviljade omvårdnadsbidrag för ett och samma barn, och det borde driva upp antalet mottagare en del. I dagsläget ser det ut som att det är en del mottagare som haft vårdbidrag som inte blir berättigade till omvårdnadsbidrag. Det beror på att de inte når upp till den lägsta nivå av omvårdnadsbehov som behövs. Detta har en sänkande effekt på beståndet. Beståndet av vårdbidragsmottagare hade en stabil svag ökningstakt de senaste åren innan reformen. Omvårdnadsbidraget verkar uppvisa samma mönster och antalet mottagare av omvårdnadsbidrag är nu fler än vårdbidragsmottagarna var i maj 2019. Sammantaget förväntas beståndet av omvårdnadsbidragsmottagare fortsätta öka, även om ökningstakten kommer att avta under 2022. Det beror på att beståndet nu närmar sig sitt normaltillstånd, eftersom övergången beräknas vara helt färdig under 2022.

Utgifterna för både omvårdnadsbidrag och vårdbidrag har under 3 års tid i allra högsta grad påverkats av hur snabbt övergången från vårdbidrag till omvårdnadsbidrag har gått. I vanliga fall förändras antalet försäkrade (föräldrar till barn med funktionsnedsättning) långsamt. I dagsläget är övergången i princip färdigställd, med ytterst få vårdbidragsmottagare kvar och färre ansökningar i balansen för omvårdnadsbidrag. Under 2022 och 2023 kommer mönstret för omvårdnadsutgifterna istället enbart påverkas av nybeviljade mottagare, återansökningar och utflödet istället för att påverkas av övergångens takt.

1:6.2 Omvårdnadsbidrag

Prognos anslagspost. Beloppen anges i tusental kronor

	2021 ¹	2022	2023	2024 ²	2025 ²
Ingående överföringsbelopp	0	0	-91 756	-72 965	-100 679
Anslag ³	2 676 955	4 206 658	4 588 126	4 812 998	5 048 374
Tilldelade medel	2 676 955	4 206 658	4 496 370	4 740 033	4 947 695
Utfall/Prognos	2 644 140	4 298 414	4 569 335	4 840 712	5 095 555
Avvikelse från anslag	32 815	-91 756	18 791	-27 714	-47 181
Avvikelse från tilldelade medel	32 815	-91 756	-72 965	-100 679	-147 860
Högsta anslagskredit	133 847	210 332	229 406	240 649	252 418
Tillgängliga medel	2 810 802	4 416 990	4 725 776	4 980 682	5 200 113
Överskridande av anslagskredit	0	0	0	0	0

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

³ Enligt 2022:RK22:maj. Hämtad 2022-04-21.

Utgifterna för anslagsposten 2022 beräknas bli 4,3 miljarder kronor, vilket är 92 miljoner kronor högre än anslagsbeloppet och tilldelade medel, men ryms inom medgiven anslagskredit.

Bakgrundsfakta

Bestämmelserna om omvårdnadsbidrag trädde i kraft den 1 januari 2019.

Föräldrar till barn med funktionsnedsättning kan få omvårdnadsbidrag. Bidraget baseras på den omvårdnad och tillsyn som barnet behöver utöver vad som är vanligt för barn i samma ålder utan funktionsnedsättning. Omvårdnadsbidrag betalas ut längst till och med juni månad det år barnet fyller 19 år.

Omvårdnadsbidraget kan betalas ut som hel, tre fjärdedels, halv eller en fjärdedels förmån. Hel förmån motsvarar 2,5 prisbasbelopp. Om bidraget avser flera barn kan mer än ett helt omvårdnadsbidrag utgå. När den ansökande har fått ett beslut om omvårdnadsbidrag får hen en retroaktiv betalning för perioden sedan ansökan gjordes.

Analys

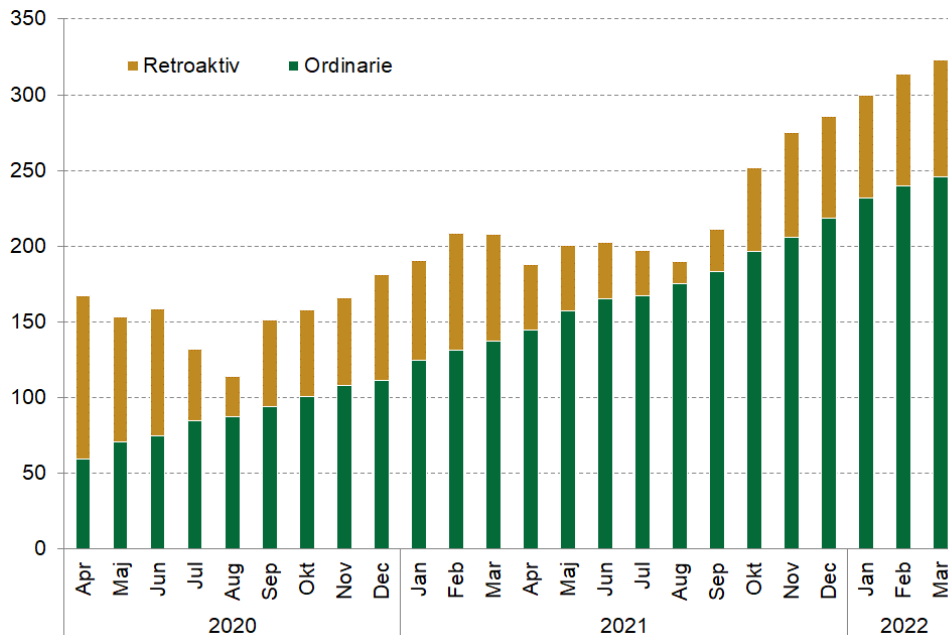
Utgifterna för omvårdnadsbidrag drivs av antalet nybeviljade mottagare och hur länge de har stått i kö för att få sitt beslut. Väntetiden avgör hur stor den retroaktiva utbetalningen blir. Övergångsfasen mellan vårdbidrag och omvårdnadsbidrag har orsakat långa handläggningstider och således har en kö bildats i handläggningen. Det har inneburit att den andel av utgifterna som bestått av retroaktiv utbetalning hittills har varit hög. Antalet nybeviljade mottagare och därmed den ordinarie utbetalningen har haft en

stabil och förutsebar ökningstakt under hela 2020 och 2021. Detta är en trend som fortsatt under första kvartalet 2022 och beräknas fortsätta året ut. Den retroaktiva andelen av utbetalningarna är de som uteslutande står för variationerna i utgifterna för omvårdnadsbidraget.

Utgifter för omvårdnadsbidrag fördelade på ordinarie och retroaktiva utbetalningar. Utfall för perioden april 2022-mars 2022.

Miljontal kronor

I diagrammet ovan syns en stabil uppåtgående trend för de ordinarie utbetalningarna, medan de retroaktiva utbetalningarna minskar markant under sommarmånaderna både under 2020 och 2021. Det beror på att de retroaktiva utbetalningarna är mera känsliga för variationer i verksamhetens produktionstakt. Under sommarmånaderna är produktionen lägre till följd av semesterar och när produktionstakten ökar igen under hösten så bidrar den lägre sommarproduktionen till högre retroaktiva betalningar. Månader med mycket ledighet, exempelvis december och januari har också generellt lägre produktionstakt, vilket också syns när de retroaktiva utbetalningarna minskade de månaderna. När produktionstakten sedan ökar igen så ökar den retroaktiva andelen, eftersom handläggningstiden blivit längre under perioder med lägre produktionstakt. Ärenden med längre handläggningstid genererar högre retroaktiva utbetalningar. De tre första månaderna under 2022 har verksamheten hållit en hög produktionstakt och därför landade andelen retroaktiv utbetalning på i genomsnitt 25 procent månadsvis för första kvartalet 2022.

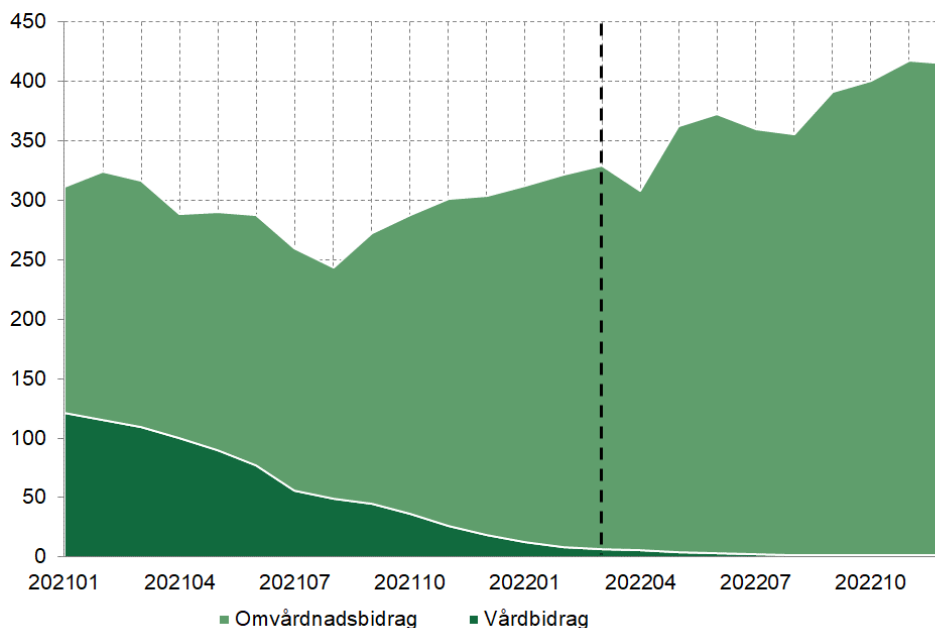

Utvecklingen av utgifterna för omvårdnadsbidrag och vårdbidrag

Utgifterna för omvårdnadsbidraget under perioden januari till mars 2022 blev ungefär 936 miljoner kronor, vilket är 2,3 miljoner (0,2 procent) lägre än prognostiserat i februari 2022. Utgifterna för omvårdnadsbidraget ökade med knappt 1 miljard (65 procent) mellan 2020 och 2021, vilket är en förväntad utvecklingskurva eftersom omvårdnadsbidraget infördes 2019. Mellan 2021 och 2022 förväntas utgifterna fortsätta att öka med knappt 1,7 miljarder kronor (63 procent) och landa på runt 4,3 miljarder. Detta beräknas vara den normala utgiftsnivån för omvårdnadsbidraget när övergången mellan vårdbidrag och omvårdnadsbidrag är helt utfört. På sikt kommer utgifterna påverkas mer även av utflödet av mottagare från omvårdnadsbidraget. I dagsläget är utflödet för litet för att påverka utgifterna i någon större utsträckning. Det beror på att ersättningen funnits så kort tid och på att de beviljade besluten om omvårdnadsbidrag oftast är åtminstone 2–3 år långa.

Utgifterna för vårdbidraget blev under första kvartalet 2022 1,1 miljoner kronor (4,1 procent) lägre än tidigare prognostiserat. Utgifterna fortsätter att minska stadig månadsvis och beräknas upphöra i sin helhet under 2023.

Utgifter för omvårdnadsbidrag och vårdbidrag 2021–2022. Utfall för perioden januari 2021 till och med mars 2022. Prognos från april 2022 och framåt. Miljontal kronor

I början året 2022 ökade utgifterna för omvårdnadsbidraget stadigt. Produktionstakten sjönk under april till följd av påskledigheten. Preliminära siffror för april visar att månadsutgifterna för omvårdnadsbidraget därför blir något lägre än mars månads utgifter. Detta beräknas inte vara något trendbrott utan bero just på variationerna i produktionstakten. Efter april

beräknas utgifterna öka igen. Under sommarmånaderna beräknas utgifterna minska tillfälligt på grund av lägre produktionstakt i semestertider. Under hösten beräknas ökningstakten succesivt återupptas men med en avtagande takt jämfört med våren. Under hösten beräknas ökningstakten succesivt återupptas men med en avtagande takt jämfört med våren. Detta beror på att beståndet av omvårdnadsbidragmottagare håller på att stabiliseras under 2022. Den retroaktiva andelen beräknas sjunka i takt med att handläggningstiderna blir kortare. Hur utgifterna för omvårdnadsbidraget utvecklas månadsvis är mycket osäkert på grund av de retroaktiva utbetalningarnas fluktuationer.

Utgifterna för vårdbidraget fortsätter att minska i en stadig takt. Eftersom det bara är ungefär 1 100 mottagare kvar så är utgifterna inte stora, men det låga antalet gör att prognosfelen på månadsbasis kan bli stora. I juni flödar många mottagare ut ur vårdbidraget för att barnet fyller 19 år. Den absoluta majoriteten av vårdbidragmottagare väntas antingen övergå till omvårdnadsbidraget eller att flöda ut ur försäkringen under första halvåret 2022. Därefter beräknas en liten andel mottagare kvarstå under resten av 2022. En mer detaljerad beskrivning av utgifterna för vårdbidraget finns i analysavsnittet nedan.

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i februari 2022. Beloppen anges i tusental kronor.

	2022	2023	2024 ¹	2025 ¹
Föregående prognosbelopp	4 317 158	4 470 944	4 655 952	4 859 650
Överföring till/från andra anslagsposter	-	-	-	-
Ändrade makroekonomiska antaganden	-	+98 391	+184 760	+235 905
Volym- och strukturförändringar	-18 744	-	-	-
Regelförändringar	-	-	-	-
Övrigt	-	-	-	-
Ny prognos	4 298 414	4 569 335	4 840 712	5 095 555
Differens i 1000-tal kronor	-18 744	+98 391	+184 760	+235 905
Differens i procent	-0,4	+2,2	+4,0	+4,9

¹ Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Ändrade makroekonomiska antaganden

KI har höjt prisbasbeloppet för åren 2023–2025, vilket har en höjande effekt på prognosen för de åren. Prognosen höjs därför med mellan 2,8 procent och 4,9 procent för åren 2023–2025.

Volym- och strukturförändringar

Prognosen för första kvartalet 2022 har träffat bra och därför görs endast en marginell utfallsjustering och den procentuella differensen blir -0,4 procent.

1:6.4 Vårdbidrag för funktionshindrade barn

Prognos anslagspost. Beloppen anges i tusental kronor

	2021 ¹	2022	2023	2024 ²	2025 ²
Ingående överföringsbelopp	0	0	0	0	0
Anslag ³	2 226 528	173 803	18 724	0	0
Tilldelade medel	2 226 528	173 803	18 724	0	0
Utfall/Prognos	843 329	49 842	12 646	0	0
Avvikelse från anslag	1 383 199	123 961	6 078	0	0
Avvikelse från tilldelade medel	1 383 199	123 961	6 078	0	0
Högsta anslagskredit	111 326	8 690	936	0	0
Tillgängliga medel	2 337 854	182 493	19 660	0	0
Överskridande av anslagskredit	0	0	0	0	0

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

³ Enligt 2022:RK22:maj. Hämtad 2022-04-21.

Utgifterna för anslagsposten 2022 beräknas bli 50 miljoner kronor, vilket är 124 miljoner kronor lägre än anslagsbeloppet och tilldelade medel.

Bakgrundsfakta

Vårdbidraget avskaffades den 1 januari 2019 och ersattes med omvårdnadsbidrag och merkostnadsersättning. Bidraget baserades på en sammanvägning av såväl barnets behov av omvårdnad och särskild tillsyn som merkostnader. Bedömningen gjordes i förhållande till vad som är vanligt för barn i samma ålder utan funktionsnedsättning. Vårdbidraget betalas ut som hel, tre fjärdedels, halv eller en fjärdedels förmån. Hel förmån motsvarar 2,5 prisbasbelopp. Om bidraget avser flera barn kan mer än ett helt omvårdnadsbidrag utgå.

Analys

Utgifterna för vårdbidraget blev lägre än prognostiserat både under januari och februari, medan prognosen träffade bra i mars. Det sammanlagda prognosfelet blev -4,1 procent, vilket innebär att det betalades ut ungefär 1,1 miljoner kronor mindre än beräknat första kvartalet 2022. Däremot visar preliminära siffror i april att utgifterna kommer att överstiga det tidigare prognostiserade månadsvärdet för april. Det gör att nedtrappningen av utgifterna för vårdbidraget beräknas plana ut lite under våren. Den sammantagna effekten av dessa faktorer blir en höjning med 5,7 procent för helåret 2022.

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i februari 2022. Beloppen anges i tusental kronor.

	2022	2023	2024 ¹	2025 ¹
Föregående prognosbelopp	47 136	18 246	0	0
Överföring till/från andra anslagsposter	-	-	-	-
Ändrade makroekonomiska antaganden	-	+111	-	-
Volym- och strukturförändringar	+2 706	-5 711	-	-
Regelförändringar	-	-	-	-
Övrigt	-	-	-	-
Ny prognos	49 842	12 646	0	0
Differens i 1000-tal kronor	+2 706	-5 711	0	0
Differens i procent	+5,7	-31,3	0,0	0,0

¹ Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Ändrade makroekonomiska antaganden

KI har höjt sin prognos för prisbasbeloppet för 2023. Det har en höjande effekt på prognosen under det året.

Volym- och strukturförändringar

Föregående prognos var för hög för första kvartalet 2022. Månadsutgiften för april beräknas bli högre än tidigare prognostiserat. Därefter förväntas nedtrappningen av utgifterna under första halvåret 2022 inte vara lika brant som tidigare prognostiserats. Det innebär att det finns både höjande och sänkande volymförändringar, men sammantaget resulterar de i att prognosen höjs med 5,7 procent för 2022. För 2023 beräknas nu färre mottagare vara kvar än tidigare prognostiserat. Det innebär att prognosen för 2023 sänks med 31,3 procent.

1:8 Bostadsbidrag

1:8 Bostadsbidrag

Prognos anslagspost. Beloppen anges i tusental kronor

	2021 ¹	2022	2023	2024 ²	2025 ²
Ingående överföringsbelopp	0	0	0	-118 278	-285 622
Anslag ³	5 740 666	4 286 404	3 956 166	3 915 576	3 897 123
Tilldelade medel	5 740 666	4 286 404	3 956 166	3 797 298	3 611 501
Utfall/Prognos	5 019 388	4 543 362	4 074 444	4 082 920	4 089 769
Avvikelse från anslag	721 278	-256 958	-118 278	-167 344	-192 646
Avvikelse från tilldelade medel	721 278	-256 958	-118 278	-285 622	-478 268
Högsta anslagskredit	259 033	214 320	197 808	195 778	194 856
Tillgängliga medel	5 999 699	4 500 724	4 153 974	3 993 076	3 806 357
Överskridande av anslagskredit	0	42 638	0	89 844	283 412

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

³ Enligt 2022:RK22:maj. Hämtad 2022-04-21.

Utgifterna för anslagsposten 2022 beräknas bli 4,5 miljarder kronor, vilket är 257 miljoner kronor högre än anslagsbeloppet och tilldelade medel. Detta innebär att anslagskrediten överskrids med 43 miljoner kronor. Enligt vårändringsbudgeten (Prop. 2021/22:99) kommer dock anslaget höjas med 513 miljoner.

Bakgrundsfakta

Bostadsbidraget betalas ut till barnfamiljer samt ungdomar som fyllt 18 men inte 29 år. Syftet med bidraget är att ge ekonomiskt svaga hushåll möjlighet att hålla sig med goda och tillräckligt rymliga bostäder. Beroende på vilken grupp man tillhör består bidraget av olika delar. Bostadsbidragets storlek bestäms av såväl bostadens storlek och kostnad som hushållets inkomst och sammansättning.

Bostadsbidrag för barnfamiljer består dels av ett bidrag till kostnaden för bostaden, dels av särskilda bidrag för hemmavarande barn eller barn som bor växelvis samt umgängesbidrag för tidvis boende barn. Bostadsbidrag till hushåll utan barn (ungdomshushåll) består däremot endast av bidrag för kostnaden för bostaden.

Under andra halvåret 2020, 2021 och 2022 finns ett tilläggsbidrag på 25 procent av det ordinarie bostadsbidraget för barnfamiljer.

Analys

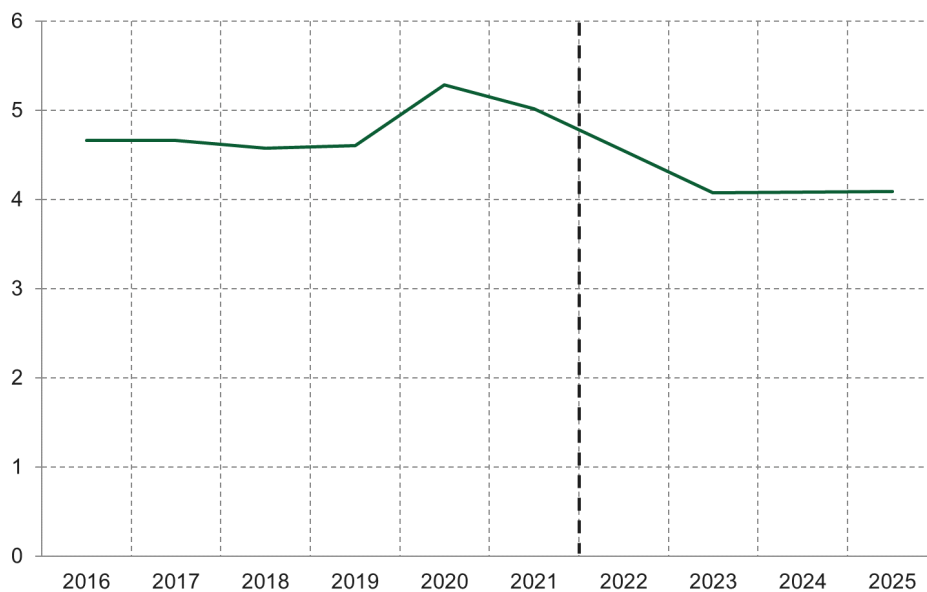
Utgifterna för bostadsbidrag under 2021 blev cirka 5 miljarder kronor, vilket är 5 procent lägre än utgiften under 2020. Detta berodde framför allt på att effekterna av pandemin inte blev så stora som under dess initiala fas.

Regeringen har gått ut med tillfällig höjning av bostadsbidraget för barnfamiljer på 25 procent under det andra halvåret 2022. Ett liknande tilläggsbidrag fanns under andra halvåret 2020 och 2021. Tilläggsbidraget för 2022 väntas bli 513 miljoner, vilket är 27 miljoner lägre än värdet för 2021.

Avvikelsen från tilldelade medel 2022 beror på tilläggsbidraget. För dessa finns ett tillägg på 513 miljoner i vårbudgeten, vilket tar bort avvikelsen.

Utgifterna väntas minska 2022 jämfört med tidigare år för att sedan minska 2023 som ett resultat av borttagandet av tilläggsbidraget. Sedan väntas utgifterna öka marginellt.

Utgifter för bostadsbidrag. Miljarder kronor, årsdata 2016–2025

Den största delen av bostadsbidraget betalas ut till barnfamiljer.

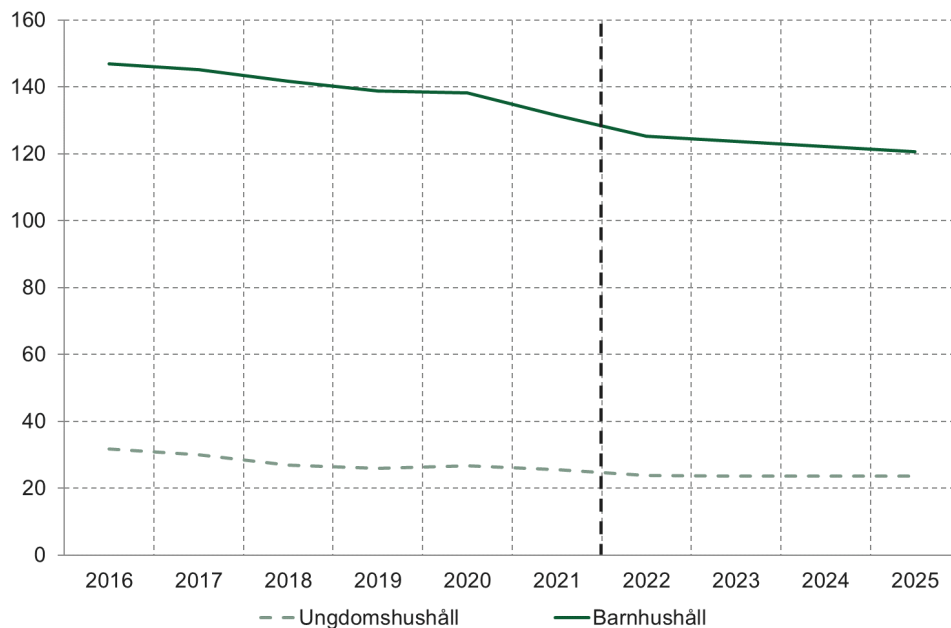
Barnhushållen beräknas stå för runt 94 procent av bidragen under hela prognosperioden. Medelersättningen beräknas år 2022 till 986 kronor per månad för ungdomshushåll och 3 116 kronor för barnhushåll. Jämfört med 2021 beräknas medelersättningen för totalen minska med 114 kronor per månad och hushåll.

Antalet hushåll med bostadsbidrag beräknas vara i genomsnitt 149 000 under 2022, fördelat på 125 000 barnhushåll och 24 000 ungdomshushåll.

Jämfört med 2021 beräknas antalet hushåll med bostadsbidrag minska med 4,9 procent under 2022, där ungdomshushållen står för den största minskningen. På lång sikt väntas utvecklingen för antalet ungdomshushåll i princip plana av, medan antalet barnhushåll väntas minska med mellan 1,2 och 1,4 procent per år.

Antal hushåll med bostadsbidrag. Tusental, årsdata 2016–2025

Osäkerhetsanalys

Beroende på hur det pågående kriget i Ukraina påverkar konjunkturen finns en osäkerhet i prognosen, då en eventuell försämrad ekonomi kommer leda till att fler får bostadsbidrag. På lång sikt kan även antalet utbetalningar påverkas av flyktingar från kriget.

För närvarande finns en stor osäkerhet i den framtida utvecklingen avseende räntor på bostadslån och inflation. En skillnad i bostadsräntor påverkar den totala boendekostnaden för bostadsägare, vilket indirekt kan spilla över även på hyreskostnader. Förändringar i den generella prisutvecklingen kan också påverka hyreskostnader.

Under 2021–2022 genomför Försäkringskassan en intern förändring för bostadsbidrag, där avstämningar görs löpande under året istället för att göras vid ett tillfälle, vilket tidigare var fallet. Avstämningarna skiftar även här från att beröra betalningar två år innan avstämningen till att beröra betalningar ett år innan avstämningen. Detta påverkar värdena för överskjutande belopp och återbetalningar under övergångsperioden, och ger även en extra osäkerhet för både beloppen och säsongfördelningen.

Utredningen ” Träffsäkert – Införande av månadsuppgifter i bostadsbidraget och underhållsstödet” har tagits fram för att försöka öka precisionen i utbetalningar, för att på så sätt minska skuldsättningen hos dem som fyller i fel uppgift och sedan får återkrav. Bland annat föreslår utredningen att bostadsbidraget ska grundas på inkomstuppgifter på individ- och månadsbasis från arbetsgivardeklarationer från Skatteverket.

Om förslaget implementeras och når sitt mål skulle det direkt påverka återkraven och de direkta utbetalningarna. Det väntas även indirekt ha en höjande effekt på antalet sökande, då risken för återbetalning minskar för personer som söker bidraget. Olika komponenter i förslaget har olika effekter, men totalt sett väntas förslaget höja kostnaderna. Då en stor del av återkraven berör utbetalningar från föregående år, skulle övergångsåret påverkas mest, eftersom detta år påverkas både av de upplupna transaktionerna från föregående år med det gamla systemet, och de icke-upplupna transaktionerna från innevarande år med det nya systemet.

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i februari 2022. Beloppen anges i tusental kronor.

	2022	2023	2024 ¹	2025 ¹
Föregående prognosbelopp	4 130 302	4 029 166	3 978 576	3 957 123
Överföring till/från andra anslagsposter	-	-	-	-
Ändrade makroekonomiska antaganden	-	-	-	-
Volym- och strukturförändringar	-99 940	+45 278	+104 344	+132 646
Regelförändringar	+513 000	-	-	-
Övrigt	-	-	-	-
Ny prognos	4 543 362	4 074 444	4 082 920	4 089 769
Differens i 1000-tal kronor	+413 060	+45 278	+104 344	+132 646
Differens i procent	+10,0	+1,1	+2,6	+3,4

¹ Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Volym- och strukturförändringar

Utfall för första kvartalet, samt justeringar för det väntade schemat för avstämningar, har en minskande effekt på värdena för 2022. För 2023 - 2025 beror höjningen på en ny extrapoleringsmodell.

Regelförändringar

För det sista halvåret finns ett tilläggsbidrag på 25 procent av ordinarie belopp för barnfamiljer. Detta belopp väntas uppgå till 513 miljoner.

Förändring av prognosmodell

Sedan den senaste prognosen har den tidigare modellen för extrapolering bytts ut. Den tidigare modellen var baserad enbart på tidsseriedata, medan den nya kombinerar den historiska utvecklingen med Konjunkturinstitutets prognostiserade förändringar för inkomster och hyreskostnader.